

A. S. Plotnikov, a spus: «Trebuie subliniată orientarea constructivistă dusă până la extrem, atât în soluția spațială și de plan, cât și în arhitectura clădirilor înseși, ca nefiind caracteristică pentru orașul Voronej». De la Institutul de proiectare a institutelor de învățământ superior (Ghiprovuz) s-a cerut să fie «prezentate fragmente de fațade soluționate în caracterul ordinului simplificat, dar cu toate elementele sale (baze, capitelluri, antablament cu cornișă în consolă și atic)».

Inițiatorii ai recidivelor de acest fel nu sînt numai arhitecții, dar și unii lucrători ai organizațiilor locale. Recent, la discutarea proiectului clădirii unui teatru-cinematograf ce urmează să fie construit la Minsk, conducătorii organizațiilor republicane din Bielorusia, acceptînd noile principii pe baza cărora a fost soluționat planul arhitectural al clădirii, au formulat o serie de obiecții cu privire la aspectul său exterior. După părerea lor, aspectul simplu al clădirii cinematografului nu s-ar armoniza cu caracterul general al construcțiilor din Minsk, care nu este lipsit, după cum se știe, de elemente de decor și eclectism.

De mult nu se mai recomandă folosirea secțiilor de colț la casele de locuit, ca fiind neeconomice. Totuși, unii conducători din Kiev, discutînd în vara aceasta construcția unuia dintre cvartalele de locuințe care se execută după noi proiecte tip, au cerut să se introducă secții de colț pentru «înfrumusețarea» străzii. Din aceleași considerente s-a dat indicația ca aceste case construite prin metode industriale, din blocuri de cărămizi mari, să fie finisate manual, cu «cărămida de fațadă».

Este clar că toate acestea sînt un rezultat al neînțelegerii sarcinilor noi care stau în fața arhitecturii, un rezultat al înțelegerii greșite a legăturii dintre arhitectură și industrializarea construcției, al neglijării problemelor de economie.

În ultimii ani s-a manifestat de asemenea tendința imitării formelor exterioare ale arhitecturii contemporane apusene. Unii arhitecți, care înainte recurgeau la forme pseudoclasice arhaice, astăzi nu se dau în lături de a împrumuta mecanic cîte ceva din paginile revistelor apusene de reclamă.

Trebuie să menționăm și o altă tendință nesănătoasă. Unii specialiști — arhitecți și constructori — înțeleg uneori cu totul greșit critica orientării unilateral estetice în arhitectură, apelul în favoarea industrializării construcției și reducerii prețului de cost, ca o negare totală a necesității de a soluționa marile sarcini și probleme sociale ale artei în arhitectură.

Este profund greșită încercarea unor specialiști de a reduce esența arhitecturii ca fenomen social numai la un proces de proiectare, care pe măsura dezvoltării tipizării va fi înlocuit prin simpla alegere a diferitelor elemente tip și a combinațiilor lor. Un astfel de punct de vedere nu are nimic comun cu directivele partidului și guvernului cu privire la dezvoltarea multilaterală a inițiativei și măiestriei creatoare a arhitecților sovietici.

Pentru stilul socialist sînt caracteristice simplitatea rațională și utilitatea maximă. Noi reconsiderăm noțiunea de frumos în arhitectură, noțiune denaturată în perioada cînd era asociată cu bogăția exterioară, demonstrativă, a formelor arhitecturale. Așa-numita «înfrumusețare arhitecturală» apare numai atunci cînd autorul proiectului nu a reușit să găsească tratamentul corespunzător a elementelor principale ale clădirii și încearcă să «decoreze» reușita sa.

Sîntem datorii să dezvoltăm noțiunea de frumusețe bazată pe corespondența dintre calitățile estetice ale clădirii și confortul, soluțiile tehnice și economice înaintate. Nu e nevoie ca pe balcoanele noilor case să apară baluștri paladieni, console decorate sau în stil baroc și cu acant. În definitiv, cîte soluții creatoare interesante nu ascunde în sine același balcon al unei case de locuit din panouri mari sau un panou de perete cu suprafața sa de factură modestă și corespunzător colorată!

Cu cît cerințele față de arhitectură vor fi mai exigente, cu atît mai mult și mai repede se va dezvolta stilul nostru socialist. Dar vom reuși oare, dacă ne vom limita numai la sfera arhitecturii? Se știe doar că în stil se răsfîrce concepția omului asupra întregii vieți, asupra tuturor fenomenelor sale variate.

Desigur că nu e cazul să demonstrăm că stilul arhitectural nu poate fi același pentru clădirile unice și pentru diferite construcții de masă. Însă deasupra diferențelor dintre construcții, a specificului aspectului lor exterior, ele trebuie și pot avea trăsături comune esențiale, care să creeze unitatea stilului arhitectural al epocii noastre socialiste.

Experiența trecutului, îndeosebi epocile din istoria culturii cum sînt Grecia antică, Renașterea italiană, clasicismul rus, ne învață să creăm un stil unitar. Arhitectura clădirilor și a întregului oraș, caracterul mobilierului și al îmbrăcăminte, pictura și sculptura, toate acestea reprezintă, în unitatea lor, noțiunea de stil istoric.

În prezent, cînd arhitectura noastră a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare, cînd ea înălțură cu succes orice tendință de restauratorism și de exagerări, sîntem în drept să formulăm cerința ca dezvoltarea stilului în arhitectură să nu fie ruptă de dezvoltarea concomitentă a stilului în celelalte domenii ale artei și culturii noastre.

Noțiunea de exces, exagerare, prin care înțelegem, nu numai pierderile materiale, dar și dauna morală, este profund străină ideologiei noastre. Ea contrazice esența creației noastre, pentru care inovația reprezintă un factor determinant, chiar numai în virtutea noutății istorice a însăși societății socialiste. Excesele au fost descoperite tocmai în arhitectură unde risipa a înflorit în mod absolut evident. În urma acestui fapt a fost cu totul legitimă hotărîrea celui de-al XX-lea Congres al P.C.U.S. în problema creării unui stil socialist tocmai în arhitectură, care ocupă, după cum ne-am putut convinge, un loc important în viața societății sovietice.

Greșelile trecutului apropiat, care au dus la formalism, la restauratorism, la eclectism în arhitectură au apărut, în primul rînd, pentru că problema stilului a fost cu totul neglijată în teoria arhitecturii noastre. Teoria urmărea cu indiferență cum arhitecții sovietici imitau direct pe maeștrii Renașterii italiene, ai barocului și empire-ului rus, și nu a criticat la timp orientarea greșită din arhitectura noastră. Mai mult decît atît, unii teoreticieni au justificat interpretarea estetistă unilaterală a noțiunii însăși de stil.

Din învățămintele trecutului sîntem datorii să tragem cele mai serioase concluzii.

«Izvestia» 25 noiembrie 1959

DIN ACTIVITATEA U. A.

ȘEDINȚE ALE COMITETULUI DE CONDUCERE AL U. A.

În ziua de 4 decembrie 1959 a avut loc la Casa Arhitecturii ședința lărgită a Comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților din R.P.R. La ședință, în afară de membrii Comitetului, au participat și membrii Comisiei de cenzori și membrii Comitetului Fondului de arhitectură. Ședința a fost prezidată de acad. prof. arh. D. Marcu, președintele Uniunii Arhitecților. Participanții la ședință au dezbătut activitatea Fondului de arhitectură, de la înființare pînă în decembrie 1959.

Darea de seamă asupra activității Fondului de arhitectură a fost prezentată de arh. I. Berindei, președintele Comitetului Fondului de arhitectură. La discuții au participat tovarășii: Henrietta Delavrancea, I. Șerban, M. Locar, N. Nedelcescu, G. Petrașcu, Sofia Ungureanu, A. Moiescu, G. Gusti, Gh. Lichiardopol și L. David.

Comitetul de conducere a stabilit concluziile sale în legătură cu problemele supuse discuțiilor. De asemenea, Comitetul de conducere a ratificat componența noului comitet al Fondului de arhitectură, stabilită de Biroul Uniunii Arhitecților. Au fost numiți în noul comitet al Fondului de arhitectură, arhitecții: R. Dudescu, președinte, Gh. Lichiardopol, vicepreședinte, D. Golinher-Galin, Cristina Neagu, Silvia Păun, G. Petrescu și Sofia Ungureanu, membri.

În ziua de 29 decembrie 1959 a avut loc ședința Comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților din R.P.R. Ședința a fost prezidată de acad. prof. arh. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților. Tov. arh. Anton Moiescu, secretarul Uniunii Arhitecților, a prezentat o informare asupra îndeplinirii planului de muncă al U. A. pe semestrul II, 1959. Totodată a fost prezentat proiectul noului plan de muncă pe semestrul I, 1960. După discuții, Comitetul de conducere a aprobat noul plan de muncă.

ALEGEREA NOILOR BIROURI ÎN FILIALELE ȘI CERCURILE U. A.

În cursul lunilor noiembrie și decembrie 1959 au avut loc în toate filialele și cercurile U. A. din capitală și din țară alegera noilor birouri. Cu aceeași ocazie au fost aleși și delegații care vor participa la conferința pe țară a arhitecților.

Aceste adunări generale au fost totodată un prilej de analizare a activității U. A. și a sarcinilor arhitecților în general.

ADERAREA UNIUNII ARHITECȚILOR LA S.R.S.C.

În vederea popularizării în rîndul maselor a problemelor și realizărilor arhitecturale, Uniunea Arhitecților a aderat ca membru colectiv la S.R.S.C. Totodată Biroul U. A. recomandă membrilor și candidaților U. A. să se înscrie ca membri individuali la S.R.S.C. Înscrierile se fac prin filialele S.R.S.C.

PREMIILE CONCURSULUI DE ACUARELE, DESENE ȘI FOTOGRAFII PE ANUL 1959

La 19 decembrie 1959, juriul pentru judecarea concursului de acuarele, desene și fotografii executate de arhitecți în anul 1959 și-a încheiat lucrările.

Juriul a acordat pentru acuarele și desene, categoria A (realizări arhitecturale și urbanistice din R.P.R. în perioada 1945—1959) două premii I ex aequo a câte 1 250 lei și trei premii II ex aequo a câte 1 000 lei, iar la categoria B (alte obiective arhitecturale și urbanistice din țară și străindate) două premii ex aequo a 500 lei fiecare.

Pentru fotografii, categoria A (realizări arhitecturale și urbanistice din R.P.R. în perioada 1945—1959) juriul a acordat trei premii ex aequo de 1 000 lei și opt premii a 500 lei fiecare. La categoria B (alte obiective arhitecturale și urbanistice din țară și străindate) au fost acordate două premii ex aequo de 500 lei fiecare.

PREMIILE PENTRU PROIECTELE VALOROASE REALIZATE ÎN 1959

Juriul pentru judecarea proiectelor valoroase elaborate în institutele de proiectare, și realizate în cursul anului 1959, și-a încheiat lucrările la 1 decembrie 1959.

Juriul a acordat premiul unui număr de 10 proiecte; autorii altor 12 proiecte au beneficiat de o deplasare documentară în R. P. Ungară.

CONFERINȚE

În ziua de 8 decembrie 1959, arh. Vl. Protopopescu a prezentat la Casa Arhitecturii o serie de diapozitive colorate cu imagini din R. P. F. Iugoslavia.

La 15 decembrie 1959 a avut loc la Casa Arhitecturii conferința arh. N. Stoicescu «Însemnări din R. P. Bulgaria». Conferința a fost însoțită de proiecții de fotografii reprezentînd construcții noi din Bulgaria.

DEPLASĂRI DE STUDII

În zilele de 12 și 13 decembrie, un grup de 24 de arhitecți a vizitat, în cadrul unei deplasări documentare, cetatea și fabrica de faianță din Sighișoara, orașul vechi, monumentele istorice și muzeul Brukenthal din Sibiu, precum și biserica fortificată de la Cisnădie, lângă Sibiu.

EXPOZIȚII

Între 7 și 26 decembrie 1959 a fost deschisă la Casa Arhitecturii expoziția proiectelor prezentate la concursul pentru «Sistemizarea pieței Unirii din București».

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ DE LA VARȘOVIA

Între 8 și 17 octombrie 1959 a avut loc la Varșovia conferința internațională cu tema «Dezvoltarea orașului contemporan și problemele centrelor sale istorice», organizată de Societatea Arhitecților Polonezi în colaborare cu Academia Poloneză de Științe. Această conferință a fost o urmare a Congresului internațional consacrat problemei «Actualitatea urbanistică a monumentelor și a centrelor istorice», care a avut loc la Milano în 1957. La această conferință au participat arhitecții romîni V. Bilcuiescu și R. Rău.

CĂRȚI NOI ÎN BIBLIOTECA U. A.

În luna decembrie, în biblioteca U. A. de la Casa Arhitecturii au intrat numeroase cărți de arhitectură și construcții din R. D. Germană.

Cărțile pot fi cercetate în orele de program ale bibliotecii (în fiecare zi, între 8—14,30 și 17,30—20,30).

ЗАДАЧИ АРХИТЕКТОРОВ И СТРОИТЕЛЕЙ В 1960 ГОДУ (стр. 2). Передовая статья этого номера посвящена задачам, которые предстоит выполнить архитекторам в новом 1960 году в результате решений пленума ЦК РРП, состоявшегося 3—5 декабря 1959 года.

Значительно расширены в этом году масштабы строительства (только в области жилищного строительства намечается рост на 50 проц.) требуют усиления проектной работы и нахождения лучших методов для неуклонного снижения себестоимости работ, как и для улучшения качества строительства и повышения комфорта.

ВАЖНОЕ ПОСТАНОВЛЕНИЕ ОБ УЛУЧШЕНИИ ПЛАНИРОВКИ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ. — (стр. 4) В статье говорится о недавно вынесенных Советом Министров РНР постановлениях об улучшении планировки различных населенных пунктов посредством объединения областных проектных институтов с работающими при Народных советах Отделами архитектуры и планировки, а также посредством создания при областных народных советах Управлений планировки, архитектуры и проектирования строительства. Эти управления, возглавляемые главным архитектором области, смогут обеспечить наилучшие условия разработки необходимых нашим городам проектов архитектуры и планировки.

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО

Проф. арх. О. Дойческу — **ИЗУЧЕНИЕ ВОПРОСА ПЛАНИРОВКИ МАГИСТРАЛИ СЕВЕР—ЮГ В г. БУХАРЕСТ** (стр. 5). В статье представлен разработанный Бухарестским проектным институтом, проект дополнения и реконструкции одной из бухарестских магистралей, магистраль Север—Юг. Анализируются трудности, на пути применения нового проекта планировки, порожденные унаследованным положением беспорядочного строительства.

Доцент арх. Р. Лауриан — **ВОПРОСЫ, ПОРОЖДЕННЫЕ ПЛАНИРОВКОЙ КАЛЯ ВИКТОРИИ И МАГИСТРАЛИ СЕВЕР—ЮГ В г. БУХАРЕСТ** (стр. 12). В этой статье анализируется и комментируется проект планировки Каля Виктории, опубликованный в номере 6/1959 г. журнала «Архитектура РНР», как и помещенный в этом номере проект магистрали Север—Юг. Автор статьи считает, что оба проекта односторонне трактуют вопросы планировки, настаивая главным образом на оформлении обрамления.

Он указывает также на недостатки, вытекающие из частичного изучения вопросов планировки, как и на положительные качества и удачные решения, предлагаемые данными проектами, обращает внимание на ряд сомнительных решений и вносит кое-какие предложения. В общих чертах, рекомендуется затухать обрамление как и отказаться от отдельных акцентов и погони за разнообразием, придерживаясь более строго выдержанного подхода.

Арх. Т. Эволчану — **КОНКУРС НА ЛУЧШИЙ ПРОЕКТ ПО ПЛАНИРОВКЕ БУХАРЕСТСКОЙ ПЛОЩАДИ ОБЪЕДИНЕНИЯ** (стр. 14). В статье представлены основные вопросы, связанные с планировкой бухарестской Площади Объединения, и подводятся итоги конкурса, объявленного с целью разрешения этих вопросов.

Обрисовав настоящее положение вещей и уточнив тему и критерии суждения, автор статьи подвергает критическому анализу представленные проекты, а затем более подробно описывает те из них, которые были награждены премиями и похвальными отзывами.

ТВОРЧЕСКИЕ ДИСКУССИИ В СВЯЗИ С ПРОЕКТАМИ ПРЕДСТАВЛЕННЫМИ НА КОНКУРСЕ «ПЛАНИРОВКА ПЛОЩАДИ ОБЪЕДИНЕНИЯ г. БУХАРЕСТА» (стр. 20). Под этим заголовком рассказано о творческой дискуссии, проведенной 22 декабря 1959 года в Союзе архитекторов РНР по следам «Конкурса по планировке бухарестской Площади Объединения».

КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Т. Иконому — **ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТЕАТР В ГОРОДЕ СТАЛИН** (стр. 24). Новое здание театра в городе Сталин расположено на одной из важнейших магистралей города. Оно предназначается для драматических спектаклей, при случае и для концертов. Зал рассчитан на 800 мест. Приведенный в исполнение проект частично включает существовавший уже железобетонный остов, наличие которого породило целый ряд трудностей при решении.

Приемная часть здания распределена на двух этажах вокруг главной лестницы. Основной доступ в зрительный зал обеспечен на среднем уровне, между этими двумя этажами, что значительно облегчает движение.

Что касается декоративной части цвет широко использован как для внутреннего, так и для внешнего оформления театра. Надо однако, сказать, что в общих чертах в пластике здания чувствуется склонность к классицизму.

Арх. П. Е. Миклеску — **КРИТИЧЕСКИЕ ЗАМЕТКИ О ГОСУДАРСТВЕННОМ ТЕАТРЕ В ГОРОДЕ СТАЛИН** (стр. 27). Несмотря на то, что в общих чертах автор считает композицию здания хорошо уравновешенной и обемы свободно и ясно выражены, он делает все же ряд критических замечаний. Так, например, по его мнению слишком много внимания уделено помещениям, предназначенным для приема, а помещения, отведенные для артистов и репетиций разрешены неудовлетворительно. Отмечается также и отсутствие единства в пластическом оформлении зрительного зала; оно страдает эклектизмом и чрезмерной перегруженностью.

Архитекторы Г. Бакалу и Г. Кристя — **НОВЫЕ ШКОЛЫ НА 24 КЛАССА, ПОСТРОЕННЫЕ В БУХАРЕСТЕ** (стр. 30). В 1959 году в десяти районах столицы были построены школы нового типа на 24 класса. Экономическое решение проекта соответствует всем требованиям нормативов по ориентации площадки, высоте классных помещений, освещенности и т.д. Здание это трехэтажное.

Характеристика проекта отличается своей способностью применения к любой стройплощадке, при любых ориентации и доступам. Помимо классных помещений школа имеет лабораторию, мастерские для политехнизации преподавания, библиотеку, медицинский кабинет и т.д.

Арх. Н. Петрашину — **ТИПОВЫЙ ПРОЕКТ СЕЛЬСКОЙ ШКОЛЫ С 16-ю КЛАССНЫМИ ПОМЕЩЕНИЯМИ** (стр. 35). В статье представлен новый типовый проект школы с 16 классными помещениями, разработанный Проектным институтом типового строительства на основе тематики, пересмотренной Министерством образования и культуры.

Благодаря целесообразному проектированию и распределению функций достигнуто сокращение застроенной площади на 19 проц. и себестоимости на 25 проц. по сравнению с ранее разработанным типом школы.

ОТДЕЛЬНЫЕ КРИТИЧЕСКИЕ ЗАМЕЧАНИЯ В СВЯЗИ С НОВЫМИ ПРОЕКТАМИ ШКОЛ (стр. 37). Арх. Н. Дроган считает, что представленные проекты школ чрезвычайно экономичны по сравнению со старыми проектами, так как стоимость каждого отдельного классного помещения снижена со 130.000 лей на 90.000. По его мнению, эти проекты включают и новые функции, выполнения которых требует расширения учебного процесса (мастерские для политехнизации преподавания, современно оснащенные лаборатории и т.п.).

Автором проектов по большей части удалось добиться осуществления небольших фронтов фасадов, как и наилучшей ориентации для классных помещений и приятного внешнего оформления.

Уточнив нормативы, заложенные в основу разработки проектов, арх. Н. Ромашкану приводит пространственные и стоимостные показатели, сравнивая их с типовым проектом 1958 года. Автор указывает также на положительные качества данных решений, отмечая при этом, в какой мере они удовлетворяют требованиям учебного процесса, как и существующие недостатки, а в заключение утверждает, что проекты 1959 года и экономнее и лучше предыдущих.

ПРОМЫШЛЕННОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Вера Улик Харитон — **ЗАВОД II ОКОННОГО СТЕКЛА В БЛЕЖОЕ** (стр. 40). В конце строительства комбинат будет иметь цех смеси сырьевых материалов, два завода для вытягивания листового стекла, оснащенные двумя агрегатами Фурко, два переходных мостика, соединяющие их с цехом упаковки стекла, и две ванны печи.

Работы начались в 1959 году. До сих пор закончен Завод II листового оконного стекла, один из мостиков ведущий в цех упаковки, и одна из ванн печей.

При заводе построены культурно-бытовые объекты с раздевалками, душевыми и уборными для рабочих завода и упаковочного цеха.

Арх. Мирча Энеску, арх. М. Галешану — **ВИНОДЕЛЬЧЕСКИЕ КОМБИНАТЫ В ВАЛЯ КЭЛУГАРЯСКА И ТОХАНЬ** (стр. 42). С целью получения все большего и большего количества вин и обеспечения устойчивости и гомогенизации различных сортов вина спроектированы и построены в этом году два больших винодельческих комбината в Валя Кэлугаряска и Тохань. Технологический процесс на этих предприятиях почти полностью механизирован.

Каждый из комбинатов состоит из главного корпуса, в котором развертывается винодельческий процесс, хранятся и обрабатываются вина, второго корпуса, в котором перерабатываются субпродукты и ряда погребов для естественного старения вина.

Арх. П. Михалик — **ЛИТЕЙНЫЙ ЦЕХ ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ И ПРЕЦИЗИОННОГО ЛИТЬЯ** (стр. 45). В рамках крупного комбината черной металлургии в Решице развивается и сектор литейных цехов в Мочуре, где в настоящее время строится цех прецизионного литья и литья цветных металлов.

Решение организации пространств и технологических линий при участии архитектора, позволило применить ряд новых технических способов для структурной системы.

Технологическая функциональность и экономичность решения в отношении первоначальных капиталовложений, как и в отношении снижения себестоимости продукции выполнены, причем достигнуты чрезвычайно благоприятные технико-экономические показатели.

ТЕОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

А. Власов, заместитель президента Академии архитектуры и строительства СССР — **СТИЛЬ НАШЕЙ АРХИТЕКТУРЫ** (стр. 48). Статья, переведенная из газеты «Известия» от 25 ноября 1959 года.

ХРОНИКА (стр. 49) содержит ряд кратких сообщений о деятельности Союза архитекторов РНР за декабрь 1959 года.

НА ОБЛОЖКЕ: Новая школа на 24 класса Р-н Флорьяска, г. Бухарест.

LES TÂCHES DES ARCHITECTES ET DES CONSTRUCTEURS EN 1960 (p. 2) L'éditorial de ce numéro est consacré aux tâches qui font face aux architectes dans cette nouvelle année, tâches qui résultent des décisions de la Séance Plénière du Comité Central du Parti Ouvrier Roumain, du 3-5 Décembre 1959.

Le volume des constructions grandement augmenté cette année (rien que dans le domaine des constructions de logements on prévoit une augmentation de 50%) impose une activité d'élaboration plus intense et la recherche des meilleures méthodes pour la baisse continue du coût de devis des travaux, ainsi que l'amélioration de leur qualité et du confort.

UNE IMPORTANTE DÉCISION POUR L'AMÉLIORATION DE L'ACTIVITÉ D'AMÉNAGEMENT DES LOCALITÉS (p. 4) L'article présente l'une des récentes décisions prises par le Conseil des Ministres de la R.P.R. pour l'amélioration de l'activité d'aménagement des localités par l'unification des Instituts départementaux pour l'établissement de projets avec les Sections d'architecture et aménagements qui existent auprès des Conseils populaires et la création d'une Direction d'aménagement, architecture et projets de constructions auprès des Conseils populaires régionaux. Ces Directions, qui seront dirigées par l'architecte en chef de la région, assureront l'élaboration, dans les meilleures conditions possibles, des projets d'aménagements nécessaires à nos villes.

URBANISME

Prof. arch. O. Doicesco — **ÉTUDES POUR L'AMÉNAGEMENT DE L'ARTÈRE PRINCIPALE NORD-SUD DE LA VILLE DE BUCAREST** (p. 5). L'article présente l'étude faite dans le cadre de l'Institut Proiect-București pour l'aménagement et la reconstruction d'une artère principale de la ville de Bucarest, l'artère Nord-Sud, en faisant aussi l'analyse des difficultés provenant du désordre de l'ancienne situation, quant à l'application du nouveau plan d'aménagement.

Conf. arch. R. Laurian — **QUELQUES ASPECTS DE L'AMÉNAGEMENT DE LA CALEA VICTORIEI ET DE L'ARTÈRE NORD-SUD DE LA VILLE DE BUCAREST** (p. 12). L'article analyse et commente l'étude sur la Calea Victoriei publiée dans le No. 6/1959 de la revue « L'architecture de la R.P.R. » et l'étude sur l'artère Nord-Sud présentée dans ce numéro. L'auteur de l'article considère que ces études présentent les problèmes d'aménagement d'une manière unilatérale, en mettant l'accent sur la solution du cadre.

On montre ensuite les inconvénients issus de l'étude partielle des problèmes d'aménagement, on présente les qualités et les solutions suggestives des projets respectifs, tout en attirant l'attention sur certaines solutions discutables et en donnant quelques suggestions. En général, on recommande de tempérer le cadre, de renoncer à certains accents et excès de variété et l'adoption d'une tenue plus sobre.

T. Evolveanu, architecte — **CONCOURS POUR L'AMÉNAGEMENT DE LA PLACE UNIRII DE BUCAREST** (p. 14) L'article présente les problèmes principaux liés à l'aménagement de la place Unirii de Bucarest et la manière dont a eu lieu le concours organisé pour la solution de ces problèmes.

Après avoir examiné la situation actuelle et présenté le thème et les critères de jugement, l'auteur de l'article fait l'analyse critique des projets présentés, suivie de la description plus détaillée des projets qui ont reçu des prix et des mentions.

DISCUSSION SUR LES PROJETS PRÉSENTÉS AU CONCOURS POUR « L'AMÉNAGEMENT DE LA PLACE UNIRII DE BUCAREST » (p. 20) Compte-rendu sur la discussion de création qui a eu lieu le 22 Décembre 1959 à l'Union des Architectes sur le « Concours pour l'aménagement de la place Unirii de Bucarest ».

CONSTRUCTIONS SOCIALES-CULTURELLES

Th. Iconomu, architecte — **LE THÉÂTRE D'ÉTAT DE LA VILLE STALINE** (p. 24) La nouvelle bâtisse du Théâtre de la Ville Staline est emplantée sur l'une des artères principales de la ville et destinée aux spectacles dramatiques et, à l'occasion, aux spectacles musicaux. La capacité de la salle est de 800 places. Le projet réalisé englobe partiellement un squelette en béton armé existant, qui a donné naissance à de nombreuses difficultés dans la solution du problème.

La partie destinée à la réception se déploie sur deux niveaux autour de l'escalier principal; l'accès principal à la salle de spectacles se fait à demi-niveau par rapport aux niveaux de la réception, ce qui assure une grande facilité de circulation.

Pour la décoration on a fait usage de beaucoup de couleur, tant à l'intérieur qu'à l'extérieur; l'expression plastique générale se ressent toutefois d'une tendance classicisante.

P. E. Miclesco, architecte — **NOTES SUR LE THÉÂTRE D'ÉTAT DE LA VILLE STALINE** (p. 27) Considérant en général la composition de l'ensemble bien équilibrée et les espaces librement et clairement exprimés, l'auteur fait une série d'observations critiques sur l'ampleur trop grande donnée à la réception, sur la solution peu satisfaisante de la partie destinée aux artistes et aux répétitions, ainsi que sur le manque d'unité dans la plastique qui pêche par eclectisme et par un décor surchargé (dans la salle de spectacles).

D. Bacalu et G. Cristea, architectes — **LES NOUVELLES ÉCOLES À 24 CLASSES BÂTIES À BUCAREST** (p. 30) Le nouveau type d'école à 24 classes, a été bâti en 1959 (dans 10 points différents de la Capitale). La solution économique du projet remplit toutes les normes requises quant à l'orientation, surface, hauteur des classes, éclairage, etc. La bâtisse a 3 niveaux (rez-dechaussée + 2).

Le parti a la qualité de pouvoir être adapté aisément à n'importe quel terrain avec n'importe quelle orientation et voies d'accès; en dehors des classes, l'école est pourvue de laboratoires, ateliers techniques, bibliothèque, cabinet médical, etc.

N. Petrasinco, architecte — **PROJET-TYPE POUR ÉCOLE À 16 CLASSES POUR MILIEU URBAIN** (p. 35) On y présente le nouveau projet-type d'école à 16 classes réalisé à l'Institut de Projets de constructions-type (IPCT) en prenant comme base le thème revu par le Ministère de l'Enseignement et de la Culture.

Par une judicieuse élaboration et les dimensions justes des fonctions, l'on a pu réduire la surface bâtie par 19% et le prix de revient par 25%, par rapport au type d'école élaboré antérieurement.

QUELQUES OBSERVATIONS CRITIQUES SUR LES NOUVEAUX PROJETS D'ÉCOLES (p. 37) N. Drăgan, architecte, considère que les projets d'école présentés sont très économiques par rapport aux anciens projets, le coût d'une salle de classe ayant diminué de 130.000 lei à 90.000 lei; ces projets comprennent aussi de nouvelles fonctions requises par le développement de l'enseignement (ateliers techniques, laboratoires modernes, etc.).

Les auteurs de projets ont réussi, en partie, à obtenir des fronts de façade réduits, les meilleures orientations pour les classes ainsi qu'un aspect extérieur agréable.

Après avoir précisé les directives qui ont servi comme base à l'élaboration des projets, N. Romașcanu, architecte, donne les index d'espace et de coût par rapport au projet-type élaboré en 1958. Il montre ensuite les qualités des solutions données, la manière dont les projets répondent à l'enseignement moderne, ainsi que les défauts constatés, tout en concluant que les projets élaborés en 1959 sont plus économiques et meilleurs que ceux élaborés antérieurement.

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Vera Ulic Hariton, architecte — **L'USINE II DE VITRES ÉTIRÉES — BLEJOI** (p. 40) Le complexe comprendra, dans la phase finale, une salle de mélange, deux usines à étirer les vitres comprenant deux agrégats Fourcault, deux passerelles de liaison avec l'atelier d'emballage et deux fours à brûler débiteuses et flotteurs.

Les travaux ont commencé en 1959; ont été exécutés jusqu'à présent: l'usine II de vitres étirées, la passerelle de liaison avec l'atelier d'emballage et un four à brûler débiteuses et flotteurs.

L'usine comprend aussi un groupe social avec vestiaires, douches, w.c. pour les ouvriers de l'usine et ceux de l'atelier d'emballage.

Mircea Enesco, I. Găleşanu, architectes — **LES COMPLEXES DE VINIFICATION DE VALEA CĂLUGĂREASCĂ ET TOHANI** (p. 42) En vue d'obtenir des quantités de plus en plus grandes de vins et pour assurer une stabilisation et homogénéisation des différentes sortes de vins, l'on a élaboré et construit cette année deux grands complexes de vinification à Valea Călugărească et Tohani, dont le processus technologique est presque entièrement automatisé.

Chaque complexe comprend un pavillon principal où a lieu la vinification et le traitement du vin, un pavillon secondaire pour les sous-produits et un groupe de caves pour la maturation naturelle du vin.

P. Mihalik, architecte — **UNE FONDERIE DE MÉTAUX NON-FERREUX ET DE PRÉCISION** (p. 45) Dans le cadre des grandes usines de l'industrie sidérurgique de Reșița, on développe aussi le secteur des fonderies de Mociur, où l'on est en train d'exécuter une fonderie de métaux non-ferreux et de précision.

L'organisation des espaces et des flux technologiques, à laquelle l'architecte a pris aussi part, a permis l'utilisation de nouvelles solutions techniques pour le système structural.

La fonctionnalité technologiques et l'économie de la solution en ce qui concerne les investissements initiaux, ainsi que la réduction du prix de revient du produit ont été réalisées, ce qui a eu comme résultat des index techniques-économiques extrêmement favorables.

THÉORIE DE L'ARCHITECTURE

A. Vlasov, vice-président de l'Académie de Constructions et Architecture de l'U.R.S.S. — **LE STYLE DE NOTRE ARCHITECTURE** (p. 48) article traduit du journal « Izvestia » du 25 Novembre 1959.

La CHRONIQUE (p. 49) comprend des courts compte-rendus sur l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. au mois de Décembre 1959.

Notre couverture:

L'école nouvelle à 24 classes du quartier Floreasca-Bucarest.

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

REDACȚIA : BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9 — TEL. 13.98.80
ABONAMENTELE SE POT FACE NUMAI LA:
— UNIUNEA ARHITECȚILOR DIN R.P.R. — ADMINISTRAȚIA REVISTEI
BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9 — TEL. 14.76.02.

Lei 15

I. P. 4, București

E 1689

ARHITECTURA R.P.R.

ANUL VIII • Nr. 2 (63) • MARTIE - APRILIE • 1960

ARHITECTURA R.P.R.

2
1960

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

Colegiul de redacție:

Conf. arh. M. Alifanti, arh. M. Bercovici, arh. M. Caffé, prof. arh. M. Locar,
ing. A. Lupescu, arh. M. Melicson, arh. Gh. Pavlu, conf. arh. G. Petrașcu

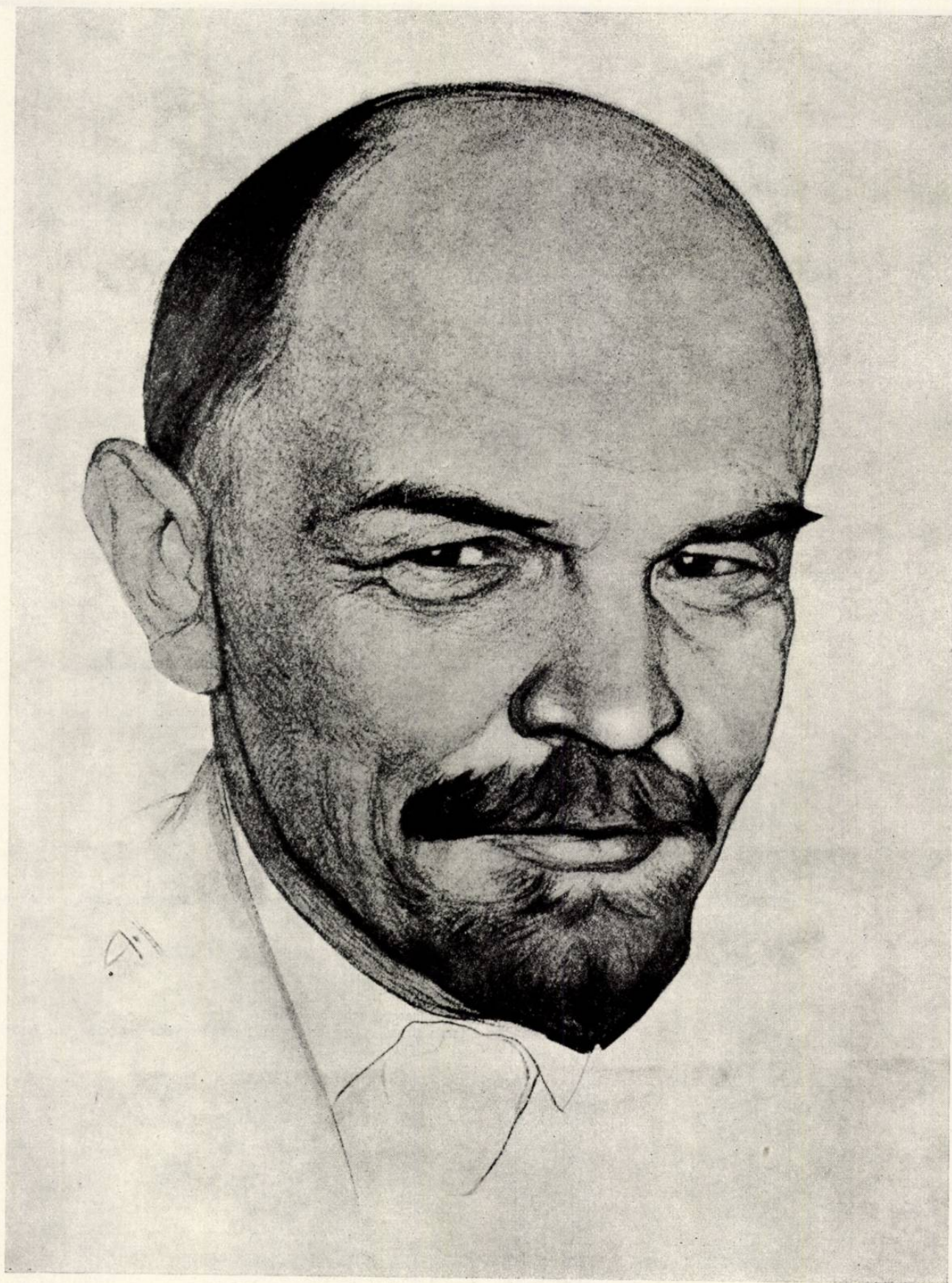
Redacția: București — Raionul I. V. Stalin — Str. Episcopiei nr. 9. — Tel. 13.98.80

A N U L VIII — Nr. 2 (63) M A R T I E — A P R I L I E 1960

EDITORIAL	2	90 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin
	4	Importante directive pentru proiectarea și execuția noilor locuințe
MAGAZINE ȘI RESTAURANTE	6	Arh. D. Hardt Magazinele Capitalei
	12	Gh. Teodorașcu, arh. Al. Constantinescu, A. Uricaru Forme noi de deservire în comerț
	16	Pavilion pentru prezentarea mostrelor de mărfuri
	18	Crama « Pădurea Băneasa »
	19	Lacto-bar « Dorna »
	20	Bufetul « Carpați » din Orașul Stalin
	21	Restaurante noi în București
	22	Agenția TAROM din București
	23	Magazine noi în București
TEHNICA NOUĂ ÎN CONSTRUCȚII	24	Ing. M. Drimer, arh. A. Kereaski, ing. M. Lazăr, arh. E. Popescu O clădire experimentală din panouri mari
	29	Arh. L. Garcia Construcții de beton monolit turnat în tencuială-cofraj
	32	Arh. E. Vernescu, ing. G. Aznavorian, ing. L. Antohie Procedee noi de execuție și finisaj la un bloc de locuințe în București
	34	Arh. C. Lăzărescu Probleme și materiale actuale în finisarea construcțiilor de locuințe (I)
PROIECTAREA TIP	38	Arh. V. Matiușov Studii și schițe directive pentru cantine
	41	Arh. Aurelia Teodorescu, arh. C. Borcea Observații critice asupra studiului de cantine
	43	Arh. Mihai Enescu Mobilier tip pentru locuințe
TEORIA ARHITECTURII	48	A. Vlasov Orientarea arhitecturii sovietice în condițiile dezvoltării continue a industrializării construcțiilor
	53	Arh. I. Silvan
CRONICA	54	Din activitatea U.A. Arh. V. Bilciurescu, arh. R. Rău « Dezvoltarea orașului contemporan și problemele centrelor sale istorice »

90 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI
V. I. LENIN

La 22 aprilie întreaga omenire progresistă sărbătorește împlinirea a 90 de ani de la nașterea genialului teoretician și conducător al clasei muncitoare, Vladimir Ilici Lenin.

Leninismul, apărut în noile condiții social-politice proprii epocii imperialismului, reprezintă marxismul epocii imperialiste și al revoluțiilor proletare, marxismul epocii construirii socialismului și comunismului și constituie astăzi adevăratul standard al tuturor forțelor progresiste din epoca noastră.

V. I. Lenin a apărut pe arena luptei revoluționare în ultimul deceniu al secolului trecut, în perioada când în Rusia proletariatul industrial își încerca puterea în primele bătălii de clasă și se ridica ca o forță politică de sine stătătoare. Apropiindu-se o nouă perioadă de lupte, în fața clasei muncitoare se puneau noi sarcini, care nu puteau fi rezolvate fără biruirea oportunismului Internaționalei a II-a, fără reînvierea spiritului revoluționar al marxismului. A fost necesar nu numai să se pună capăt oportunismului, să se restabilească învățătura lui Marx, dar și să se dezvolte în mod creator marxismul. Această muncă gigantică a îndeplinit-o Vladimir Ilici.

Marea viabilitate a leninismului constă în faptul că această măreață învățatură reflectă necesitățile cele mai imperioase ale epocii noastre, corespunde întru totul cerințelor legilor obiective ale dezvoltării sociale și coincide în modul cel mai deplin cu interesele vitale ale maselor de oameni ai muncii. Tocmai în caracterul profund științific al leninismului se află izvorul mării sale viabilități.

Apărind cu fermitate învățătura elaborată de Marx și Engels de denaturările oportuniste și revizioniste, situându-se cu consecvență pe pozițiile proletariatului revoluționar, Lenin a generalizat în același timp cu o deosebită profunzime experiența dobândită de proletariat în lupta de clasă în condițiile imperialismului, precum și cele mai importante cuceriri ale științei, aducând o contribuție uriașă la dezvoltarea marxismului în ansamblu, la înarmarea clasei muncitoare.

Analizând în mod științific legile obiective de dezvoltare economică și politică a noului stadiu de dezvoltare a capitalismului — imperialismul — și ajungând la concluzia că imperialismul este un «capitalism muribund, în putrefacție» și «ajun al revoluției socialiste», Lenin a dezvoltat profund și multilateral teoria marxistă a revoluției. Ideile leniniste despre posibilitatea și necesitatea transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, despre posibilitatea victoriei revoluției socialiste la început într-o singură țară, planul leninist de construire a socialismului, și-au găsit confirmarea deplină în practica revoluției și construcției socialiste în U.R.S.S. și în țările de democrație populară.

De numele și activitatea neobosită a lui Lenin este legată făurirea partidului de tip nou, marxist-leninist, al clasei muncitoare. Lenin a înțeles în modul cel mai profund că numai un partid înarmat cu o teorie revoluționară, intransigent față de orice fel de manifestări oportuniste, revizioniste, este capabil să atragă după sine masele largi de oameni ai muncii și să le ducă spre victorie.

Subliniind permanent că elementul esențial al învățăturii marxiste îl constituie dictatura proletariatului, Lenin arată: «Trecerea de la capitalism la comunism nu poate să nu dea, firește, o abundență și o diversitate enormă de forme politice, dar esența lor va fi inevitabil aceeași: dictatura proletariatului». Viața, inclusiv experiența țării noastre, a confirmat pe deplin această teză leninistă.

Nu există domeniu al ideologiei marxiste în care Lenin să nu fi adus o contribuție importantă. Continuând «Capitalul» lui Marx, el dezvoltă în lucrarea sa fundamentală «Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului» specificul acestui stadiu, legile caracteristice ce-l guvernează și trage concluziile social-politice corespunzătoare cu privire la inevitabilitatea răsturnării revoluționare a capitalismului. În lucrările sale consacrate filozofiei marxismului și îndeosebi în «Materialism și empirio-criticism», V. I. Lenin demască cu vehemență încercările perfide de revizuire a filozofiei marxiste, dezvoltă cauzele rătăcirilor în știință de la sfârșitul sec. XIX și pe baza generalizării celor mai noi descoperiri științifice dezvoltă creator filozofia marxistă — materialismul dialectic și istoric. De o mare actualitate este

principiul partinității în filozofie, artă și știință, elaborat multilateral de către Lenin.

Ca nimeni altul, Lenin a reușit să prevadă cu precizie științifică ce-l caracteriza drumul dezvoltării societății; schimbările intervenite în ultimele decenii pe plan mondial sînt o confirmare strălucită a leninismului: formarea sistemului mondial al socialismului și succesele istorice obținute în întrecerea cu capitalismul, destrămarea sistemului colonial al imperialismului, creșterea vertiginoasă a luptei de clasă a proletariatului din țările capitaliste etc.

O deosebită importanță în condițiile actuale o capătă teza leninistă cu privire la politica de pace a statului socialist. Încă din prima zi a creării sale, Statul Sovietic a pus la baza politicii sale externe principiul leninist al coexistenței pașnice și a luptat neobosit pentru asigurarea unei păci trainice între țări cu orînduiri sociale deosebite. La Congresul al VII-lea al Sovietelor, Lenin a trasat ca sarcină Statului Sovietic «...să continue sistematic politica de pace, luînd măsurile necesare ca această politică să fie încununată de succes». Principiul leninist al coexistenței pașnice capătă astăzi o recunoaștere tot mai largă.

Leninismul este sintetizarea experienței mișcării revoluționare a tuturor țărilor. Strategia și tactica leninistă sînt potrivite, sînt obligatorii pentru partidele proletare din toate țările. Vladimir Ilici Lenin spunea că «bolșevismul poate servi ca model de tactică pentru toți». Construirea cu succes a socialismului în țările de democrație populară dovedește încă o dată în mod strălucit viabilitatea învățăturii leniniste.

Marile succese obținute de poporul nostru pe drumul făuririi socialismului se datoresc în primul rînd faptului că partidul nostru s-a condus și se conduce în mod neabătut după învățătura marxist-leninistă.

«Experiența proprie a poporului nostru — spune tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — confirmă încă o dată justetea ideilor mărețe ale marxism-leninismului, justetea drumului luminos al socialismului, pe care merg oamenii muncii conduși de partid».

Aplicînd în mod creator la condițiile țării noastre ideile leniniste atotbiruitoare, partidul nostru a reușit, conducînd cu înțelepciune masele populare și folosind sprijinul internaționalist al primului stat socialist, să răstoarne dictatura burgheziei și moșierimii, să instaureze dictatura proletariatului, să făurească o trainică alianță între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare și să pornească la înfăptuirea unor transformări revoluționare radicale în economia și cultura țării noastre, menite să asigure un trai fericit celor ce muncesc.

Succesele obținute pe drumul socialismului sînt într-adevăr mărețe.

Marile progrese realizate în lichidarea înapoierii economice a țării, creșterea rapidă a producției industriale, care în anul 1959 a întrecut de 4—5 ori nivelul anului 1938, dezvoltarea României ca țară industrială, transformarea socialistă a agriculturii, revoluția culturală, arată cît de bogate sînt roadele eforturilor creatoare ale oamenilor muncii îndrumați de partid pe calea luminată de învățăturile lui Lenin. În 1960 industria siderurgică va produce de peste două ori mai mult oțel decît în 1955 și de peste două ori mai multe laminate; volumul producției siderurgice este de șapte ori mai mare decît în 1938. Industria construcțiilor de mașini produce anul acesta de peste două ori mai mult decît în 1955; în industria chimică producția crește în 1960 de 2,3 ori față de 1955. Se îndeplinesc cu aproape un an mai devreme principalele prevederi ale planului de electrificare pentru etapa de 10 ani, 1951—1960.

Sarcina trasată de Congresul al II-lea al Partidului cu privire la transformarea socialistă a agriculturii se îndeplinește cu succes; la 1 martie 1960 sectorul socialist din agricultură cuprindea 76,6% din suprafața arabilă a țării și 76,4% din totalul familiilor țărănești.

Pe baza acestor succese hotărîtoare obținute, partidul nostru a pus în fața poporului sarcina măreață de a termina în linii mari în perioada 1960—1965 construirea socialismului și de a trece într-o nouă etapă, aceea a desăvîrșirii construirii socialismului. «Linia generală pe care o vom urma pentru realizarea acestei sarcini istorice — arată tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — este continuarea susținută a politicii de industrializare a țării, punînd

în centrul ei dezvoltarea industriei grele, cu pivotul ei, industria constructoare de mașini».

Elaborînd învățătura despre construirea socialismului, Lenin a prevăzut în mod strălucit amploarea muncii constructive a maselor populare conduse de partid, a căror energie creatoare descătușată de făurirea noilor relații de producție, devine o uriașă forță materială care schimbă fața întregii țări.

«...Socialismul ascunde în el forțe uriașe — spunea Lenin — ...omenirea a trecut acum la un nou stadiu de dezvoltare, care oferă posibilități extraordinare de strălucite».

Transpunerea în viață de către partidul și statul nostru a planului leninist de construire a socialismului — industrializarea socialistă a țării, transformarea socialistă a agriculturii și revoluția culturală — a creat posibilități și perspective uriașe de dezvoltare a construcțiilor și arhitecturii în țara noastră. Dezvoltarea economiei și culturii, ridicarea necontenită a nivelului de trai al celor ce muncesc au pus în fața sectorului de construcții și arhitectură sarcini de o deosebită importanță. În perioada 1950—1958 investițiile în lucrările de construcții-montaj au totalizat peste 54 miliarde lei. Pe întinsul patriei noastre au apărut sute de fabrici, s-au creat noi ramuri ale industriei; totalul suprafeței de locuințe construite în 1951—1958 a reprezentat mai mult de 23 milioane m².

Pentru prima dată arhitecților și constructorilor li s-a deschis un câmp larg, nelimitat, de acțiune, posibilitatea de a desfășura o activitate reală, constructivă în folosul maselor largi ale poporului, pe care regimul trecut îl excludea cu perseverență din cercul de preocupări ale constructorilor.

Lenin sublinia în repetate rânduri că socialismul va învinge capitalismul printr-un nivel mai înalt al productivității muncii. Pe această linie partidul nostru a pus în fața arhitecților și constructorilor sarcina importantă a reducerii prețului de cost al construcțiilor. În lupta pentru îndeplinirea acestei sarcini au fost obținute importante succese, izbutindu-se într-un termen foarte scurt, să se reducă cu peste 40% costul construcțiilor de locuințe.

Documentele Plenarei largite a C.C. al P.M.R. din 3—5 decembrie 1959 făcînd o analiză profundă a rezultatelor obținute în 1959 și a sarcinilor care stau în fața poporului nostru în anul 1960, au scos în evidență că în 1960 există premisele necesare ca activitatea economică să se desfășoare în condiții mai bune și să se atingă ritmuri mai înalte în dezvoltarea economiei naționale. Proiectul planului de stat pe 1960 — ale cărui sarcini vor fi incluse în planul economic de șase ani — prevede o creștere a producției industriale cu 14%, în cadrul căreia producția mijloacelor de producție va spori cu 14,6%, iar cea a bunurilor de consum cu 13%.

Plenara C.C. prevede sporirea însemnată a investițiilor pentru dezvoltarea economiei naționale, care vor ajunge în acest an pînă la 23,5 miliarde lei. Plenara subliniază că folosirea chibzuită a investițiilor nu este numai o problemă a cadrelor de conducere din aparatul economic; ea privește în mare măsură masele largi ale oamenilor muncii. În documentele plenarei se arată că o mare răspundere revine proiectanților, chemați să întocmească din timp și în termene scurte proiecte de bună calitate și la un cost de deviz redus.

În 1960 se vor construi și se vor da în folosință oamenilor muncii 31 000 de apartamente — cu 50% mai mult decît în 1959 — plenara punînd cu tărie sarcina reducerii în continuare a costului locuințelor, o dată cu îmbunătățirea confortului lor.

Trasînd sarcini fiecărui sector al economiei naționale și arătînd căile îndeplinirii acestora, Plenara din decembrie 1959 reflectă politica leninistă a partidului nostru, inspirată de grija pentru înflorirea patriei și ridicarea nivelului de trai al poporului.

Mărețea moștenire leninistă constituie un izvor nesecat de idei și îndrumări în rezolvarea problemelor teoretice ale arhitecturii; adîncirea și dezvoltarea acestor idei vor permite cercetătorilor noștri în domeniul teoriei arhitecturii să elaboreze o teorie a arhitecturii noastre noi, socialiste.

Sărbătorind cea de a 90-a aniversare a nașterii lui Lenin, întreaga omenire progresistă privește cu satisfacție și mîndrie legitimă marile schimbări intervenite în lume în favoarea socialismului. Leninismul a trăit, trăiește și va trăi, pentru că el este expresia științifică a mersului firesc al epocii noastre, pentru că el pornește de la interesele cele mai profunde ale celor ce muncesc.

IMPORTANTE DIRECTIVE

Problema locuințelor este una dintre cele mai acute ale lumii contemporane. Creșterea populației urbane, ca urmare a dezvoltării industriale și a creșterii naturale a populației, precum și uriașele distrugerii ale războiului au mărit necesitățile, astfel că în ultimii 15 ani problema cea mai importantă a centrelor populate a devenit aceea a construcțiilor de locuințe.

Congresul al V-lea al Uniunii Internaționale a Arhitecților, care a avut loc la Moscova în 1958, a subliniat această trăsătură caracteristică a urbanismului în perioada postbelică. Din analiza activității în acest domeniu în diferite țări reiese deosebită profundă dintre modurile în care se pune și se rezolvă problema locuințelor în țările lagărului socialist și în țările capitaliste.

Pe cînd în U.R.S.S. și țările de democrație populară construcțiile de locuințe se realizează planificat, ca activitate de stat, într-un ritm mereu crescînd și în interesul întregului popor, în lumea capitalistă locuința este o ramură a producției capitaliste, principala ei menire fiind a aduce beneficiu maxim.

Lipsa de locuințe și șomajul sînt însoțitori veșnici ai capitalismului.

Socialismul, care nu cunoaște alte țeluri și aspirații decît cele ale poporului, a redat omului demnitatea și dreptul la muncă, iar rezolvarea problemei locuințelor este urmărită ca o problemă de stat. Pentru prima oară în istorie, U.R.S.S. și-a pus marea sarcină de a rezolva această problemă într-un termen istoric scurt, guvernul U.R.S.S. adoptînd în 1957 un program prin care se prevede lichidarea lipsei de locuințe în 10—12 ani. Acest plan este în plină desfășurare. Planul septenal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965 prevede construirea în acești ani a unei suprafețe de locuit de 650 000 000—660 000 000 m², adică aproximativ 15 000 000 de apartamente, în afară de cele 7 000 000 case în localități rurale.

În țara noastră, construcția de locuințe din fonduri de stat crește în amploare în fiecare an. Prin grija partidului și guvernului, în orașele țării ca și în capitală s-au ridicat numeroase construcții care contribuie la îmbunătățirea situației spațiului locativ și care schimbă peisajul urban, lichidînd treptat haosul edilitar moștenit de la regimul burghez-moșieresc.

O cotitură importantă în acest domeniu s-a produs ca urmare a criticilor juste și a directivelor Plenarei C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958. Activitatea de construcție a clădirilor de locuit pe anul 1959 reprezintă un progres însemnat față de anul precedent, atît prin volumul mult sporit, cît și prin reducerea prețului de deviz al locuințelor cu peste 40%, noile proiecte înscirîndu-se, în general, în plafoanele stabilite de plenară.

Plenara a mobilizat toate forțele creatoare și a scos la iveală importante rezerve în reducerea prețului de cost al locuințelor. Marea masă a proiectanților a depus eforturi susținute, aducînd o substanțială contribuție la îndeplinirea sarcinilor puse de plenară. Noile proiecte directive, difuzate de C.S.C.A.S. în februarie 1959, avizarea, îndrumarea și asistența tehnică pe teren au constituit de asemenea o contribuție importantă, îndeosebi pentru activitatea locală de proiectare.

Cu toate succesele obținute, activitatea de construcții de locuințe a prezentat și aspecte negative.

În proiectare, aceste lipsuri s-au manifestat în preconizarea unor tipuri de apartamente cu spații subdimensionate, infirmate de practică. În special reducerea spațiilor la bucătării, băi, cămări, lipsa unor spații de depozitare, au redus confortul locuințelor și au produs greutatea în buna lor folosire.

În activitatea de proiectare a locuințelor s-au semnalat și unele soluții superficiale studiate, neorganizarea adecvată a spațiilor, reducerea posibilităților de folosire a încăperilor prin greșita așezare a ușilor, ferestrelor și obiectelor sanitare.

Unele deficiențe au fost agravate printr-o execuție necorespunzătoare, în special la finisaje.

Lipsurile proiectării, cele ale organului de stat de îndrumare și control — Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistemizare — și lipsurile sfaturilor populare, tutelari ai institutelor regionale de proiectare și ai trusturilor regionale de construcții, au format obiectul criticilor cuprinse în materialele Plenarei C.C. al P.M.R. din 3—5 decembrie 1959.

Experiența bogată în realizări a anului 1959, indicațiile și criticile Plenarei din decembrie 1959, observațiile critice făcute de cercuri largi ale oamenilor muncii în dezbateri cu o participare numeroasă, au stat la baza elaborării de către C.S.C.A.S. a noului Normativ pentru proiectarea și construcția de locuințe, din februarie 1960.

PENTRU PROIECTAREA ȘI EXECUȚIA NOILOR LOCUINȚE

Noul normativ cuprinde 5 capitole distincte, și anume:

- Suprafețele apartamentelor și ale încăperilor.
- Prețurile plafon ale apartamentelor și clădirilor de locuit.
- Conținutul devizului pe obiect și verificarea înscrierii în prețurile plafon.
- Condiții minimale de finisaj.
- Măsuri pentru asigurarea calității lucrărilor.

Au fost stabilite suprafețele apartamentelor și încăperilor, precum și prețurile plafon în vederea obținerii condițiilor de confort și a eliminării lipsurilor constatate până acum în construcția de locuințe.

Apartamentele prevăzute a se construi sînt cu 2, 3 și 4 camere. La fiecare din aceste apartamente s-a prevăzut o cameră de 16—18 m², un dormitor de minimum 12 m², celelalte dormitoare — la apartamentele cu mai mult de două camere — fiind prevăzute de minimum 10 m².

Însumarea suprafeței acestor camere de locuit constituie suprafața locuibilă a apartamentelor, care la apartamentele de 2 camere se fixează la 28—30 m², la cele de 3 camere la 38—40 m² și la cele de 4 camere la 48—50 m².

Normativul fixează și suprafețele minimale ale celorlalte încăperi, și anume: 6 m² pentru bucătărie, 3,50—4 m² pentru camera de baie, 1—1,20 m² pentru cămară și subliniază obligativitatea prevederii vestibulului, a spațiilor de depozitare pentru obiecte gospodărești (debara), precum și a unui W.C. separat la apartamentele de 4 camere.

De asemenea, normativul dă indicații asupra calculării a suprafața locuibilă a dulapurilor înzidite (maximum 0,4 m² de persoană cazată) și asupra necesității mării suprafețelor încăperilor cu 0,50 m² în cazul încălzirii cu sobe.

Suprafețele locuibile plafon nu vor putea fi depășite decît în mod excepțional, numai cu aprobarea comitetelor executive ale sfaturilor populare și numai cu 5% în plus, aceasta în cadrul prețurilor plafon stabilite.

Normativul fixează unii parametri (înălțimi, lățimi) în vederea bunei folosiri a spațiilor construite. Astfel, înălțimea liberă a apartamentelor este fixată la 2,55—2,60 m, lățimea liberă minimă a camerelor de băi la 1,55 m pentru căzile de tip redus și 1,75 m pentru căzile de 1,70 m, lățimea minimă a bucătăriilor mobilate pe o parte, la 1,70 m și a celor mobilate pe două părți la 2,10 m, recomandîndu-se folosirea cu precădere a acestora din urmă, care s-au dovedit a fi mai confortabile.

În vederea rezolvării confortabile a dependențelor se precizează spațiile ce trebuie prevăzute pentru obiectele de dotare și se reglementează problema spălătoriilor, uscătoriilor, a lojilor pentru portar și a spațiilor pentru depozitarea cărucioarelor de copii, a bicicletelor etc.

Normativul dă de asemenea indicații asupra procentului optim de 2, 3 și 4 camere, care va fi stabilit de comitetele executive ale sfaturilor populare în funcție de situația și necesitățile locale, recomandîndu-se ponderea cea mai mare pentru apartamentele de 2 camere (55—65%), cele de 3 și 4 camere reprezentînd 30—35%, respectiv 5—10%.

Se interzice prevederea de apartamente cu o singură cameră, ca fiind neeconomice; ele se pot prevedea numai în mod excepțional, cînd sînt impuse de condițiile de plan.

Prețurile plafon stabilite sînt diferențiate în funcție de sistemul de încălzire și de suprafața locuibilă a apartamentelor, pornind de la apartamentul de bază de 2 camere cu încălzire centrală și cu o suprafață locuibilă de 28—30 m², al cărui preț plafon este de maximum 40.000 lei.

O prevedere nouă soluționează cazurile unor condiții speciale de construcție, cu condiții deosebit de grele de fundare sau necesități de echipare tehnică specială a unor clădiri ș.a. În aceste cazuri, cheltuielile suplimentare necesare vor fi justificate și evidențiate separat, urmînd a fi supuse aprobării Consiliului de Miniștri, cu avizul C.S.C.A.S.

Un capitol special cuprinde precizări asupra conținutului devizului în ceea ce privește lucrările de construcții, instalații interioare curente, instalații interioare de încălzire, instalații speciale și alte prevederi ale devizului. De asemenea, se arată modul de verificare a înscrierii proiectelor în prețurile plafon.

Capitolul privind condițiile minimale de finisaj este foarte important pentru atingerea unui standard ridicat al construcțiilor de locuințe în ceea ce privește calitatea finisajelor, condițiile de întreținere și durabilitatea lucrărilor executate. Prin aceste prevederi se elimină unele tendințe de simplificare șub limiță admisibilă a unor lucrări, cu consecințe negative în ceea ce

privește confortul și durabilitatea. Precizările în ceea ce privește calitatea tencuielilor interioare și exterioare, a pardoselilor, scărilor, tîmplăriei, lucrărilor metalice, a zugrăvelilor, vopsitoriilor ș.a. — care pot fi înlocuite cu altele de calitate superioară numai în limita posibilităților create de proiectanți și constructori în cadrul aceluiași plafoane de cost — vor ridica nivelul construcțiilor de locuințe, atît în ceea ce privește calitatea, cît și aspectul.

Ultimul capitol, privind măsurile pentru asigurarea calității lucrărilor, are unele prevederi menite a lega mai strîns pe proiectanți de șantier și a preciza răspunderile pentru buna calitate a lucrărilor executate.

Realizarea unor apartamente model, aprobate de comitetele executive ale sfaturilor populare, apartamente etalon în ceea ce privește calitatea și aspectul, este o măsură care va avea un efect pozitiv în ridicarea nivelului execuției construcțiilor de locuințe. De asemenea instituirea recepției provizorii și definitive va elimina multe dintre deficiențele constatate în ultimii ani din cauza dării în folosință a unor lucrări neterminate sau de proastă calitate, ceea ce a creat greutăți în stabilirea răspunderilor și în luarea măsurilor de îndreptare.

*

Normativul pentru locuințe precizează liniile cele mai importante pentru dezvoltarea proiectării și construcției de locuințe în țara noastră. Pentru aplicarea lui creatoare și eficientă răspund deopotrivă organul de stat pentru problemele de construcții, arhitectură și sistematizare — C.S.C.A.S. — sfaturile populare, beneficiarii, proiectanții și constructorii.

Pentru proiectanți, arhitecți și ingineri, normativul este un instrument prețios menit să ridice nivelul muncii lor pentru realizarea unor locuințe mai bune, mai ieftine, mai frumoase. Normativul nu dă decît reperele principale, indică drumul de urmat; traducerea lui în viață depinde însă în mare măsură de priceperea, inventivitatea și entuziasmul proiectanților și constructorilor.

Proiectanții trebuie să găsească cele mai bune soluții, să studieze cea mai bună organizare a spațiului, eliminînd inutilul și creînd cele mai bune condiții de viață locatarilor. Un rol important în realizarea unor proiecte de înaltă calitate îl are proiectarea tip. Folosind mai intens rezultatele cercetărilor în domeniul construcțiilor de locuințe, proiectarea tip trebuie să aibă ca obiectiv permanent perfecționarea și ridicarea nivelului proiectelor tip în vederea introducerii și lărgirii metodelor avansate de construcție și a ridicării nivelului de confort al locuințelor.

Un rol important revine proiectanților și în găsirea soluțiilor de ansamblu, în cadrul orașelor, a complexelor de locuințe. Astăzi, cînd volumul construcțiilor de locuințe crește continuu, soluția urbanistică în realizarea economică a construcțiilor de locuințe este de cea mai mare importanță. De amplasarea rațională a locuințelor, ținînd seama de natura terenului, ocuparea lui actuală, densitate, lucrări edilitare existente etc., depinde în final costul locuințelor realizate.

În ceea ce privește soluția funcțională a locuinței, date fiind criticile ridicate în ultimul timp de cei ce folosesc aceste locuințe, trebuie să ajungem la convingerea că în proiectarea de locuințe nu există detalii neglijabile. În afară de concepția generală a distribuției, care trebuie să țină seama de condițiile concrete și specifice de viață, proiectarea trebuie să se axeze pe soluționarea optimă a celor mai mici amănunte. De așezarea ușilor, ferestrelor, a obiectelor în bucătărie, baie etc. depind în cea mai mare măsură posibilitățile de folosire optimă a locuințelor.

Proiectanții trebuie să lupte pentru promovarea materialelor noi, care pot spori eficiența construcțiilor. Numai o legătură strînsă între cercetător, constructor și industria producătoare poate asigura o continuă îmbunătățire și reducere a prețului de cost al construcțiilor.

În ultimul timp s-a mai manifestat tendința simplificării extreme a fațadelor, a aspectului exterior al ansamblului. Trebuie luptat cu hotărîre împotriva unei concepții unilaterale a arhitecturii, împotriva subaprecierii importanței expresivității artistice a arhitecturii.

Sarcina noastră actuală este de a construi locuințe bune, ieftine, frumoase. Rezolvînd rațional funcționalitatea, introducînd în proiecte metodele de construcție cele mai raționale și eficiente, ridicînd nivelul artistic al locuinței, factori importanți în ridicarea nivelului material și cultural al oamenilor muncii, vom reuși să răspundem cu cinste acestei sarcini de onoare.

Arh. D. Hardt

MAGAZINELE CAPITALEI

1 3 4
2 | 5 6

1 — În fața vitrinei...

2 — Noul magazin de prezentare a mobilei de pe
calea Victoriei — Vedere interioară

3 — Magazinul de patiserie « Spicul » din București,
b-dul 6 Martie — Vedere interioară

4 — Magazinul « Arta populară » din calea Victoriei

5 — Braseria « Ambassador » — Vedere de interior

6 — Lacto-bar « Dorna » — Vedere interioară

Plenara C.C. al P.M.R. din 3—5 decembrie 1959 a trasat sarcini importante pentru dezvoltarea pe mai departe a producției bunurilor de consum și a dezvoltării circulației mărfurilor.

Lărgirea și îmbunătățirea rețelei comerciale și apropierea acestora de mai mult de consumatori constituie astăzi o preocupare de bază a organelor de resort.

Crearea și amenajarea spațiilor destinate comerțului ridică multe și diverse probleme, atât proiectanților de construcție și arhitectură, cât și celor de mobilier și decoratorilor.

În afara rolului lor important în viața economică, magazinele contribuie într-o bună măsură la crearea aspectului estetic al orașului.

Arhitectura generoasă a fațadelor magazinelor, vitrinele largi cu etalaje bogate și atrăgătoare, jocul firmelor și reclamelor viu colorate, ca și forfota trecătorilor dau viață centrelor comerciale și reușesc să creeze un caracter specific, nu numai anumitor artere, ci însuși centrului orașului.

Seara, luminile strălucitoare ale vitrinelor, scînteierea firmelor luminoase și reclamelor luminescente, iluminatul sărbătoresc al străzilor și piețelor dau centrului comercial o nouă viață, o nouă înfățișare, cu nimic mai prejos decât aceea din timpul zilei.

Și chiar cînd nu ne referim la centre comerciale de veche tradiție și de reală valoare urbanistică — ca cele de la Bistrița, Orașul Stalin, Sibiu, Tulcea etc. — nu rare sînt cazurile în care imaginea pe care o evocă numele abia rostit al unui oraș se referă nu atât la monumentele istorice sau comorile de artă pe care orașul le adăpostește, cât la aspectele mult mai familiare, pline de viață și de strălucire, ale centrelor comerciale.

În capitală, arterele comerciale s-au format treptat, de-a lungul anilor; prăvăliile au luat locul micilor ateliere, magazinele moderne au luat locul dușenilor de pe străzile ale căror nume amintesc încă, pe alocuri, așezarea negustorească de pe vremuri: Negustori, Lipscani, Băcani, Chiristigii...

Viața modernă, cu toate implicațiile ei, a pătruns din plin în sectorul desfacerii mărfurilor, punînd fel de fel de condiții noi, cărora rezolvarea arhitectonică a magazinelor a trebuit să le răspundă:

vitrine largi, atrăgătoare, care să ofere trecătorului o imagine cît mai vie a ceea ce magazinul oferă cumpărătorului;

etalaje cuprinzătoare, care să ușureze serviciul și care în același timp să capteze atenția clientului, stimulîndu-l la noi cumpărături;

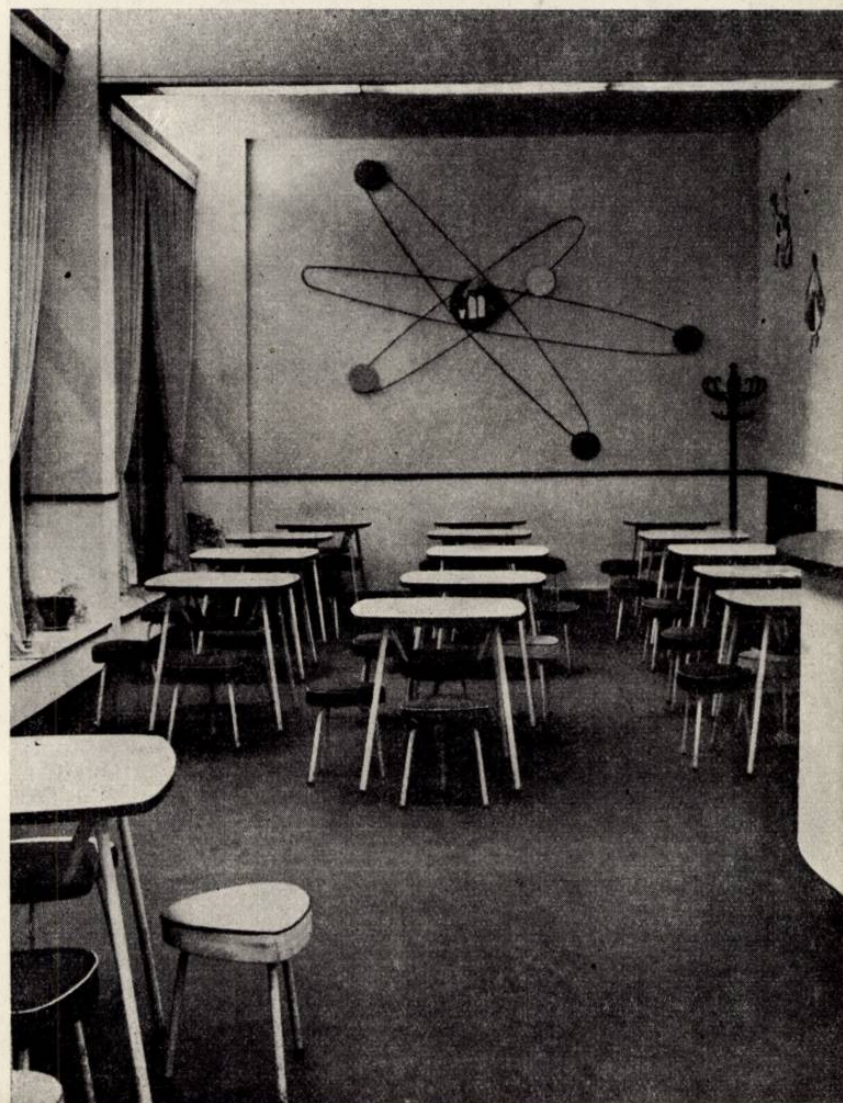
o circulație perfectă a cumpărătorilor și a mărfurilor, care să nu dea loc la aglomerări sau gîtuiri în buna deservire. Spații largi, luminoase și plăcute care să atragă și să rețină pe cumpărător; depozite încăpătoare, în care cele mai diverse mărfuri să-și găsească condiții optime de păstrare și manevrare.

Asemenea condiții erau greu de îndeplinit în magazinele de odinioară. Deși cu o viață comercială intensă, Bucureștii de la începutul secolului al XX-lea nu au avut mari magazine moderne.

Pînă la cel de-al doilea război mondial au predominat micile magazine particulare; pentru cele cîteva rare excepții s-au adaptat sau reamenajat clădiri vechi; acesta a fost cazul magazinelor „Universel”, „Galleries Lafayette”, „Vulturul de mare”, „Sora” etc.

Arterele și centrele comerciale ale capitalei erau totuși destul de bine conturate, cuprinzînd o zonă centrală care includea calea Victoriei, str. Academiei, str. Lipscani și grupul de străzi dintre str. Lipscani și piața Unirii și unele zone periferice, între care calea Moșilor și șos. Ștefan cel Mare, Mihai Bravul, calea Griviței, căile Văcărești și Dudești etc.

Mai tîrziu, aceste zone s-au extins pe actualele bulevarde Bălcescu și Magheru, nou deschise.

1

2

3

4

5

- 1 — Lipsa preocupării pentru arhitectura de interior poate diminua în bună măsură rezultatul unei competente proiectări a mobilierului pentru comerț (București — magazinul I.C.L. «Select» de pe calea Victoriei nr. 11)
- 2—3 — ... în timp ce excesul de decorație constituie o greșală nu mai puțin supărătoare (București — magazinul «Romarta cadouri» din piața Universității și Casa de confecții din calea Victoriei nr. 16)
- 4 — Lipsă de preocupare pentru arhitectura magazinelor în proiectarea clădirilor: vitrine mici, fațada îmbucătățită, lipsa locului pentru firmă (București — Grivița Roșie)
- 5—6 — Lipsă de unitate în arhitectura interioară a magazinului și a mobilierului, ca și între diferitele piese de mobilier (București — magazinul de confecții «Elegant»)
- 7 — Magazinul «Romarta cadouri» — Vitrina

6

Se poate vorbi, pentru această epocă, de o oarecare grupare a magazinelor pe specialități: calea Victoriei pentru articole de lux, str. Lipscani pentru încălțăminte și materiale textile, str. Șelari pentru mercerie, str. Smirndan pentru articole electro-tehnice etc.

Trebuie arătat totodată că zonele comerciale erau concentrate către centrul orașului, cartierele muncitorești fiind aproape total lipsite de magazine, îndeosebi de cele de produse industriale; exista de asemenea o mare diferență de standard — atât în ce privește organizarea, cât și în ce privește aprovizionarea — între magazinele centrale și cele situate către periferia orașului.

O dată cu instaurarea regimului democrat popular, dezvoltarea rapidă a comerțului de stat a schimbat cu desăvîrșire această situație. Rețeaua comercială s-a extins, cuprinzînd întreg orașul și în special cartierele muncitorești.

Oglindind grija statului pentru interesele oamenilor muncii, rețeaua comercială de stat a fost astfel organizată încît să asigure o echitabilă repartitie a magazinelor pe întreaga suprafață a orașului și o bună aprovizionare a locuitorilor din toate cartierele.

Noi centre comerciale au luat astfel naștere în cartierele Grivița Roșie, Ferentari, b-dul Muncii, Vatra Luminoasă, Floreasca etc.

Primele magazine ale comerțului de stat au apărut în urmă cu ceva mai mult de zece ani.

S-a procedat atunci la reamenajarea unor localuri existente, aducîndu-li-se transformări mai mult sau mai puțin substanțiale. Este cazul magazinului Comaliment « 6 Martie » de pe b-dul Magheru, al magazinului « București » din piața 1848, al magazinului « Textila » de pe str. Lipscani nr. 37, al magazinului fost « Ferometal » din str. Lipscani nr. 100 etc.

În afara unor comasări de spații, această amenajare de magazine n-a ridicat probleme deosebite. Cel mult, trebuie remarcată încercarea de folosire a decorației murale — fresca — la unele din aceste localuri comerciale.

Anii ce au urmat au văzut deschizîndu-se numeroase magazine noi în toate cartierele orașului.

Deși reprezentînd un volum de lucrări important, aceste magazine au fost executate în general după indicațiile întreprinderilor de stat beneficiare, fără ca în proiectarea sau execuția lor să intervină, altfel decît întîmplător, proiectanți de specialitate; una din puținele încercări, care trebuie totuși menționată pentru acel timp, este încercarea de tipizare a mobilierului și a unora dintre detaliile de arhitectură interioară, realizată cu destul succes la magazinele « Librăria noastră ».

Primele magazine în amenajarea cărora se vedește o preocupare mai deosebită pentru arhitectura de interior și decorație au apărut prin anii 1952—1954.

Dintre acestea se face remarcă magazinul « Tehnometal » din piața 13 Decembrie. Deși funcțiunea este aci sacrificată uneori unor formalisme plastice — planuri de etalaj din grătare de lemn, care fac dificilă perceperea exponatelor, polițe mobile, mai potrivite la un magazin de galanterie decît la un magazin de articole tehnice — trebuie să remarcăm realizarea acestui magazin ca un exemplu pozitiv, în contrast cu linia celorlalte lucrări executate în același timp și care se caracterizează printr-un exces de decorație și neglijarea laturii utilitare a magazinului.

Astfel este de criticat mobila pretențioasă și supusă ușor degradării de la magazinele « Romarta copiilor » sau mobila încărcată, « de stil », a magazinelor din piața Universității; în aceeași categorie pot fi menționate magazinele « de prezentare » « Arta populară » din calea Victoriei, ca și unele case de confecții (pentru femei — calea Victoriei nr. 24, și bărbați — calea Victoriei nr. 114) caracterizate prin aceeași supraîncărcare a arhitecturii de interior și pretențiozitate a mobilierului.

Printre exemplele pozitive ale acestei etape trebuie remarcat și magazinul « Electrotehnica » din b-dul Magheru, unde, cu mijloace modeste, s-a reușit să se realizeze o ambianță primitoare și plăcută, în fericit contrast cu prețiozitatea exagerată a realizărilor mai sus menționate.

*

Ultimii ani au adus, o dată cu intensificarea construcțiilor de locuințe în București — ca și în restul țării — o creștere considerabilă a spațiilor destinate comerțului.

Spațiile comerciale ce se rezervă la parterul noilor blocuri de locuințe constituie un mijloc important pentru dezvoltarea și îmbunătățirea rețelei comerțului socialist, dînd posibilitate modernizării și aplicării celor mai noi și mai judicioase metode de deservire.

În decurs de numai cîțiva ani au fost înființate peste 500 de magazine și unități de alimentație publică, precum și un număr important de unități de prestații de servicii.

O dată cu locuințele confortabile, oamenilor muncii li se asigură astfel o aprovizionare cu bunuri de consum prin unități comerciale spațioase, cu o mare capacitate de desfacere, dotate cu utilaj comercial corespunzător. În capitală precum și în numeroase orașe ale țării, ca Hunedoara, Onești, Galați, Reșița și altele, la parterul noilor blocuri de locuințe au fost înființate numeroase unități comerciale.

Planul de stat pe 1960 prevede sporirea circulației mărfurilor prin comerțul socialist cu aproape 6 miliarde lei. Pentru a asigura desfacerea acestui volum sporit de mărfuri, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a comerțului și în special îmbunătățirea și dezvoltarea rețelei comerciale capătă o importanță deosebită.

7

Cu toate rezultatele bune obținute în organizarea unităților comerciale se manifestă încă lipsuri în ceea ce privește rezolvarea spațiilor comerciale situate la parterul noilor construcții.

Lipsei unui plan general amănunțit de dezvoltare a rețelei comerciale i se datorește faptul că la elaborarea temelor de proiectare a noilor clădiri de locuințe, deseori nu s-a cunoscut destinația spațiilor comerciale; ca atare, aceste spații au fost de multe ori proiectate la întîmplare și de cele mai multe ori nu s-au potrivit cu necesitățile reale.

Nu se pot proiecta în mod judicios și cu maximum de eficiență economică, magazine pentru care beneficiarii nu au indicat în prealabil — precis și fără schimbări ulterioare — o serie de date de cea mai mare importanță: tema exactă, profilul, fluxul tehnologic, sistemul de deservire, utilajul comercial folosit, precum și o serie de date utile pentru ca proiectantul să poată rezolva în mod complex problemele.

Lipsa acestor date a făcut ca, chiar în imobilele noi, de multe ori soluționările magazinelor să fie nesatisfăcătoare, neexistînd concordanță între spațiile rezervate comerțului și nevoile reale ale acestuia, nevoi ce s-au precizat de obicei mult timp după ce clădirea a fost ridicată și uneori chiar după ce însăși amenajarea magazinelor a fost terminată.

Problema magazinelor situate în imobilele de locuințe ridică și unele probleme dificile legate de faptul că structura de rezistență a construcției subordonată etajelor de deasupra, fărîmîtează spațiul comercial de la parter, împiedicînd buna lui mobilare și deservire.

Asemenea situații se găsesc la blocurile din b-dul Magheru nr. 34—44 din piața Amzei (colț cu str. Cristian Tell), din b-dul 6 Martie nr. 3 etc. În magazinul rezervat la parterul blocului din str. C. A. Rosetti nr. 15, stîlpul de rezistență care trece prin mijlocul sălii de vînzare, care este numai de 50 m², are 0,50 x 0,75 m. În localul rezervat pentru comerț în blocul din b-dul 6 Martie nr. 85, deși deasupra acestuia nu este construcție, totuși prin sala de vînzare trec numeroși stîlpi de o grosime exagerată.

Aceste probleme trebuie rezolvate ținînd seama în același timp, atît de necesitățile comerțului, cît și de cele de a realiza noile imobile de apartamente la prețurile de cost stabilite.

În alte locuri, magazinele sînt prevăzute cu depozite excesive (magazinul de mătăsuri, în construcție în piața Mihail Eminescu), în timp ce altele au spații de depozitare insuficiente (magazinul alimentară Floreasca, magazinele din cartierul Cățelu etc.).

În multe locuri, necunoscîndu-se destinația magazinului, proiectarea s-a făcut fără a ține seama de necesitățile absolute de ordin funcțional (magazine de carne, pește, produse alimentare în cartierul Cățelu și b-dul Muncii, fără sifoane de pardoseală, fără loc pentru frigider etc.).

Situația aceasta — care are ca rezultat risipă de mijloace bănești, risipă de timp de proiectare, o neconvenabilă satisfacere a necesităților populației prin întîrzieri, uneori de luni de zile, în darea în folosință a localurilor comerciale, o proastă funcționare a unor spații comerciale în care s-au investit sume importante, schimbarea destinației a numeroase magazine scurt timp după amenajarea lor etc. — persistă, deși este de mult cunoscută.

Există încă localuri pentru comerț ce se proiectează și execută fără a li se cunoaște destinația definitivă. Lipsește încă un plan de perspectivă de dezvoltare a rețelei comerciale, care să îngăduie arhitecților proiectanți

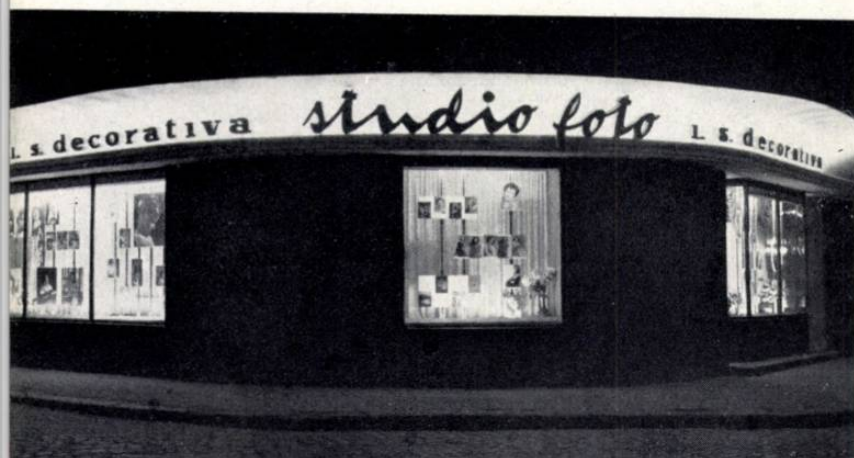
9

1

4

2

3

să cuprindă în proiectarea lor și ceva mai mult decât simplul local destinat comerțului, să facă așa ca strada, ca ansamblul urban, să profite de pe urma magazinului.

La aceste lipsuri ale beneficiarilor trebuie adăugate o serie de deficiențe ale proiectanților, care uneori neglijează sau rezolvă nesatisfăcător o serie de probleme importante, atât de funcționare, cât și de plastică.

Astfel, în unele blocuri, depozitele de mină sînt amplasate la subsol, ceea ce nu permite o manipulare ușoară a mărfurilor, fiind legate de sala de vînzare numai cu scări înguste, fără posibilitate de a se instala unele aparate simple de ridicat; în alte părți, aprovizionarea cu mărfuri a unităților și manipularea ambalajelor se fac prin sala de vînzare, creînd perturbații serioase activității magazinelor.

Uneori proiectanții nu se preocupă suficient de rezolvarea fațadelor magazinelor și de dimensionarea corespunzătoare a vitrinelor; de exemplu, unele vitrine au fost amplasate la o înălțime de 0,70—0,80 m față de nivelul solului, în loc de 0,40—0,50 m; există magazine la care s-a neglijat să se rezerve spațiul necesar firmelor, care, o dată clădirea terminată, cu greu mai pot fi așezate corespunzător.

Unele blocuri sînt prevăzute cu portice; uneori însă, aceste portice au deschideri mici și, pe lângă faptul că reduc suprafața sălilor de vînzare, fac ca magazinele să devină întunecoase, iar eficacitatea vitrinei — mijlocul principal de prezentare a mărfurilor — să fie aproape anihilată (de exemplu, blocul din str. Academiei nr. 4).

Se constată lipsuri și în ceea ce privește finisajul sălilor de vînzare și executarea mobilierului. În numeroase cazuri, mobilierul are forme greoaie, este neeconomic și nepractic.

La proiectarea noilor unități comerciale va trebui să se aibă în vedere cerințele ridicate de noile sisteme de vînzare (autodeservirea, expunerea deschisă etc.) și ca urmare să se evite pe cît posibil «pădurea de stilpi» din sălile de desfacere, asigurîndu-se deschideri de cel puțin 5—7 m și o înălțime de 3,8—4,5 m. De asemenea, trebuie să se aibă în vedere că formele noi de vînzare cer ca mărfurile să fie expuse la vederea cumpărătorilor, completarea cu mărfuri făcîndu-se mai des; în cazul folosirii sistemului de vînzare pe bază de expunere deschisă, desfacerea propriu-zisă a mărfurilor are loc din depozitul de mină. În consecință, este necesar să se prevadă spații de depozitare la același nivel cu sala de vînzare.

Proiectarea unităților trebuie să se facă numai după ce s-a stabilit în prealabil profilul (obiectul de comerț), pentru a se putea prevedea spațiul sălii de vînzare, precum și anexele corespunzătoare profilului stabilit.

Pentru buna desfășurare a comerțului alimentar și a alimentației publice este absolut necesar ca la unele unități să se asigure spațiile de frig specifice activității unităților pentru conservarea alimentelor ușor alterabile. În viitor trebuie acordată o atenție mai mare problemei finisajului lucrărilor de construcție, folosind pe scară cît mai largă materialele din mase plastice, sticlă etc. care, pe lângă faptul că sînt mai ieftine și mai frumoase, asigură și condiții pentru respectarea în mai bune condiții a cerințelor igienico-sanitare. Formele noi de vînzare fac necesară schimbarea completă a mobilierului comercial, atât în privința formei, cît și a materialelor din care trebuie să fie confecționat.

Trebuie să se ajungă la folosirea pe o scară cît mai largă a mobilierului de metal și de material plastic și sticlă.

În unitățile comerciale în care se perindă zilnic un număr mare de cumpărători, rezolvarea ventilației reprezintă o problemă importantă. De asemenea, rezolvarea spațiilor pentru grupurile sociale și sanitare trebuie să stea în atenția proiectanților.

5

Precizarea unui plan de dezvoltare a rețelei comerciale ar aduce desigur în actualitate și problema realizării unor construcții în întregime destinate comerțului, a unor mari magazine (universale sau specializate).

O strânsă colaborare între toți factorii interesați — de îndrumare, de proiectare, de execuție și de control — este absolut necesară pentru ca aceste lipsuri care persistă să fie grabnic înlăturate.

Pentru aceasta este absolut necesar ca în cel mai scurt timp să se stabilească:

- rețele de unități comerciale pentru diferite categorii de ansambluri de locuințe;

- sisteme de deservire pe unități specifice;
- norme pentru dimensionarea spațiilor comerciale și a anexelor lor;
- norme pentru dotări corespunzătoare și stabilirea fluxurilor tehnologice, pe probleme.

Pe baza acestor date se vor putea întocmi normativele necesare și chiar proiecte tip directive pentru diverse destinații și capacități.

Aceste probleme rezolvate, se va putea trece la generalizarea unor rezultate pozitive — mărturie a unei noi concepții în acest domeniu — care încep să se vadă în ultimele realizări de magazine din capitală.

Preocuparea pentru o tratare arhitectonică corespunzătoare a magazinelor își face drum.

Prin vitrinele largi ale unor noi magazine și unități alimentare nou-inființate răzbate suflul unei arhitecturi pline de optimism și prospețime, coloritul viu al noilor materiale plastice melaminate, luciul metalului cromat, al lacului și al cristalului.

O structură metalică cu traveea generoasă, largă, a fost folosită la noul bloc din b-dul Bălcescu nr. 33 (astăzi în construcție), oferind premisele unor largi spații de deservire.

Vitrine largi, continue, formează parterul multora dintre noile blocuri.

Magazinele noastre se îmbogățesc cu firme noi, vădind o preocupare de grafică decorativă și care iau locul firmelor uniforme care se găseau, în urmă cu numai câteva luni, pe tot locul.

A început să se acorde atenția cuvenită și firmelor luminoase care animă străzile în timpul nopții (magazinul «București», magazinul de articole electrice din piața 1848, magazinul de plante medicinale de pe b-dul Bălcescu etc.) și care multă vreme au fost cu totul lăsate de o parte.

Pentru arhitecți, aceasta trebuie să fie o chemare la noi realizări, un exemplu a ceea ce se poate face, a ceea ce se poate obține și un îndemn în a duce această linie mai departe.

*

Ne-am ocupat în cele de mai sus de magazinele capitalei.

Nu putem să nu menționăm faptul că dezvoltarea uriașă a rețelei comerciale în anii puterii populare a îmbogățit cu numeroase localuri noi pentru comerț toate orașele țării și că, pe linia atenției acordate de organele locale proiectării și amenajării spațiilor comerciale, independent de măsura în care ele au izbutit să-și materializeze cu mai mult sau mai puțin succes intențiile, multe dintre orașele din regiuni se află înaintea capitalei țării; că în Cluj, Tg. Mureș, Orașul Stalin etc. s-au realizat mari localuri pentru comerț, rod al unei proiectări unitare de arhitectură, arhitectură de interior și mobilier; că la Galați, de mai bine de doi ani, se desfășoară proiectarea și execuția coordonată — arhitectură de interior, mobilier și firme — a peste 30 de magazine și localuri de consum în noul centru refăcut al orașului, în cadrul unui plan de ansamblu dinainte și temeinic stabilit; că în Ploiești și alte orașe, acțiuni asemănătoare sînt în curs. Toate acestea sînt de natură a da de gîndit, atît Direcției de Arhitectură și Sistematizare, cit și Secției Comerciale a Sfatului Popular al Capitalei, stimulîndu-le în acțiunea de ridicare calitativă a magazinelor capitalei noastre.

- 1 — Cu mijloace simple se poate obține o arhitectură de magazin generoasă și plăcută, care deserveste cu succes nevoile comerțului (București — magazinul «Electrotehnica»)
- 2 — Firma joacă un rol important în arhitectura străzii comerciale, de aceea ea trebuie să constituie în măsură din ce în ce mai mare obiectul unei preocupări de ordin estetic.
- 3 — Vitrina, cu strălucirea și coloritul ei, aparține străzii și orașului. Înregistrăm în ultimul timp o lăudabilă preocupare pentru estetica vitrinelor (București — magazinul universal «Victoria»)
- 4 — Magazinul-expoziție prezintă mult interes din punct de vedere comercial; el pune probleme nu mai puțin interesante din punctul de vedere al decorației interioare (București — magazin pentru articole de sport pe str. Lipsani)
- 5 — Utilizarea metalului în construcția mobilierului comercial permite uneori, nu numai rezolvarea cu succes a unor necesități funcționale, dar și obținerea unor realizări interesante din punct de vedere estetic (București — magazinul «Tehnometal»)
- 6 — Biroul de voiaj din piața Palatului Republicii, exemplu de folosire a fotografiei în decorația murală
- 7 — Magazinul pentru produse din carne str. C.A. Rosetti nr. 15 — București — Vedere interioară
- 8 — Blocuri cu magazine în centrul orașului Galați — Vedere

6

7

8

- 1 — Aspect dintr-un magazin alimentar cu autodeservire — Gondolă și rafturi
- 2 — Linie de autodeservire cu sistem «liniar pe bandă» la un restaurant-cantină din U.R.S.S. — Perspectivă
1. Tăvi — 2. Preparate reci — 3. Poliță pentru preparate calde — 4. Masă caldă — 5. Deserturi — 6. Casă
7. Tacâmuri — 8. Suport tavă
- 3 — Sala de vânzare a unui magazin alimentar cu autodeservire (100 m²) — Perspectivă axonometrică
1. Coșulețe pentru consumatori — 2. Gondole — 3. Rafturi — 4. Vitrină frigorifică deschisă — 5. Casă-control
- 4 — Cantina-restaurant «Caraiman» București — linia de autodeservire
- 5 — Aspect din sala unui magazin alimentar cu autodeservire în care s-a înglobat și raionul cu preparate din carne
- 6 — Bufet cu autodeservire

Gh. Teodorașcu, arh. Al. Constantinescu, A. Uricaru

FORME NOI DE DESERVIRE ÎN COMERȚ

În cadrul ansamblului de măsuri luate de partid și guvern pentru ridicarea continuă a nivelului material și cultural al oamenilor muncii din țara noastră, un rol însemnat revine comerțului în ceea ce privește îmbunătățirea aprovizionării și deservirii cumpărătorilor cu bunuri de consum.

În ultimii ani, ținând seama de experiența comerțului din țara noastră și din alte țări pentru ridicarea nivelului de deservire a populației, în unitățile comerciale și de alimentație publică au fost introduse o serie de forme noi de deservire. Dintre acestea menționăm următoarele:

- a) în sectorul alimentar, autodeservirea (în magazinele alimentare generale și băcăni);
- b) în unitățile de alimentație publică, bufete «expres» organizate pe bază de autodeservire și restaurante-cantină, bufete etc. organizate pe bază de autodeservire sistem «liniar pe bandă»;
- c) în sectorul industrial, vânzare pe bază de expunere deschisă a mărfurilor.

Volumul sporit de construcții de blocuri de locuințe la parterul cărora se rezervă spații pentru înființarea de unități comerciale și de alimentație publică pune în față arhitecților sarcina ca la proiectarea noilor unități să țină seamă de cele mai noi realizări ale tehnicii comerciale, să adopte o concepție nouă în ce privește proiectarea spațiilor și a mobilierului.

În domeniul comerțului, introducerea tehnicii noi presupune, atât folosirea diferitelor utilaje noi de manipulare, păstrare, expunere și desfășurare a mărfurilor, cât și introducerea formelor noi de deservire.

Dăm mai jos unele aspecte și cerințe ale noilor forme de deservire, de care arhitecții trebuie să țină seama la proiectarea unităților din construcțiile noi.

I. MAGAZINE ALIMENTARE CU AUTODESERVIRE

În magazinele alimentare cu autodeservire, vânzarea se efectuează fără ajutorul direct al vânzătorului, cumpărătorii alegându-și singuri mărfurile dorite, care sînt expuse în rafturi și standuri speciale — gondole — înălțurându-se teighelele. Plata se efectuează la ieșirea din magazin, casierului-controlor (care verifică cumpărăturile și încasează contravaloarea acestora).

Autodeservirea constituie o formă avansată de deservire, care prezintă importante avantaje, atât pentru economia națională, cât și pentru consumatori. Eficacitatea economică a autodeservirii constă îndeosebi în următoarele:

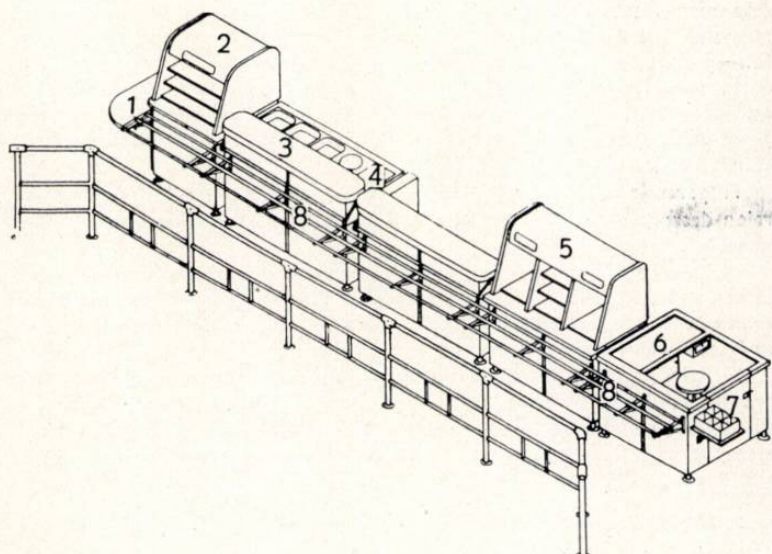
— prin înlăturarea teighelelor crește capacitatea de deservire a magazinelor, mărindu-se spațiul destinat expunerii mărfurilor, precum și spațiul necesar cumpărătorilor, ceea ce permite deservirea simultană a unui număr mai mare de consumatori;

— sporește simțitor volumul mărfurilor vândute în magazinele respective;

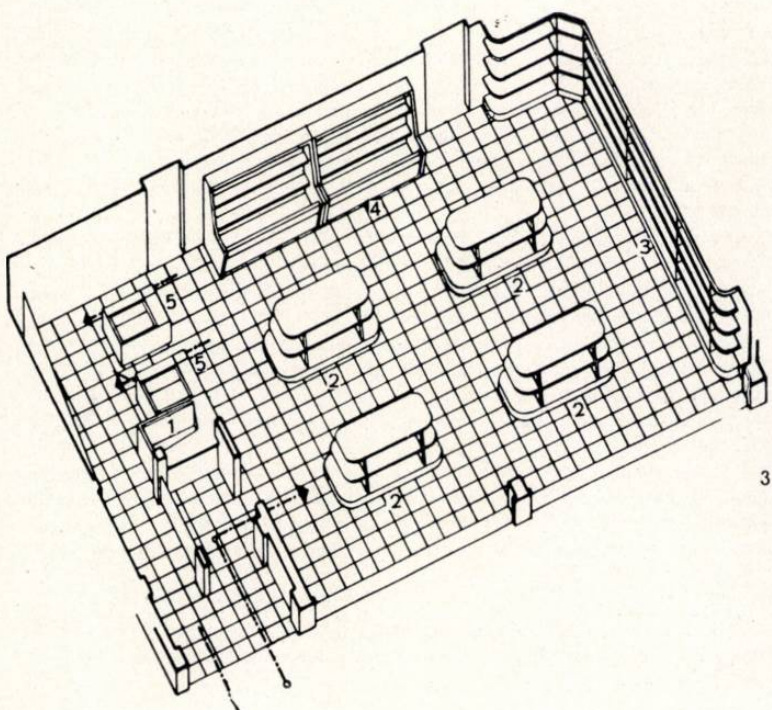
— crește productivitatea muncii pe cap de lucrător, se realizează o folosire mai rațională a forțelor de muncă în comerț și se reduc cheltuielile de circulație, asigurându-se un nivel sporit de rentabilitate.

Cheltuielile necesare pentru amenajarea magazinelor cu autodeservire au o eficacitate economică mai mare, întrucât sînt mai reduse față de amenajarea după vechiul sistem (nu se mai folosesc teighele), pe aceeași suprafață comercială putîndu-se realiza un volum sporit de desfășurare.

Avantajele autodeservirii pentru consumatori constau în aceea că, prin folosirea acestui sistem, cumpărătorii au posibilitatea de a consulta și alege nemijlocit (direct din rafturi și gondole) mărfurile dorite și de a-și efectua cumpărăturile necesare într-un timp mai scurt decît în celelalte magazine.

2 4

3

5

6

Datorită acestor avantaje, sistemul de autodeservire a căpătat în ultimul timp o extindere tot mai mare, atât în U.R.S.S. și în țările de democrație populară, cât și în țările capitaliste.

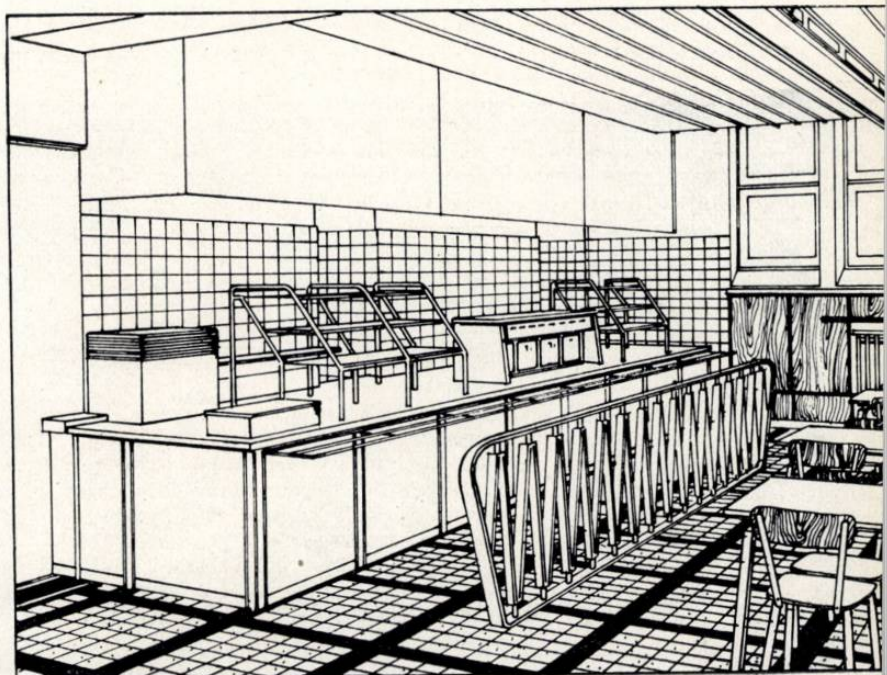
La noi în țară funcționează în diferite orașe 12 magazine cu autodeservire, numărul lor urmînd a crește o dată cu darea în folosință a spațiilor comerciale din blocurile noi.

UNELE CONDIȚII DE CARE TREBUIE SĂ SE ȚINĂ SEAMA LA PROIECTAREA ȘI ORGANIZAREA MAGAZINELOR ALIMENTARE CU AUTODESERVIRE

1. SPAȚIUL ȘI SORTIMENTUL

Pentru a-și desfășura activitatea în bune condiții, magazinele cu autodeservire trebuie să dispună de o sală de vînzare de cel puțin 100 m², avînd o configurație interioară regulată pătrată sau dreptunghiulară, avînd corelația 1 : 2, pe măsura posibilităților, fără stîlpi interiori sau cu deschideri largi, pentru a se asigura o vizibilitate corespunzătoare a lucrătorilor asupra întregului magazin. Se recomandă ca adîncimea sălii de vînzare să fie de cel puțin 6—7 m. Desigur că se pot organiza magazine cu autodeservire și în spații mult mai mari, în funcție de posibilități și de cerințele de aprovizionare ale populației. Astfel se pot organiza magazine cu autodeservire în spații de 120, 150, 200, 250 m² etc. În București, de exemplu, va fi organizat un magazin cu autodeservire într-un spațiu de peste 300 m².

De asemenea, în mod obligatoriu, magazinelor cu autodeservire trebuie să li se asigure depozite de mină și cameră de preambalare. Astfel, la un

de o singură uşă, aceasta trebuie să aibă o deschidere de cel puţin 2 m şi să dirijeze de la intrare fluxul cumpărătorilor, printr-o bară despărţitoare. În cazul cînd magazinul dispune de două uşi, acestea trebuie să aibă o deschidere de cel puţin 1 m fiecare, folosindu-se una pentru intrare şi alta pentru ieşire. Imediat după intrarea în unitate, cumpărătorul trebuie să găsească coşuleţe în care urmează a colecta mărfurile dorite. Gondolele se amplasează în interiorul sălii de vînzare de aşa manieră încît să se realizeze o dirijare indirectă a fluxului cumpărătorilor. Distanţa între gondole se recomandă să fie de 1,60—2,00 m. Expunerea mărfurilor în rafturi şi pe gondole trebuie să se facă în funcţie de volumul lor şi de frecvenţa cererii consumatorilor. Astfel, mărfurile mai voluminoase (băuturile, uleiul, unele conserve etc.) se recomandă să fie expuse în apropiere de ieşirea din magazin şi în general în partea de jos a rafturilor şi gondolelor (poliţele inferioare). Unele produse ca: laptele imbuteliat, smîntîna, unele conserve etc. se expun în apropiere de intrare, deoarece adeseori, în funcţie de aceste produse, cumpărătorii se hotărăsc şi pentru cumpărarea altor produse.

De o deosebită importanţă pentru buna desfăşurare a activităţii magazinelor cu autodeservire este şi iluminatul sălii de vînzare, care trebuie să asigure o vizionare optimă a tuturor mărfurilor expuse. În timpul zilei, această iluminare se asigură prin lumina naturală (vitrina trebuie să fie deschisă, astfel ca întreg magazinul să devină o expoziţie permanentă), iar în timpul serii, cu ajutorul luminii fluorescente combinată cu lumină incandescentă.

II. AUTODESERVIREA ÎN UNITĂȚILE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

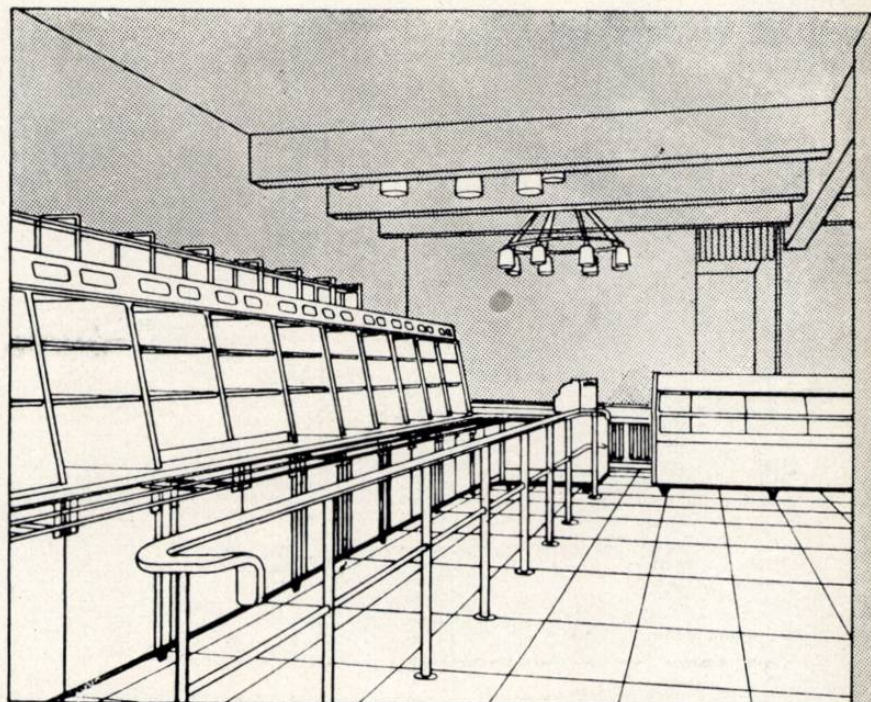
1. BUFETELE «EXPRES»

Primele bufete «expres» au fost organizate la noi în țară în 1956. În aceste unități, consumatorii, după ce au consultat sortimentele de preparate existente în vînzare și au achitat costul la casă, primesc produsele dorite direct de la secțiile de vînzare. Consumarea se face, fie la mese înalte fără scaune, fie la mese obișnuite cu scaune. Trebuie menționat că s-a considerat în mod greșit că autodeservirea în alimentația publică constă neapărat în înlăturarea scaunelor de la mese și folosirea obligatorie a meselor înalte. Folosirea meselor înalte este indicată numai în unitățile amplasate în locuri de mare aglomerație (în apropierea gărilor, piețelor comerciale, pe magistralele orașelor etc.), în celelalte cazuri putîndu-se folosi mese obișnuite cu scaune sau un mobilier combinat (mese înalte și mese obișnuite).

O atenție deosebită trebuie să se acorde proiectării mobilierului și utilajului folosit în cadrul secțiilor de desfăcere, prevăzîndu-se mese calde, mese reci, bar pentru băuturi, vitrine frigorifice pentru prezentarea preparatelor. Gabaritele și formele mobilierului din cadrul secțiilor de vînzare trebuie să asigure posibilitatea vizionării în bune condiții a preparatelor expuse. În general, mobilierului trebuie să i se dea o linie simplă și elegantă, folosindu-se materiale noi (îndeosebi placarea cu mase plastice, sticlă etc.).

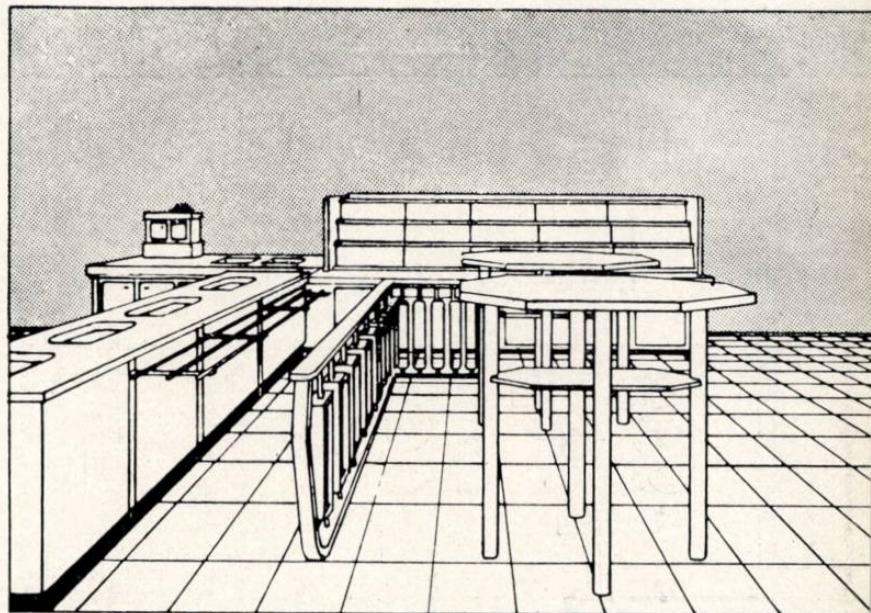
Se recomandă ca la proiectarea mobilierului pentru bufetele «expres», arhitecții să nu uite nici pe micii consumatori și să prevadă de asemenea un număr de măsuțe joase pentru copii. Din experiența bufetului lacto-bar «Dorna» din București reiese că pentru consumatori prezintă interes și vizionarea modului de preparare a mâncărilor, în care scop se recomandă, în măsura posibilităților, ca între sala de consumație și secțiile de producție să se prevadă un glasvand.

Sistemul de autodeservire folosit în bufetele «expres» se poate folosi și în alte tipuri de unități, ca: patiserii, ospătării etc.

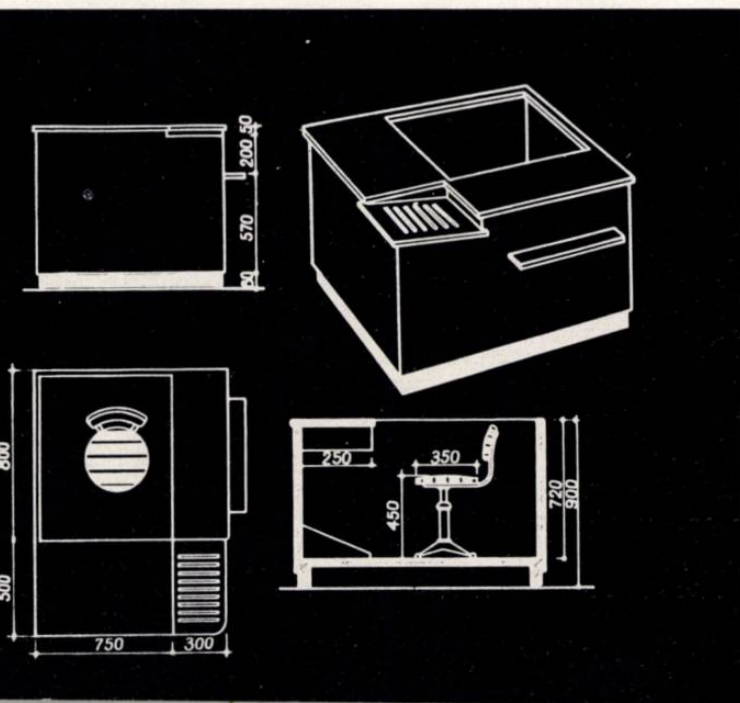

Sistem de autodeservire «liniar pe bandă» la un restaurant-cantină — Perspectivă

Bufet cu autodeservire în U.R.S.S. — Perspectivă

Casă-control de lemn placat cu melacart

2. SISTEMUL «LINIAR PE BANDĂ»

Sistemul de autodeservire «liniar pe bandă» a fost introdus pentru prima dată la noi în țară în 1959, la restaurantele-cantine. El constituie o formă completă a autodeservirii; potrivit acestui sistem, cumpărătorul, după ce a intrat în sala de consumație, trece prin fața liniei de autodeservire, unde la una din extremități se găsesc tăvi; luînd o tavă, consumatorul trece prin fața secțiilor, de unde își alege preparatele dorite, care sînt expuse gata porționate (preparate calde, salate, produse de cofetărie și patiserie etc.). În timpul alegerii produselor, tava se așază pe un suport continuu, montat în fața liniei de autodeservire. La capătul liniei se află casierul-controlor; după achitare, consumatorii se îndreaptă cu tava spre una dintre mesele din sala de consumație.

Pentru dirijarea fluxului consumatorilor, prin fața liniei de autodeservire se montează o bară, formîndu-se astfel un coridor lat de 0,90—1,00 m.

Linia de autodeservire este alcătuită din mese calde și mese reci, precum și mese standuri pentru expunerea preparatelor culinare și a tăvilor, tacîmurilor etc. O importanță deosebită are modul de amplasare a secțiilor în cadrul liniei de autodeservire (tăvi, preparate reci, felurile II, supe și ciorbe, deserturi, băuturi, tacîmuri și piine).

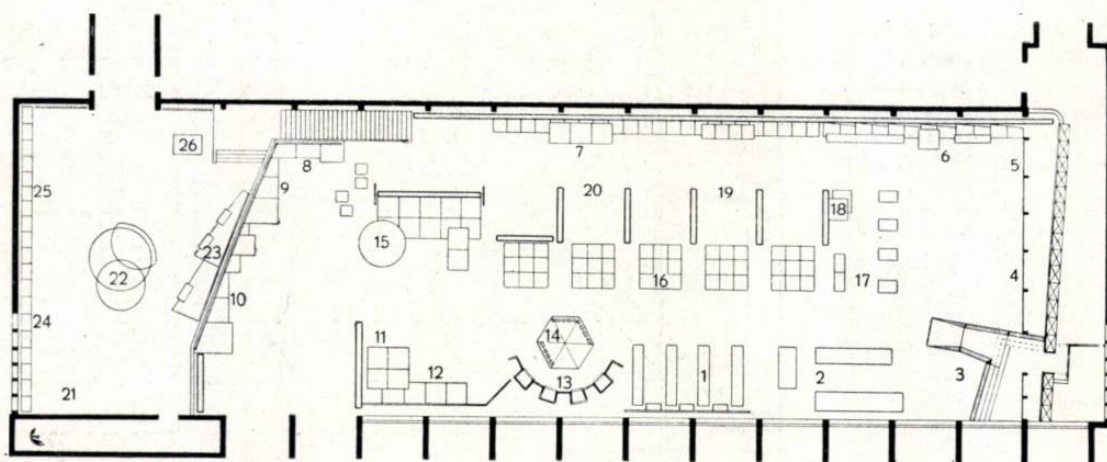
Folosirea formei de autodeservire «liniare pe bandă» prezintă o serie de avantaje, dintre care principalele constau într-o mai rațională folosire a spațiilor comerciale și în sporirea capacității de deservire a unităților.

PAVILION PENTRU

1

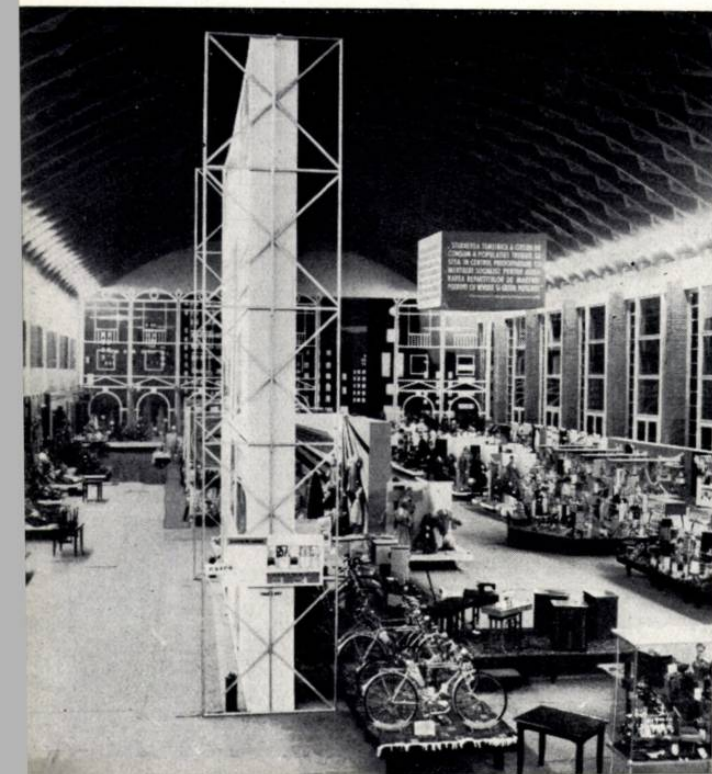
- 1 — Vedere interioară din cadrul pavilionului
- 2 — Plan 1. Sticlărie-ceramică
2. Cauciuc - marochinărie - încălțăminte — 3. Arta model
4. Tricotaje — 5. Blănuri
6. Artă populară, covoare UCECOM — 7. Țesături de lână — 8. Papetărie - cerneluri
9. Vopsele-chimicale — 10. Mase plastice — 11. Articole de muzică — 12. Articole foto-sport-moto — 13. Aparataj mecanic și electric — 14. Jucării
15. Produse ale industriei grele — 16. Confecții — 17. Pansamente — 18. Cosmetice
19. Țesături de in și cânepă — 20. Țesături de bumbac — 21. Produse din carne și lapte — 22. Conserve — 23. Produse zaharoase — 24. Produse făinoase — 25. Băuturi
26. Tutun
- 3 — Vedere interioară din cadrul pavilionului
- 4 — Raionul de aparataj mecanic și electric
- 5 — Raionul de confecții
- 6 — Raionul de articole de muzică
- 7 — Raionul de băuturi
- 8 — Raionul de artă populară

2

3

4

PREZENTAREA MOSTRELOR DE MĂRFURI

În sala de expoziții a Camerei de comerț din Parcul de cultură și odihnă I. V. Stalin s-a organizat în luna octombrie 1959, de către Ministerul Comerțului în colaborare cu ministerele producătoare și cu UCECOM, prezentarea mostrelor de mărfuri care urmau să fie contractate între comerț și industrie.

Scopul organizării acestui pavilion a fost acela de a studia cererea de mărfuri a populației, prin cunoașterea părerii asupra mostrelor expuse, în legătură cu calitatea, modelul, culoarea, finisarea etc.

Pentru expunerea celor cca. 20 000 de sortimente a fost folosit un spațiu de 2 650 m².

În vederea asigurării unei prezentări ordonate, care să creeze posibilitatea studierii în bune condiții a exponatelor, s-a realizat o sectorizare a spațiilor, ținând seama de ramurile industriale și grupele de mărfuri. Astfel, mărfurile industriei alimentare au fost expuse pe platoul superior al intrării în pavilion, iar celelalte mărfuri (industria ușoară, industria grea, industria chimică, cooperația meșteșugărească), în spațiul denivelat al sălii.

Mărfurile au fost expuse în vitrine, rafturi, stelaje, panouri, tonete, podiumuri etc., în așa fel încât publicul a putut vedea și cerceta cu ușurință caracteristicile lor. Produsele au fost însoțite de etichete în care au fost indicate fabricile producătoare și prețul fiecărui produs, precum și un număr de ordine (pentru a permite o cât mai ușoară identificare a produselor).

Puncte de atracție în cadrul acestui pavilion le-au constituit: sistemul de etalare — în cea mai mare parte, publicul vizitator având posibilitatea să vină în contact cu mostrele expuse — prezentarea sortimentelor noi de aparate de uz casnic și ultimele modele de aparate de radio cu demonstrarea lor; de asemenea, și elementele grafice care au însoțit exponatele. Merită a fi evidențiat nivelul la care s-a prezentat sectorul de produse alimentare, atât din punctul de vedere al rezolvării spațiilor de expunere și al circulației, cât și din punctul de vedere al graficii (cu excepția panoului care a însoțit prezentarea preparatelor de carne, lapte, pește, care nu a avut un stil unitar). Nu a fost rezolvată în bune condiții etalarea țesăturilor, pe panoul din fundul pavilionului; însăși realizarea grafică a acestui panou nu a fost reușită.

Expoziția de mostre organizată în anul 1959 reprezintă o realizare însemnată, unică sub raportul proporțiilor și prezentării la noi; expoziția a fost vizitată de peste 220 000 de cetățeni.

Arh. AL. CONSTANTINESCU

6

7

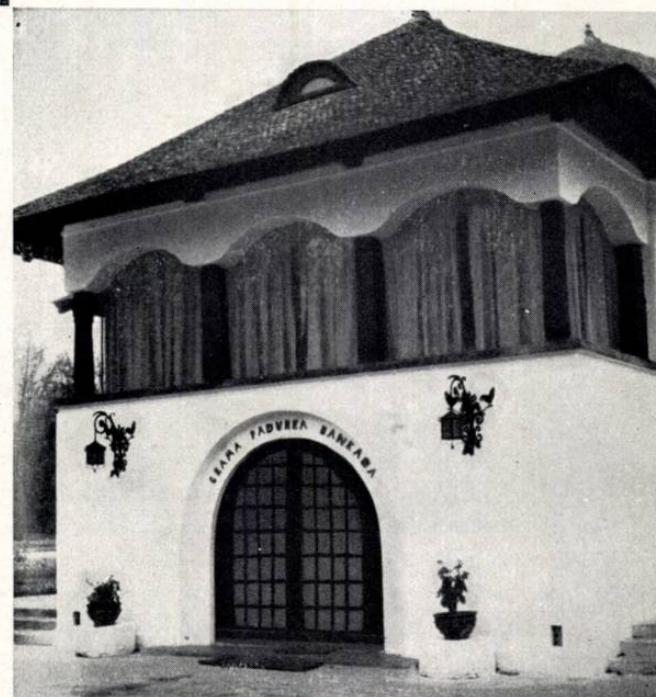
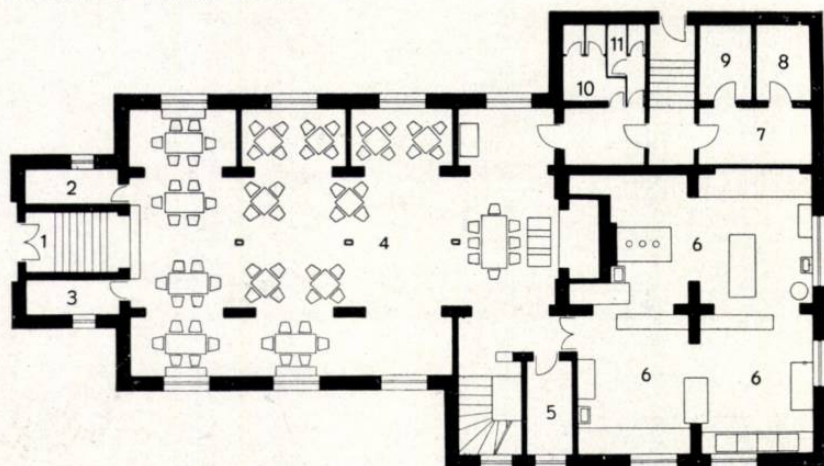
8

CRAMA «PĂDUREA BĂNEASA»

- 1 — Vedere interioară
2 — Plan
1. Intrare — 2. Depozit — 3. Garderobă — 4. Sala de mese — 5. Radioficare — 6. Preparare-tranșare
7. Cărmangerie — 8. Cameră frigorifică — 9. Încărcat sifoane — 10. W. C. — 11. Lavabouri
3 — Detaliu de fațadă
4 — Detaliu de mobilier — Vedere

Crama este situată într-un spațiu pitoresc, la cca. 14 km de București, la demisolul restaurantului «Băneasa», care a fost construit într-o manieră inspirată din arhitectura populară.

Crama dispune de o sală de cca. 125 m² în care sînt amplasate 17 mese totalizînd un număr de 74 de locuri. Sala este divizată în trei compartimente: unul central, în care sînt amplasate două rînduri de mese, flancat pe o parte de boxe, iar pe cealaltă parte de un spațiu mai îngust despărțit prin arcade.

Crama dispune de o bucătărie proprie în suprafață de cca. 100 m².

În rezolvarea interioară se poate evidenția folosirea unei arhitecturi inspirate din cea populară. În porțiunea centrală a sălii de mese, o serie de stîlpi de lemn sculptat susțin o rețea de grinzi de lemn de asemenea lucrat. Pereții sînt tratați în calcio vechio.

Mobilierul este executat din lemn de stejar lustruit; scaunele au o formă care amintește tipurile populare.

Covoare și ștergere cu motive naționale, vase așezate pe policioare fixate în perete, lămpi de fier forjat completează în mod plăcut cadrul cramei.

Datorită amplasării, aspectului plăcut și specificului său, unitatea constituie un punct de atracție, atît pentru bucureșteni, cît și pentru turiști.

GH. TEODORAȘCU

Pe b-dul Magheru din București, la parterul blocului « Republica », s-a amenajat, în locul fostului restaurant « Scala », un nou tip de unitate de alimentație publică: lacto-bar.

Localul dispune de o sală de mese (cca. 100 m²) — unde deservirea se face cu ajutorul ospătarilor — în care sînt amplasate 16 mese a 4 locuri fiecare și o teighe-bar cu vitrină frigorifică.

Mobilierul sălii de mese este realizat din țeavă metalică și mase plastice, avînd o înălțime mai mică decît cele obișnuite.

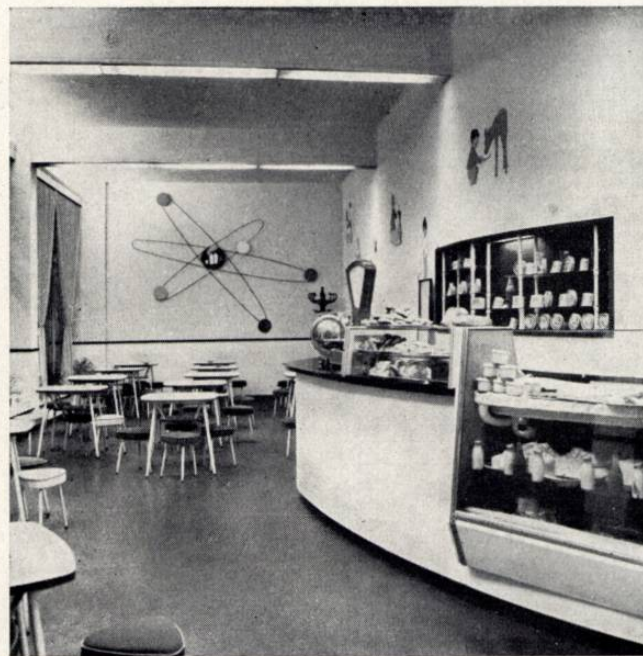
Pereții și teigheaua barului au fost îmbrăcați pînă la o înălțime de 1,15 m cu P.V.C. pe suport textil.

Pardoseala este realizată din linoleum, iar vitrinele mari permit o bună vizibilitate dinspre exterior, realizîndu-se și o bună iluminare naturală.

Iluminatul artificial este rezolvat prin tuburi fluorescente acoperite cu grătare pentru dispersarea luminii.

Bucătăria pentru prepararea minuterilor se află în continuarea sălii de mese și este despărțită de aceasta printr-un glasvand care permite vizionarea de către consumatori a procesului de producție. Aceasta contribuie la crearea unui punct de atracție și la ridicarea spiritului de răspundere al personalului. Bucătăria este dotată cu utilaje moderne. Aprovizionarea cu mărfuri se face independent de sala de desfacere, lucru pozitiv, iar depozitarea se face la subsol, unde se găsește bucătăria cu anexele sale. De asemenea, tot aici se mai află garderoba personalului, dușurile, w.c.-urile și camera motoarelor pentru agregatele frigorifice.

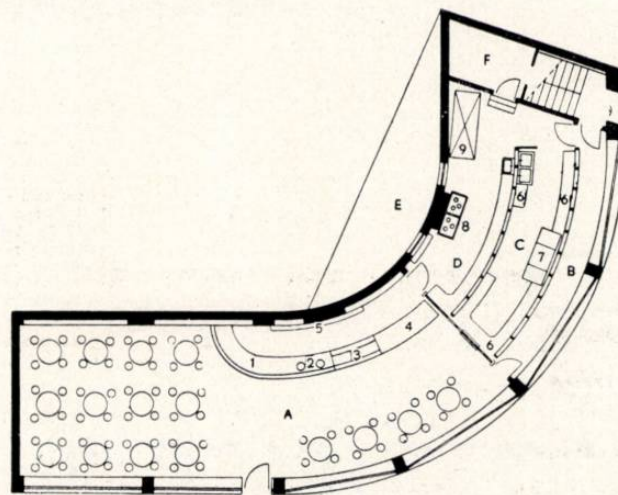
Arh. MARIA BELLU

1

LACTO - BAR «DORNA»

- 1 — Vedere interioară — În prim plan, vitrina frigorifică deschisă
2 — Plan parter
1. Bar — 2. Espresso pentru cafea — 3. Vitrină frigorifică
4. Autodeservire — 5. Raft — 6. Mese-dulap — 7. Spălător mecanic — 8. Mașină aragaz — 9. Dulap-frigider
A. Sala de mese — B. Degajament — C. Spălător pentru vase
D. Bucătărie — E. Curte de lumină — F. Birou
3 — Vedere către glasvandul dinspre bucătărie

2

3

BUFETUL «CARPAȚI» DIN ORAȘUL STALIN

La parterul clădirii situate în colțul dintre b-dul I. V. Stalin și str. 7 Noiembrie, alipit hotelului «Carpați», s-a amenajat un bufet în scopul unei deserviri rapide a publicului.

Proiectanți au fost arhitecții K. Fromm și Gh. Gheorghiade, iar colaborator, s. ing. Gh. Bănuță.

Accesul se face printr-o ușă rotativă și un tambur prevăzut cu garderobă și vitrine pentru expunerea produselor. Sala de consumație poate asigura deservirea simultană a unui număr de cca. 200 de persoane, la mese și în picioare. Consumatorii se servesc singuri, atât de la bufetele-vitrină amenajate în nișe, cât și prin automatele înzidite, acționate de fise metalice.

Localul este completat cu o bucătărie, oficiu, depozite, cameră frigorifică, bar etc. dimensionate redus, întrucât parte din produse sînt pregătite în bucătăria restaurantului «Carpați».

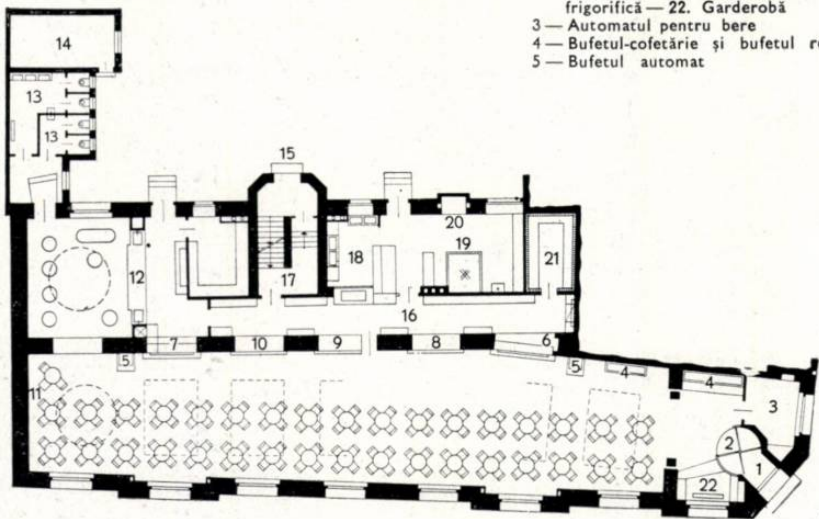
Înălțimea sălii de consumație a fost considerabil mărită prin coborîrea pardoselii existente cu 1,10 m, ajungîndu-se la un nivel comod, accesibil de la stradă. Ferestre mari, metalice, care se deschid prin glisare, asigură lumina necesară. Localul este luminat indirect prin tuburi fluorescente ascunse în scafele plafonului și prin aplici decorative de sticlă galbenă și metal. Pereții sînt tratați în tencuială ondulată de ipsos de culoare galben-brun, fiind placați în partea inferioară cu travertin de Deva, armonizîndu-se cu pardoseala executată în carouri mari de marmură roșie de Moneasa și fișii de marmură de culoarea nisipului.

Prin proporțiile și liniile sale simple, prin claritatea compoziției și coloritul său cald, interiorul are un aspect agreabil.

În exterior, amenajarea se încadrează în arhitectura vechii clădiri, cu excepția firmei luminoase și a zugrăvelii în culori maron, care distonează cu tonurile deschise ale etajelor.

Arh. FL. IONESCU

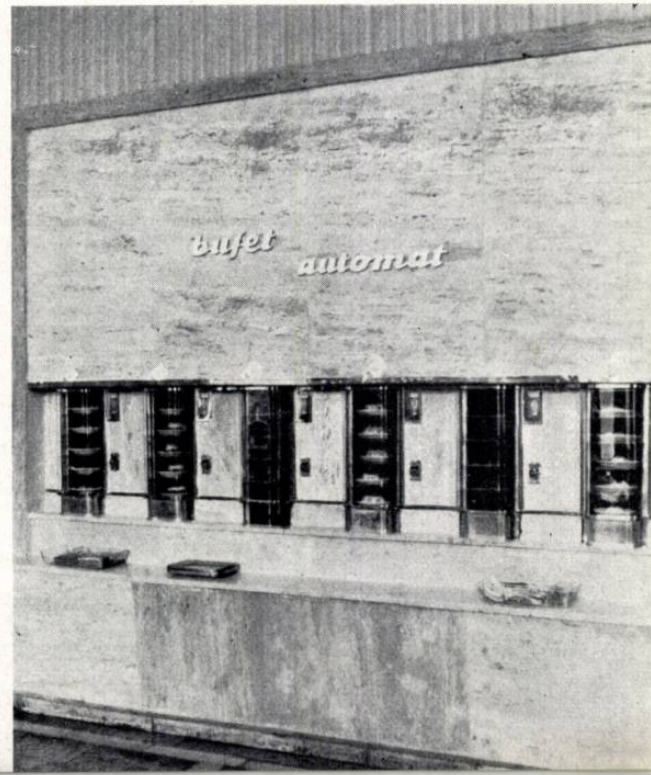
- 1 — Sala de mese
2 — Plan
3 — Intrare — 2. Ușa rotativă — 3. Birou — 4. Vitrine
5. Case — 6. Automat pentru mîncăruri — 7. Automat pentru bere — 8. Bufet-cofetărie — 9. Bufet rece — 10. Bufet cald — 11. Oglindă — 12. Bar — 13. Grup sanitar
14. Depozit — 15. Curte — 16. Culoar de serviciu — 17. Scară
18. Spălător — 19. Bucătărie — 20. Grătar — 21. Cameră frigorifică — 22. Garderobă
3 — Automatul pentru bere
4 — Bufetul-cofetărie și bufetul rece
5 — Bufetul automat

3

4

5

RESTAURANTE NOI ÎN BUCUREȘTI

2

1

3

4

- 1 — Restaurantul «Parcul trandafirilor» — Vedere interioară
- 2 — Restaurantul hotelului «Lido» — Vedere interioară
- 3 — Restaurantul «Parcul trandafirilor» — Vedere interioară
- 4 — Restaurantul «Berlin» — Vedere interioară

AGENȚIA TAROM DIN BUCUREȘTI

Colectiv de proiectare:

Arhitecții M. Bodianu, R. Crainiceanu, A. Segal și
decorator I. Oroveanu. Consilier, arh. Șt. Mănciulescu
Proiectare și execuție, I. S. Decorativa

Prin programul beneficiarului se cerea amenajarea unei agenții în parterul imobilului din piața Universității din București, care să corespundă următoarelor funcțiuni: vânzare de bilete interne, externe și NAVROM, așteptare pentru călători, spațiu pentru cîntărirea și taxarea bagajelor, birou separat pentru șeful agenției, cabine telefonice pentru public, vestiar pentru personalul de serviciu, w.c. etc.

Partiul ales în proiectarea interiorului a fost dictat de poziția accesului în agenție, de poziția elementelor de structură și de rețeaua de instalații sanitare.

Zona de vânzare a biletelor, plasată opus intrării, între stîlpii interiori ai clădirii, a creat o parte inaccesibilă publicului în spatele ghișeelor și a asigurat o legătură între anexele de serviciu.

Zona de așteptare a publicului, plasată de o parte și de alta a locului de cîntărire a bagajelor, ocupă cea mai mare parte a suprafeței disponibile, oferind locuri izolate, diverse și plăcute, publicului.

Cabinele telefonice, separate de holul de așteptare, formează o încăpere aparte pentru a asigura desfășurarea convorbirilor în bune condiții și a nu deranja restul pasagerilor.

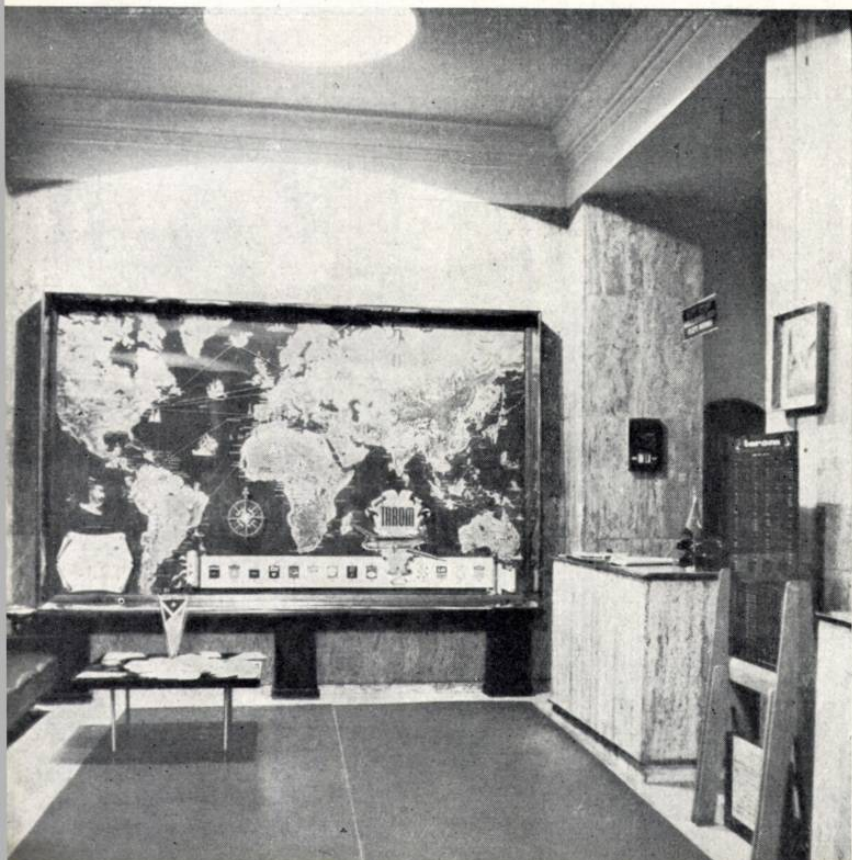
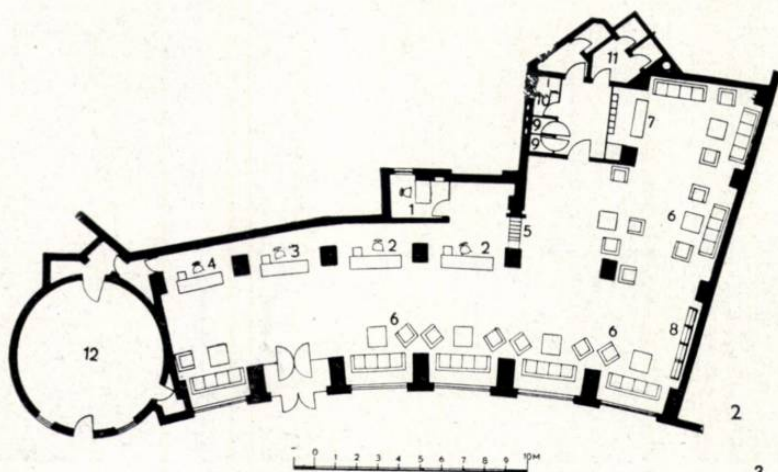
Bufetul-bar, deși face parte din ansamblu, este plasat într-un punct ascuns, pentru a nu stînjiți desfășurarea activității în cadrul agenției.

Pe perețele din spatele ghișeelor a fost prevăzută o lucrare de artă plastică (mozaic de sticlă) cu tema «Legăturile dintre popoare prin aviație», care din motive ce depășesc proiectarea a fost realizată «al fresco», lucru combătut de proiectanți pentru că perețele nu are reculul necesar.

Pardoselile sînt de marmură, iar pereții de travertin lustruit și marmură alun.

Mobilierul a fost conceput într-o linie simplă și sobră, cu tapiserie de dermatin pe cauciuc spongios, osatură metalică (fier, aluminiu, nichelaj), lemnărie aparentă de nuc cu luciu intens.

Arh. MIRCEA BODIANU

MAGAZINE NOI ÎN BUCUREȘTI

1 2

3

PG. 22

- 1 — Vedere de interior
2 — Plan
3 — Birou șef — 2. Ghișeuri pentru bilete interne — 3. Ghișeuri pentru bilete externe
4. Ghișeuri pentru bilete NAVROM — 5. Cântărire bagaje — 6. Așteptare — 7. Bufet — 8. Etalaj publicații — 9. Cabine telefonice — 10. Vestiar personal — 11. W. C. și lavabouri — 12. Magazie mărfuri
3 — Vedere interioară — Detaliu
4 — Așteptarea — Vedere

4—5

PG. 23

- 1 — Magazinul pentru produse din lapte, str. C. A. Rosetti nr. 15 — București — Vitrină frigorifică
2 — Magazinul de încălțăminte « Romarta » din București — Vedere interioară
3 — Salonul de artă fotografică I. S. Decorativa din București — Vedere interioară
4 — Salonul de frizerie « Ciufulici » din București — Vedere interioară
5 — Salonul de frizerie « Ciufulici » din București — Vedere interioară

O CLĂDIRE EXPERIMENTALĂ DIN PANOURI MARI

Autori: ing. M. Drimer, arh. A. Kereaski,
ing. M. Lazăr și arh. E. Popescu
I.S.C.A.S.—I.P.C.T.

Executarea în 1957 și 1958 a primelor clădiri din panouri mari a scos în evidență unele dintre avantajele acestui sistem de construcție: reducerea manoperei pe șantier și a timpului de execuție, micșorarea greutateii construcției ș.a. Datorită însă greutăților începutului și lipsei de experiență în acest domeniu, costul de deviz, cit și costul real au fost mai mari decât ale unor clădiri similare executate prin metode tradiționale.

De aceea, s-a considerat necesar să se execute o nouă clădire experimentală din panouri mari, urmărindu-se în special reducerea costului apartamentelor sub limitele stabilite de Plenara C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958.

Proiectul a fost întocmit în cadrul Institutului de proiectare a construcțiilor tip (I.P.C.T.), iar execuția — atît confecționarea panourilor, cit și montarea lor — a fost făcută de întreprinderea de prefabricate «Progresul».

Clădirea (blocul C) este amplasată în cvartalul de pe șoseaua Giurgiului, în apropiere de fabrica «Progresul».

Clădirea are parter și patru etaje și cuprinde 40 de apartamente, din care 30 de cite două camere și 10 de cite o cameră. Toate apartamentele au vestibul, baie cu cadă redusă (80 x 120 cm), bucătărie și cămară (1,00 m²). Bucătăriile sînt amenajate cu loc pentru mașină de aragaz, masă de lucru, frigider și mașină de spălat.

Pe toată suprafața clădirii s-a prevăzut un subsol tehnic de 1,10 m înălțime liberă (pe unele porțiuni, 1,50 m), în care sînt amplasate toate conductele de distribuție ale instalațiilor de încălzire și de alimentare cu apă. Această soluție prezintă multe avantaje, atît în ceea ce privește execuția, cit și în exploatare (controlul și eventualele reparații ale instalațiilor se pot face cu ușurință).

Clădirea este formată din două tronsoane cu cite patru apartamente la scară. Apartamentele, de tip unifamilial, cu camere comandate, sînt destinate pentru familii de două pînă la patru persoane.

Pentru a se obține o judicioasă utilizare a spațiului, clădirea a fost proiectată cu trei travee: 3,60 m (pentru camera de zi), 3,20 m (pentru

dormitoare și pentru dependințe) și 2,80 m (pentru casa scării). Toate dependințele sînt dispuse într-o singură travee, aceeași pentru toate tipurile de apartamente.

Suprafața locuibilă medie a apartamentului de două camere este de 29,10 m² (unele apartamente au 29,90 m², altele 27,60 m²); suprafața locuibilă a apartamentului de o cameră este de 15,90 m².

Suprafața locuibilă pe clădire este de 1 033 m², iar suprafața construită (fără subsolul tehnic) — 1 956 m².

Indicele de locuibilitate pe clădire, $K_d = 0,53$.

Suprafața locuibilă pentru un locatar = 7,40 m².

Înălțimea caturilor este de 2,70 m, rezultînd o înălțime liberă de 2,53 m.

Toate încăperile sînt prevăzute cu ferestre mari, pentru a se asigura o bună luminozitate și însorire; fiecare apartament (cu excepția celor de la parter) are cite un balcon cu o suprafață de 3,90 m².

Clădirea a fost prevăzută cu încălzire centrală cu radiatoare de fontă; ca agent încălzitor se folosește apa caldă furnizată de la o centrală termică situată într-o clădire existentă. Atît coloanele, cit și ramificațiile către radiatoare sînt aparente și se montează pe șantier. Ventilarea cămării și a băii se face prin grile prevăzute în panoul exterior; cămara e ventilată direct, iar camera de baie printr-un canal orizontal care traversează cămara în partea superioară. La bucătărie s-au prevăzut canale verticale individuale, care pot îndeplini, fie funcția de canale de ventilație, fie pe aceea de coșuri pentru gaze.

Toate apartamentele sînt prevăzute cu instalații de telefon și televiziune.

Acoperișul clădirii s-a executat cu învelitoare de tablă și șarpantă de lemn pe scaune. Accesul pe acoperiș se face pe o scară metalică exterioră.

În ceea ce privește structura de rezistență, s-a adoptat o soluție cu ziduri transversale și longitudinale portante, soluție care prezintă avantajul unei bune rigidizări spațiale a clădirii și al unui consum mai mic de oțel. Această structură, mai puțin economică în cazul sistemelor tradiționale, este economică la structurile din panouri mari, datorită grosimilor reduse ale zidurilor portante.

Clădirea se assemblează din panouri mari — pereți interiori, pereți exteriori și planșee — de dimensiunile unei încăperi; greutatea maximă a panourilor este de 4,7 t.

Zidurile interioare portante se execută din panouri de 12 sau 14 cm grosime, din beton obișnuit B 250. Panourile dintre apartamente sînt de 14 cm grosime (340 kg/m²), asigurîndu-se astfel o bună izolație fonică. În panouri s-au înglobat de la turnare dozele și conductoriile electrice. Pentru amplasarea coloanelor de lumină și de telefon, precum și a firidelor de distribuție, s-au prevăzut nișe speciale în panourile interioare ale zidului median din casa scării. În nișele acestui «panou tehnic» se montează și coloanele de încălzire care alimentează radiatoarele din casa scării, dispuse de asemenea într-o nișă amenajată în panouri.

Zidurile exterioare se realizează din panouri de 28 cm grosime, alcătuite dintr-un strat de beton ușor (24 cm), un strat de beton obișnuit spre exterior (3 cm) și un strat de mortar de ciment cu adaos de var spre interior (1 cm). Utilizînd ca agregat granulitul produs la Buftea, s-a obținut un beton ușor de marcă B 90 cu o greutate volumetrică de cca. 1 300 kg/m³, care asigură o izolație termică echivalentă cu a unui zid de cărămidă de 37,5 cm grosime.

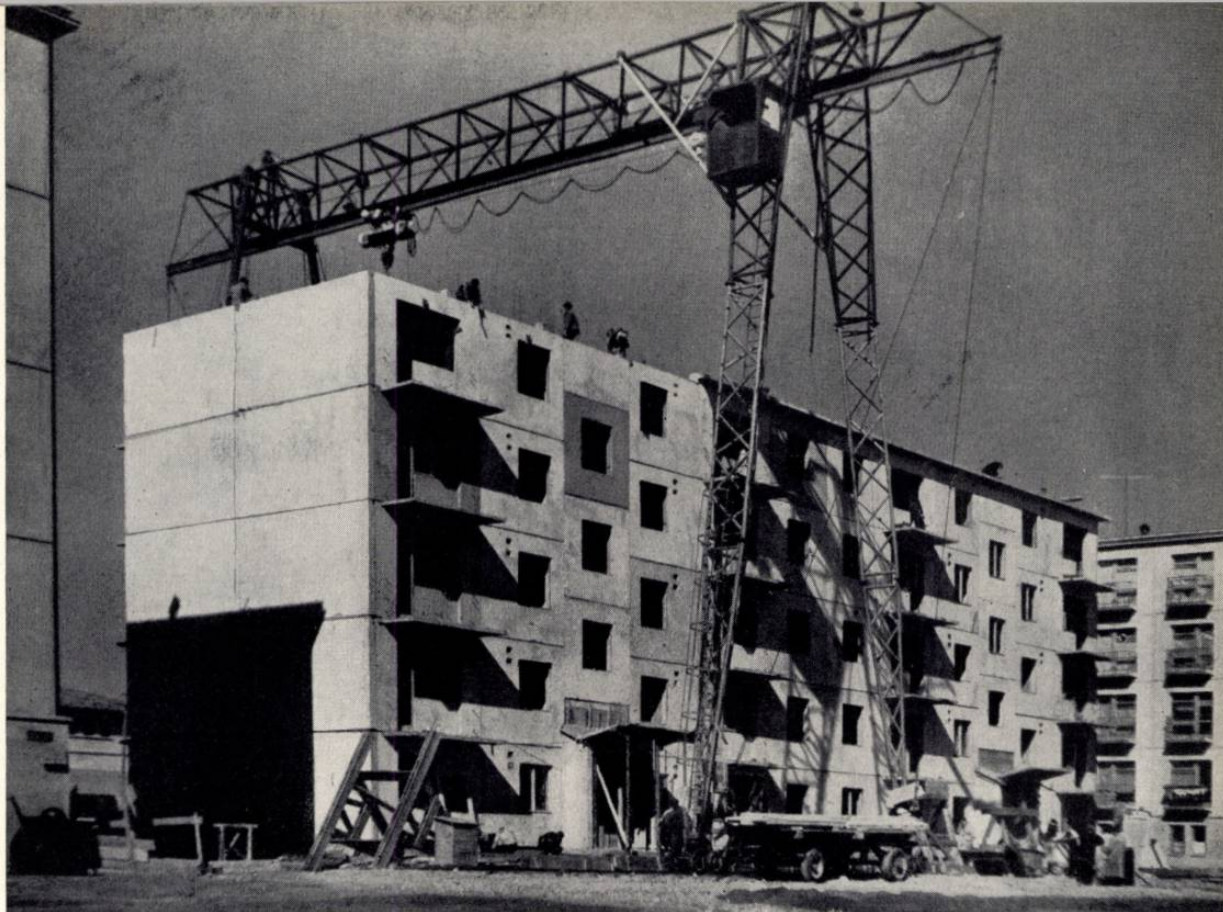
Atît în panourile exterioare, cit și în cele interioare se prevăd de la confecționare ghermele pentru fixarea timpăriei; în panourile exterioare se înglobează de asemenea de la turnare dibluri pentru prinderea galeriilor de perdele și ancore pentru fixarea balustradei la balcoane. Toate panourile de pereți sînt armate cu carcase sudate din bare de oțel-beton OL 38, dispuse pe contur și în jurul golurilor de uși și ferestre.

Greutatea panourilor de pereți variază între 1,9 și 2,7 t, cu excepția panourilor de pereți transversali dintre apartamente și de la calcan, care cîntăresc 3,8 t și respectiv 4,7 t.

Planșeele se execută din panouri mari de beton armat de 9 cm grosime, care reazemă pe toate cele patru laturi prin intermediul unui strat de mortar de ciment. La încăperile cu balcoane se folosesc panouri speciale de planșeu cu placa scoasă în consolă; această soluție prezintă avan-

1. Blocul experimental cu două tronsoane — Perspectivă
2. Vedere de pe șantier
3. Plan parter și plan etaj curent

2

taje deosebite la montaj, în comparație cu soluțiile la care se folosesc plăci de balcon separate de panourile de planșeu.

Suprafața panoului de planșeu cu balcon este de cca. 20 m² (3,60 x 5,00 m), greutatea fiind de 4,7 t.

În panourile de planșeu se prevăd de la confecționare conductorii electrici și toate golurile necesare pentru trecerea coloanelor de instalații sanitare, de încălzire, a canalelor de ventilație etc.

Scara este realizată din panouri frînte de 1,20 m lățime, alcătuite din două podeste și o rampă, care reazemă pe zidurile longitudinale ale clădirii. Greutatea unui panou de scară este de 3,4 t.

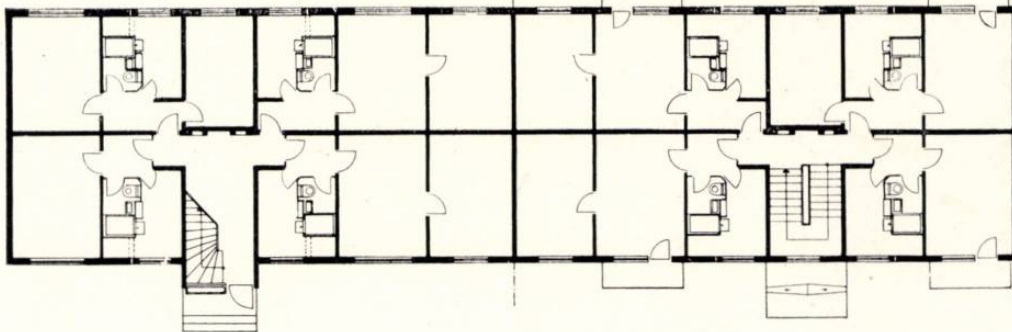
Pereții despărțitori din traveea cu dependințe sînt formați din trei piese prefabricate: un grup sanitar, un panou cu ventilații și un panou cu gol de ușă. Toate aceste elemente reazemă pe planșeu.

Grupul sanitar a fost proiectat sub forma unei cabine alcătuite din trei pereți, o placă la partea superioară și alta la cea inferioară. Pereții cabinei — de 4—5 cm grosime — se execută din beton cu agregat mărunt și se armează cu plase din bare $\varnothing 6$. În pereții cabinei se înglobează de la turnare dibluri pentru fixarea instalațiilor și a obiectelor sanitare, doze și conductori electrici INTENC etc. Se prevăd de asemenea de la confecționare golurile necesare pentru trecerea țevelor de instalații și pentru fixarea consolelor de radiator. Toată instalația sanitară se montează în cabină de la fabrică; cea mai mare parte a țevelor sînt amplasate într-un spațiu vizitabil, care este închis pe partea dinspre bucătărie cu capace demontabile. Greutatea totală a elementului spațial — inclusiv instalațiile sanitare și cada — este de 2,8 t.

Cornișa a fost realizată din elemente mari prefabricate de lungimea traveelor, care se fixează cu ajutorul unor ancore prevăzute în centura ultimului planșeu.

Numărul total al pieselor prefabricate folosite la întreaga clădire este de 594, din care 142 de panouri de pereți exteriori, 170 de panouri de pereți interiori, 134 de panouri de planșeu, 48 de elemente de ventilație și 40 de elemente spațiale.

3

Pentru executarea unui apartament sînt necesare, în medie, 15 elemente prefabricate.

Clădirea se execută din 42 de tipuri de panouri. În acest număr sînt cuprinse toate tipurile de panouri, chiar dacă diferă foarte puțin între ele (panouri stînga și dreapta etc.).

Toate elementele prefabricate au fost confecționate la fabrica «Progresul», pe platforme exterioare.

Confecționarea panourilor de pereți exteriori s-a făcut în poziție orizontală, cu tipare laterale metalice. Decofrarea se face prin basculare, panourile fiind armate pentru a rezista la eforturile care apar în timpul basculării. Panourile interioare se toarnă de asemenea în poziție orizontală, decofrarea făcîndu-se — în cazul panourilor de pereți transversali cu goluri de ușă — cu ajutorul unui dispozitiv special de basculare.

Cabinele au fost confecționate pe platforme de beton, cu cofraje laterale din placaj. Poziția cabinei la turnare este cu fața liberă în sus.

Transportul pe șantier s-a făcut cu treilere special amenajate, iar pentru montaj s-a folosit o macara-portal cu o capacitate de ridicare de 5 t.

Panourile de pereți se montează pe un strat de mortar de ciment de 2 cm grosime. După verificarea poziției, panourile se fixează provizoriu cu ajutorul unor piese speciale de sprijin.

Rezumarea panourilor de planșeu pe pereți se face pe o lățime de 4,5 cm.

Urmărind realizarea unei structuri rigide, capabilă să reziste la acțiunea forțelor seismice, s-a adoptat pentru îmbinări principiul monolitizării. Prin monolitizare se obține o structură alcătuită dintr-o serie de diafragme orizontale și verticale rigide în planul lor și bine legate între ele.

Îmbinarea panourilor de pereți se realizează prin turnarea unor stîlpișori de beton armat și prin înădirea (prin sudură electrică) a mustăților $\varnothing 10$ prevăzute, în acest scop, pe fețele laterale ale tuturor panourilor de pereți exteriori și interiori. Stîlpișorii se armează cu carcase sudate;

armătura longitudinală este alcătuită din 3—5 bare $\varnothing 10$. Pentru a asigura conlucrarea și transmiterea eforturilor de lunecare între panouri, s-au prevăzut o serie de adîncituri pe fețele laterale ale acestora.

Legătura dintre panourile de planșeu se realizează prin sudarea mustăților $\varnothing 10$ prevăzute pe conturul panourilor și prin executarea unor centuri de beton armat. Panourile de planșeu se leagă de asemenea de panourile de pereți exteriori pe care reazimă, prin sudarea unor mustăți.

Pentru a se putea realiza cu ușurință legăturile sudate dintre panourile de planșeu și pentru a asigura o mai bună comportare a planșeului ca diafragmă orizontală rigidă, marginile panourilor de planșeu s-au executat dințate. În consecință, pînă după întărirea betonului din centuri, rezumarea panourilor de planșeu pe pereți este discontinuă.

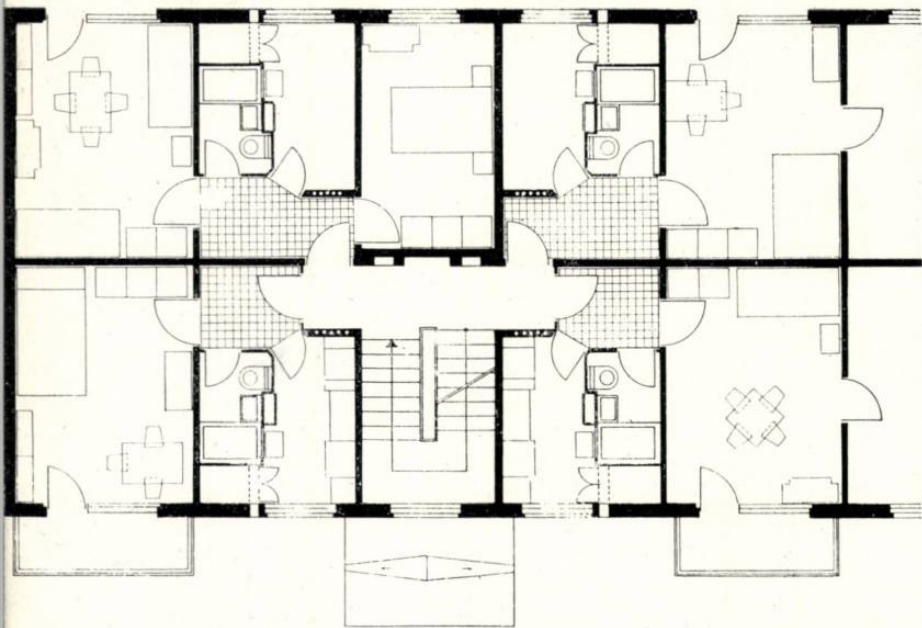
Turnarea betonului în stîlpișori și în centuri se face concomitent, după executarea tuturor legăturilor sudate; înainte de turnare, capetele conductorilor electrici din planșee se introduc în dozele prevăzute la partea superioară a panourilor de pereți.

Îmbinarea panourilor de scară, a elementelor spațiale și a celorlalte piese prefabricate cu pereții portanți se face de asemenea prin sudarea unor mustăți prevăzute special în acest scop.

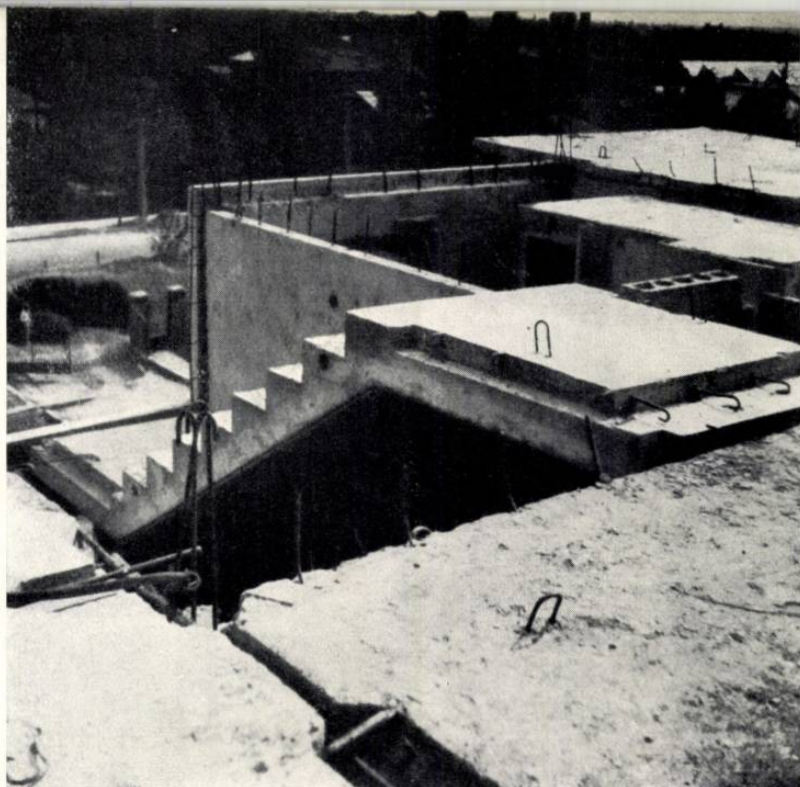
Pentru a împiedica pătrunderea apei de ploaie în clădire, au fost luate măsuri speciale de etanșare a tuturor rosturilor.

Astfel, rosturile verticale dintre panourile exterioare au fost acoperite dinspre interior (înainte de turnarea stîlpișorilor) cu o fișie de pînză asfaltată; pe lîngă funcția de etanșare, această fișie de pînză are și rolul de a împiedica pătrunderea betonului în rostul vertical, în timpul operației de turnare.

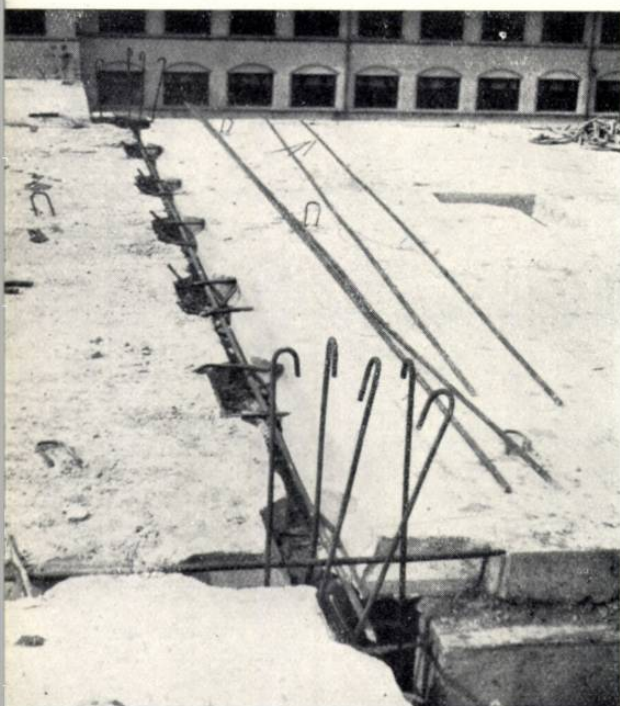
Atît în rosturile verticale, cît și în cele orizontale se introduce dinspre exterior un mastic

1

4

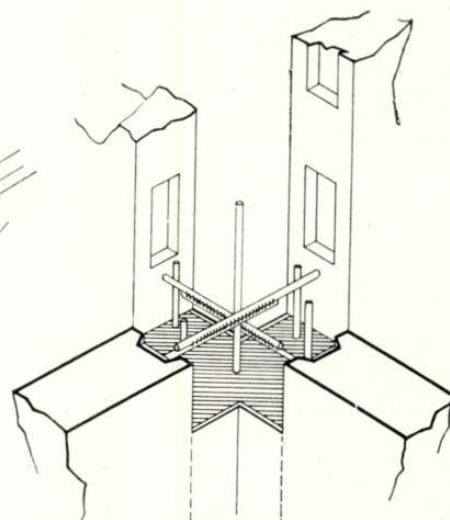
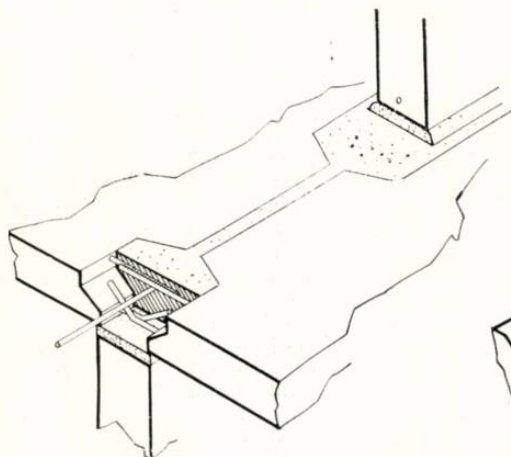

2

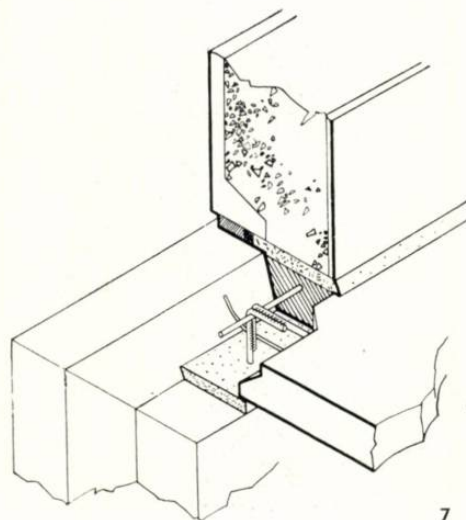
3

1. Detaliu de tronson — Plan
2. Îmbinarea panourilor de planșeu — Vedere
3. Detaliu de îmbinare a panourilor de planșeu — Vedere
4. Panoul de scară — Vedere
5. — 8. Detalii de îmbinare (5 — Între panourile de planșeu — 6 — Între panourile de pereți interiori — 7 — Între panourile de planșeu și pereții exteriori — 8 — Între panourile de pereți exteriori și interiori)
9. Montarea panoului cu fereastră — Vedere
10. Montarea unui element spațial (grup sanitar) — Vedere
11. Sistemul constructiv — Perspectivă axonometrică

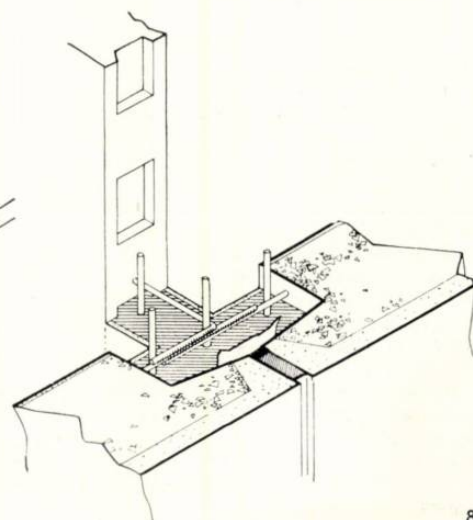

5

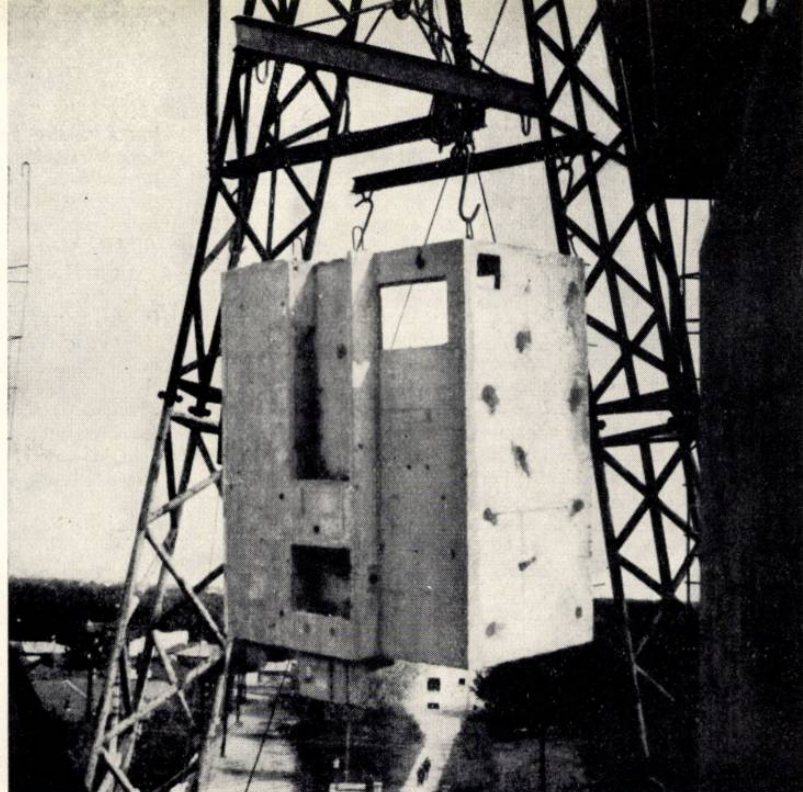
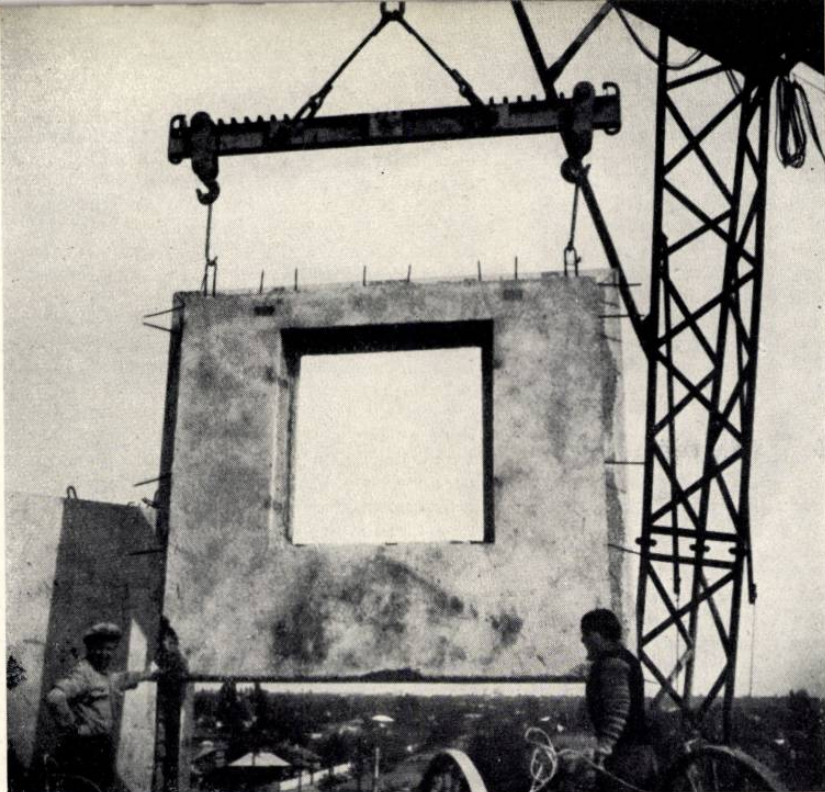
6

7

8

9

10

special (azbobotum); după aceasta, rosturile se umplu cu un mortar hidrofob și se fuguesc.

Rosturile de pe conturul timplăriei exterioare s-au etanșat cu frînghie gudronată și celochit. Înspre exterior, rosturile au fost acoperite — lateral și sus — cu șipci; la partea inferioară s-a prevăzut un solbanc de tablă.

În cele ce urmează prezentăm câteva date referitoare la finisajul interior și exterior al clădirilor.

La toate încăperile de locuit și la dependințe au fost prevăzute pardoseli flotante; izolația fonică se execută din plăci semirigide de vată minerală sau dintr-un strat de rogojină între două straturi de carton asfaltat.

Pardoselile calde — la încăperile de locuit — se execută din parchet lipit cu adeziv sintetic, iar pardoselile reci — la dependințe, balcoane, scară — din mozaic turnat.

După ce se fac unele completări de tencuieli și reparații locale, pereții interiori se finisează astfel:

- «șprîț de ipsos» la camerele de locuit (în proiect s-au prevăzut tapete semilavabile);
- zugrăveală simplă la vestibuluri și scară;
- vopsitorie în ulei la băi și bucătării.

La exterior, după ce se fac unele reparații locale, se etanșează și se fuguesc rosturile, apoi se aplică zugrăveala.

Balustradele de la balcoane se execută — pe latura lungă — din plăci prefabricate din beton armat și — lateral — din grilaje metalice.

Plăcile de beton armat, de 3,20 m lungime și 0,60 m lățime, sînt chesonate; grosimea plăcii este de 3 cm, iar a nervurilor de 6 cm.

Timplăria exterioară — de o construcție specială — se vopsește cu vopsea de alchidal.

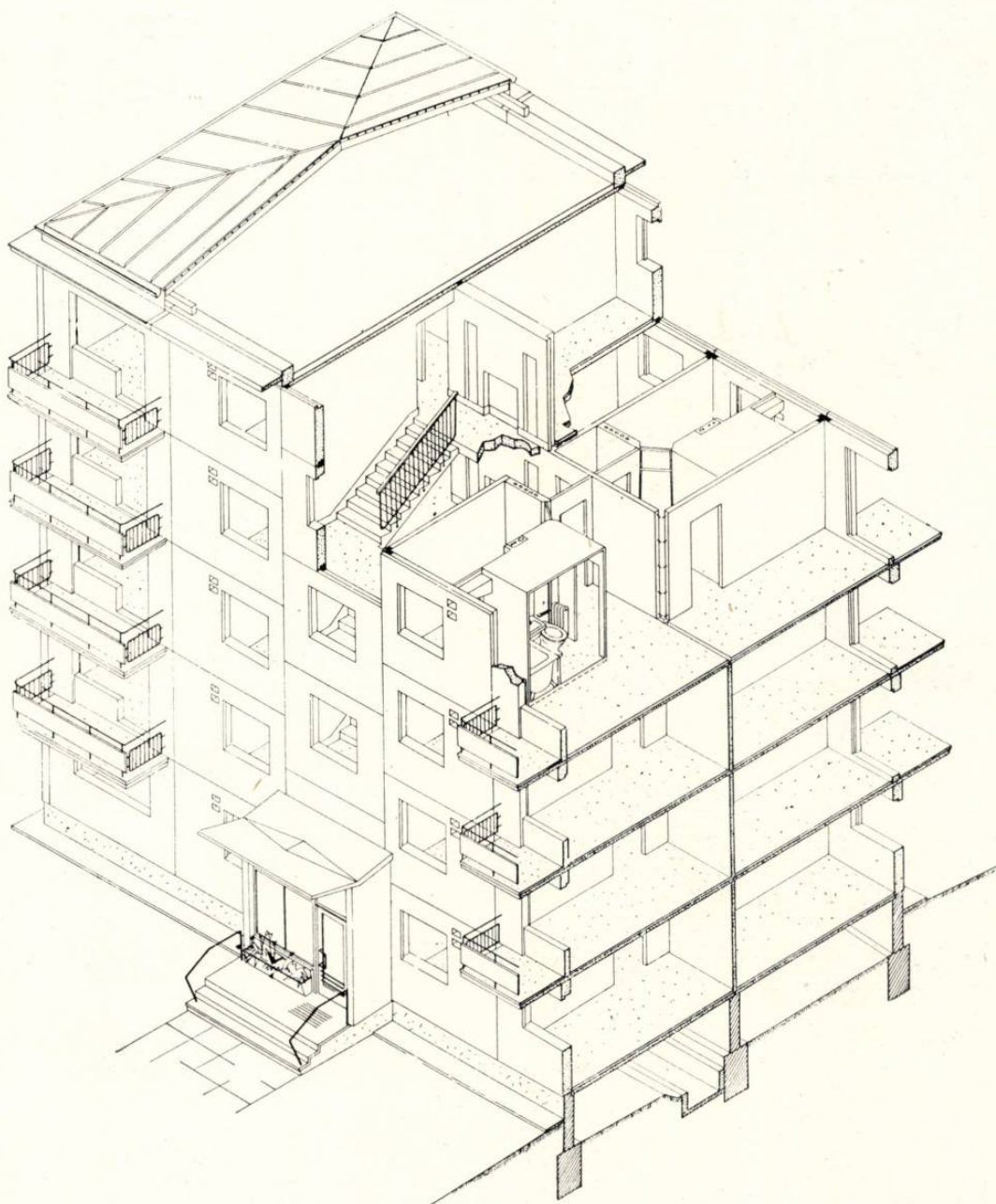
Dăm mai jos câteva cifre caracteristice privind consumul de materiale, greutatea construcției și indicii de cost.

— Consumul total de oțel pe metru pătrat de suprafață desfășurată este de 17,5 kg.

— Grosimea medie de beton este 52 cm, din care 38 cm în elementele prefabricate, 3 cm în porțiunile turnate și 11 cm în fundații.

Consumul de beton din elementele prefabricate este compus astfel: 13 cm în panourile de pereți exteriori, 10 cm în panourile de pereți interiori, 11 cm în panourile de planșeu și scări și 4 cm în diverse panouri. Față de o clădire similară cu ziduri portante din zidărie de cărămidă, la care grosimea medie a materialelor este de cca. 80 cm (inclusiv fundațiile și tencuielile), se realizează o reducere de 35%.

— Greutatea totală a construcției este sub 1 200 kg/m² de suprafață desfășurată (inclusiv greutatea fundațiilor, care reprezintă cca. 250 kg/m²). Greutatea unei construcții similare executate din zidărie de cărămidă este de cca. 1 750 kg/m²; se obține deci o micșorare a greutății clădirii de peste 30%.

11

Costul clădirii, după deviz, este de 1 340 000 lei, adică 1 300 lei/m² de suprafață locuibilă și 690 lei/m² de suprafață desfășurată. În acest cost se cuprind, atât cota de centrală termică cât și cotele de organizare a șantierului (2%), diverse și neprevăzute (5%) și proiectare (1%).

Costul apartamentului mediu de două camere este de 36 000 lei (din care cca. 1 500 lei reprezintă cota de centrală termică); un metru pătrat de suprafață locuibilă în acest tip de apartament revine la mai puțin de 1 230 lei.

În comparație cu limitele de cost stabilite de C.S.C.A.S. în 1959 se realizează pe întreaga clădire o reducere de aproximativ 5%. Realizarea acestor indici de cost deosebit de avantajoși se datorește în special următorilor factori:

— Grosimile foarte mici ale zidurilor fac ca suprafața desfășurată a unui apartament să fie relativ redusă; astfel, suprafața desfășurată a apartamentului mediu de două camere este de numai 52,70 m², la o suprafață locuibilă de 29,10 m² ($K_3 = 0,555$).

— Micșorarea grosimii panourilor a făcut posibilă obținerea unei reduceri substanțiale a cantității de materiale utilizate pentru realizarea structurii. În același timp, întreprinderea «Progresul» a livrat prefabricatele la prețuri convenabile, mult reduse în comparație cu prețurile prefabricatelor folosite la primele clădiri din panouri mari. În aceste condiții, structura din panouri mari a rezultat destul de economică, cu toate că prețul betonului prefabricat este încă ridicat.

— Mărirea gradului de prefabricare și utilizarea de panouri mari gata finisate de la fabrică duce la o reducere masivă a manoperei pe șantier. Acest lucru influențează deosebit de favorabil asupra costului, cu atât mai mult cu cât actualmente cheltuielile indirecte se calculează în funcție de costul acestei manopere (105%).

În legătură cu cantitatea de manoperă pe șantier, menționăm că prin eliminarea unor operații care necesită un volum mare de muncă (zidire, tencuire etc.) se obțin reduceri importante. Astfel, în timp ce la clădirile cu ziduri

portante din zidărie de cărămidă și planșee de beton armat monolit costul manoperei pentru lucrările de construcții este de cca. 75 lei/m² desfășurat, la clădirea experimentală, costul manoperei pe șantier este de numai 45 lei/m², deci cu 40% mai mic.

Costul manoperei raportat la valoarea totală a lucrărilor de construcții scade de la cca. 16% la mai puțin de 10%.

Rezultatele obținute prin executarea noului bloc experimental sînt deosebit de avantajoase și în ceea ce privește rapiditatea execuției. Printr-o bună organizare a șantierului și prin folosirea judicioasă a utilajului, durata execuției clădirii — de la începerea săpăturilor pînă la darea în folosință — a putut fi redusă la cca. 3 luni. Montajul propriu-zis s-a realizat în mai puțin de o lună, ritmul de montaj fiind de 1,5—2 apartamente pe zi (un etaj la 4—5 zile).

În concluzie, se poate considera că executarea noului bloc experimental a demonstrat că prefabricarea integrală a clădirilor de locuit este rentabilă din toate punctele de vedere: indicii de consum de materiale și de manoperă, precum și indicii de cost sînt avantajoși în comparație cu indicii realizați la clădiri similare executate cu metode tradiționale.

În consecință, apreciem că există toate condițiile pentru a se trece la producția în serie a clădirilor de locuit din panouri mari.

În acest scop, I.S.C.A.S. a trecut la elaborarea unor proiecte tip de clădiri de locuit din panouri mari (cu 40 și cu 60 de apartamente).

La proiectare, pe baza experienței cîștigate prin executarea blocului C, s-au adus o serie de îmbunătățiri de ordin arhitectural, tehnic și economic.

★

Pe baza unui proiect asemănător, la Orașul Stalin a început de curînd execuția unui cvartal de clădiri de locuit din panouri mari. Cvatralul este alcătuit din 17 blocuri: 6 de cîte trei tronsoane, 6 de cîte 2 transoane și 5 de cîte un tronson.

Clădirile — cu parter și patru etaje, fără subsol — sînt formate din tronsoane de același tip ca cele utilizate la blocul experimental.

În total se vor executa 700 de apartamente din care 524 (75%) de cîte 2 camere, 108 (15%) de cîte o cameră și 68 (10%) de cîte 3 camere.

Suprafața locuibilă totală, pe întreg cvartalul, este de cca. 20 000 m².

La fiecare tronson s-a prevăzut cîte o uscătorie cu o suprafață de cca. 12 m² care deservește un număr de 20 de apartamente.

Uscătoria este amplasată la ultimul etaj, în dreptul casei scării. Toate apartamentele de la etaje au cîte un balcon (suprafață cca. 4,00 m²), iar un număr de 50 de apartamente (în blocurile de un tronson) sînt prevăzute cu loggii (suprafață cca. 7,00 m²). Clădirile sînt acoperite cu terase necirculabile.

Soluția constructivă este identică cu cea folosită la blocul experimental, diferind numai în ceea ce privește alcătuirea panourilor de pereți exteriori. La clădirile de la Orașul Stalin se utilizează panouri din trei straturi: la interior un strat portant din beton de 11 cm grosime, la mijloc un strat din plăci semirigide de vată minerală de 4,5 cm grosime, iar la exterior un strat de protecție din beton, de 4,5 cm grosime.

Cele două straturi de beton B 250 sînt legate între ele cu nervuri de beton armat și cu ancore metalice.

Indicii de consum de materiale pentru un etaj curent (fără fundații) sînt deosebit de avantajoși:

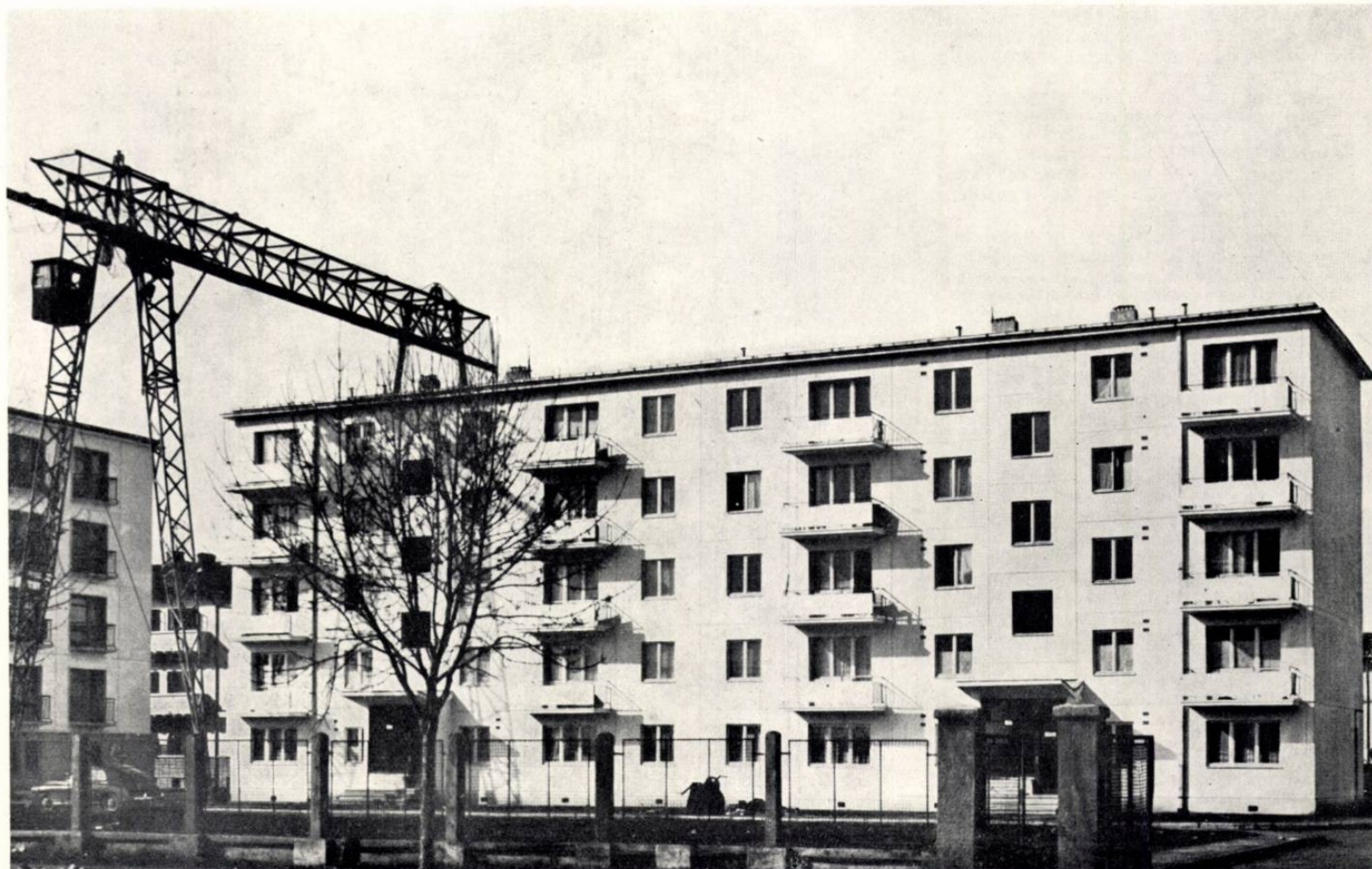
- beton 32,5 cm grosime medie,
- oțel 14,5 kg/m².

Costul după deviz este de numai 1 250 lei/m² de suprafață locuibilă (inclusiv cota de centrală termică etc.), cu toate că, din cauza condițiilor locale, costul fundațiilor este relativ mare.

Panourile mari necesare pentru execuția clădirilor din cvartalul «Steagul Roșu» sînt confecționate de către întreprinderea de prefabricate din Orașul Stalin, care s-a organizat pentru a putea livra zilnic panouri pentru 2 apartamente.

Ing. M. Drimer

Vedere

CONSTRUCȚII DE BETON MONOLIT TURNAT ÎN TENCUIALĂ-COFRAJ

Autori, arh. D. Iovănescu, ing. V. Busuioc

Blockul B cu opt apartamente a trei camere și opt apartamente a două camere—Fațada spre curte—Vedere

Pentru a se obține o reducere a costului construcțiilor trebuie să se acționeze asupra principalilor factori care concură la realizarea lor: proiectarea, materialele de construcție și metodele de execuție.

În construcțiile de locuințe, proiectarea trebuie să urmărească găsirea celor mai raționale soluții funcționale și reducerea la un minimum necesar a suprafețelor construite, fără însă a reduce nejustificat spațiul de locuit sau confortul. Totodată, proiectarea trebuie să indice folosirea unor materiale corespunzătoare scopului construcției, în special a acelor care prezintă costuri mai reduse, transporturi mai mici (respectiv materiale locale), greutate mai mică etc.

Proiectarea trebuie să adopte alături de metodele cele mai avansate și de tehnica cea mai modernă, și metode de execuție corespunzătoare diverselor posibilități locale, adică metode care nu cer utilaje speciale, grele, nu cer o calificare specială a muncitorilor, metode de execuție simple, cu utilaje ușoare și ușor de procurat, însă care să reducă la minimum efortul fizic al muncitorului și să ducă la creșterea productivității lui.

Datorită ponderii mari pe care o ocupă în realizarea construcțiilor, materialele pot aduce un aport substanțial la reducerea costului.

De-abia după ce, prin prevederile proiectării, s-au obținut reducerile maxime posibile, intervine rolul executanților de a mări aceste reduceri prin metode tehnologice mai avantajoase.

Pornind de la ideea reducerii suprafeței construite, reducerea greutății construcțiilor și folosirea de materiale mai ieftine, s-au experimentat în București câteva construcții de locuințe de beton armat monolit turnat în tencuială-cofraj confecționată din ipsos.

Prin temă, s-a stabilit ca proporția de apartamente cu trei camere și cu o cameră să reprezinte circa 20—25% din totalul apartamentelor, restul fiind apartamente cu două camere.

Gradul de confort stabilit prin temă a cerut ca toate apartamentele, indiferent de mărime,

să aibă—în afara camerelor de locuit—baie, bucătărie, cămară rece mai încăpătoare spre a putea primi și provizii de iarnă, balcoane sau terase de serviciu și loc de dulap în perete sau debara. Camerele comandate au fost excluse, chiar pentru apartamentele cu trei camere de locuit.

Suprafața locuibilă medie admisă a fost de 45—48 m² pentru apartamentul de trei camere, 32 m² pentru apartamentul de două camere și 16 m² pentru cel de o cameră.

Procentele de apartamente cu trei camere și garsonierele au permis, prin variații de grupare a tronsoanelor în blocuri, să se obțină o variație care a reușit să îndepărteze monotonia unor blocuri prea asemănătoare între ele.

Planul de apartament care domină este al celui cu două camere de locuit. Anexele baie-bucătărie rezolvate pentru apartamentul de două camere au fost utilizate neschimbate și pentru apartamentul cu trei camere, cu o mică majorare a lății bucătăriei; pentru garsoniere a fost introdus un grup sanitar mai redus și o chicinetă. Accesul în apartamente se face printr-un vestibul cu lărgime minimă de 1,20 m, din care se intră separat în fiecare dintre camerele de locuit și separat în baie și bucătărie.

Dimensiunile bucătăriei și gruparea obiectelor permit plasarea și a unei mese la care să se poată minca. O mică terasă completează spațiul anexelor, servind în același timp și ca acces la o boxă-cămară. Absolut toate dependențele (bucătăria, baia, boxa-cămară) sînt luminate și aerisite direct, avînd ferestre în zidurile exterioare.

Partiul de arhitectură, în ceea ce privește planul distribuției interioare, a fost în mare măsură influențat de dimensiunile prefabricatelor de ziduri și planșee, care au impus ca încăperile să aibă dimensiuni în multipli de 30 cm. După studiul atent al tuturor elementelor din plan, acest sistem constructiv s-a dovedit suficient de maleabil pentru a se adapta cu succes unei varietăți mari de tipuri de planuri de arhitectură

ELEMENTELE CONSTRUCTIVE ȘI STRUCTURA DE REZISTENȚĂ

Lotul de locuințe din anul 1959 executate în cartierul Gorki se compune din 9 blocuri, cuprînd în total 168 de apartamente. Ca ordine de execuție, acestea se împart în două: blocul experimental de tip B, cu 16 apartamente dispuse pe patru niveluri și restul blocurilor (tipurile A, C, D, E și H) toate cu cîte patru niveluri.

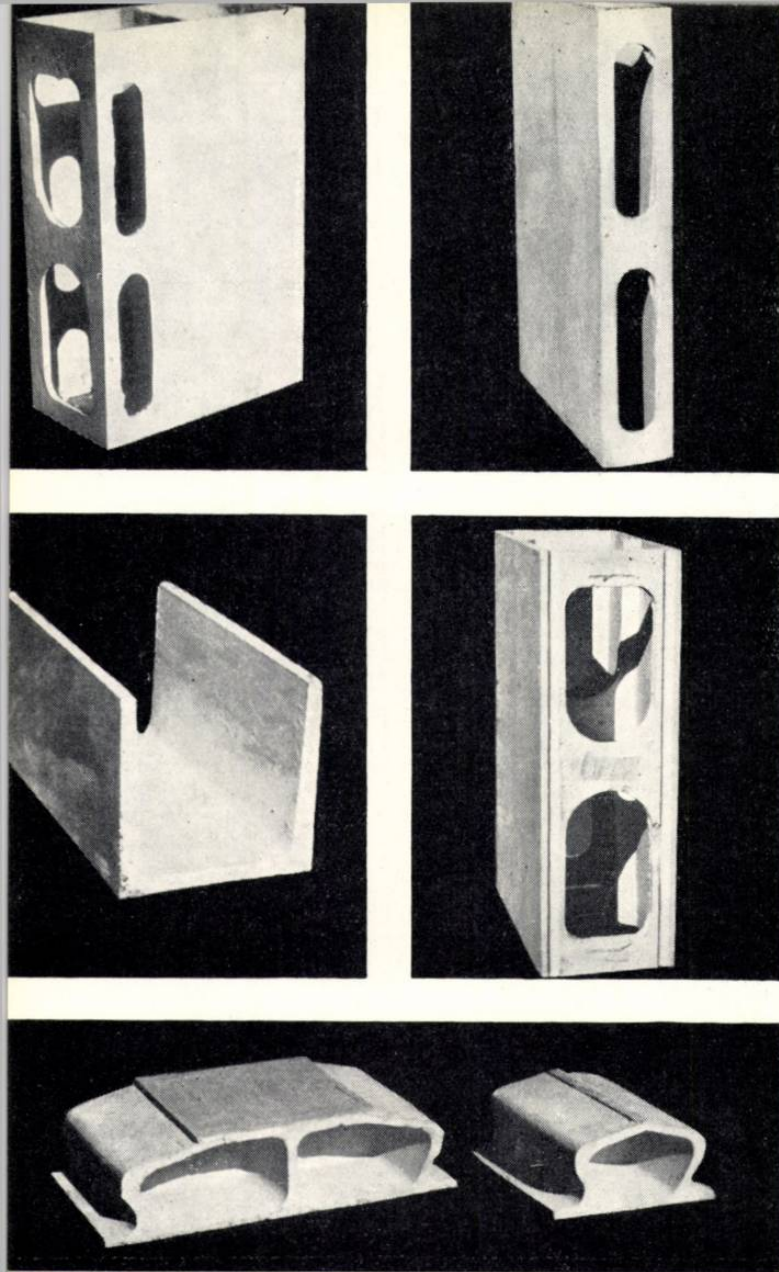
Fundațiile—toate directe, așezate pe o argilă galbenă compactă—s-au turnat din beton masiv B 50 turnat cu agregate obișnuite.

Socul a fost prevăzut în proiect a se executa din beton B 70 turnat în cofraje. Șantierul l-a executat însă din cărămidă cu mortar de ciment, pentru ușurință de tasare.

Zidurile exterioare s-au executat în două variante: una la blocul experimental B și alta aplicată la celelalte tipuri de blocuri (A, C, D, E și H).

La blocul experimental B, zidurile exterioare, de 30 cm grosime, s-au turnat în cofraje de ipsos, din trei sorturi de beton: beton din deșeuri ceramice, beton din zgură de cazan și beton din scorie bazaltică. Structura betoanelor executate la acest bloc a fost între semicompactă și compactă, după agregatul folosit. La betoanele din deșeuri ceramice, din cauza mării cantități de părți fine pe care le conțineau, structura a tîns către betoane compacte. Betoanele de zgură și cele de scorie bazaltică au avut o structură semicompactă.

Betoanele cu greutate redusă, chiar confecționate din agregate ușoare ca deșeuri ceramice, zgură de cazan sau scorie bazaltică, nu pot fi obținute cu o structură compactă, ci numai cu una macroporoasă sau cel mult semicompactă. Or, la execuție s-a exprimat temerea că o structură macroporoasă nu oferă siguranță în realizare, că adeziunea beton-placă de ipsos nu va fi destul de bună, astfel că la ciocănire va suna a gol. Din această cauză s-a mers pe o structură mai compactă, pe care însă nu o recomandăm.

- 1—Prefabricat pentru ziduri de 0,30 m grosime (piesă de intersecție cu zid de 0,15 m grosime)
- 2—Prefabricat pentru ziduri despărțitoare de 0,15 m grosime (dimensiunile prefabricatului $0,60 \times 0,90 \times 0,15$ m)
- 3—Prefabricat din ipsos pentru turnarea grinzilor de beton armat
- 4—Detaliu de prefabricat curent pentru zidurile de 0,30 m grosime (dimensiunile prefabricatului $0,60 \times 0,90 \times 0,30$ m)
- 5—Corpuri prefabricate de ipsos pentru planșeele cu nervuri dese (în stînga corpul cu dimensiunile în plan de $0,30 \times 0,60$ m; în dreapta corpul cu dimensiunile în plan de $0,30 \times 0,30$ m)
- 6—Blocul D (p + 3), cu opt apartamente de două camere și opt apartamente de trei camere
- 7—Plan etaj curent I. Vestibul — 2. Cameră de zi — 3. Dormitor — 4. Baie — 5. Bucătărie — 6. Cămară — 7. Terasă de serviciu
- 8—Blocul C (p + 3), cu 16 apartamente de două camere și opt apartamente de o cameră — Plan etaj curent — 1. Vestibul — 2. Cameră de zi — 3. Dormitor — 4. Baie — 5. Bucătărie — 6. Cămară — 7. Terasă de serviciu
- 9—Blocul H (p + 3), cu 28 de apartamente — Plan nivel curent — 1. Vestibul — 2. Camera de zi — 3. Dormitor — 4. Baie — 5. Bucătărie — 6. Cămară
- 10—Blocul C — Montarea cofrajelor pentru susținerea corpurilor de umplură ale planșeului (se observă instalațiile sanitare ale nivelului următor montate în aer)
- 11—Blocul D — Turnarea betonului în rîndul doi de prefabricate la ziduri

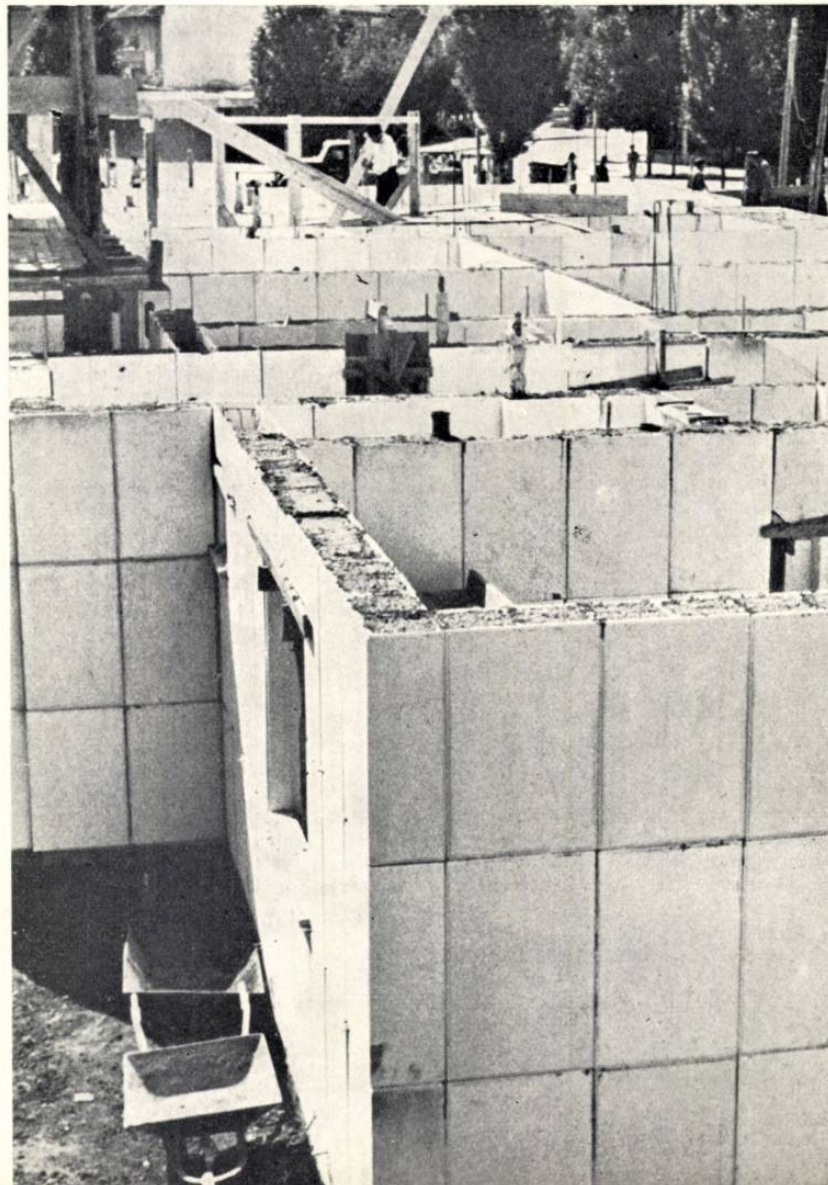
1—2

6

7

5

S-a folosit principiul de a se confecționa un singur fel de betoane, care să fie folosit, atât la zidurile exterioare, cât și la cele interioare. Acest fapt a dus la o oarecare neglijare a calităților termotehnice în avantajul celor mecanice, din cauză că executantul nu are încă experiența betoanelor ușoare. Pe măsură ce această experiență va crește, calitatea construcțiilor executate cu betoane ușoare se va îmbunătăți simțitor.

Zidurile portante exterioare au grosimea de 30 cm din motive impuse de calculul termotehnic al betoanelor ce le putem folosi deocamdată în mod curent. Această grosime a fost aleasă astfel ca izolarea termică a zidurilor exterioare să fie similară cu aceea a unui zid de cărămidă de 37,5 cm grosime, tencuit pe ambele părți. Din punctul de vedere al rezistențelor, aceste ziduri, care sînt mai puțin încărcate ca cele portante interioare, nu necesită această grosime.

Zidurile despărțitoare portante au fost alcătuite ca și cele exterioare, avînd 30 cm grosime între fețele exterioare, betonul folosit la acestea fiind tot semicompact.

Zidurile despărțitoare neportante au fost executate cu grosimea de 15 cm între fețele exterioare, grosimea betonului rămînînd în jurul a 12 cm.

Planșeele au fost realizate din beton armat monolit, alcătuite cu nervuri dese, așezate la 60 cm distanță, turnate în corpuri de tencuială-cofraj gen Pfeifer prefabricate din ipsos. Armăturile nervurilor au fost tipizate pe deschideri și s-au prefabricat, așa că operația de montaj s-a redus la o simplă așezare. Armarea plăcii subțiri s-a realizat prin 4×6 mm/m în sens perpendicular pe nervuri și fiare de repartiție $\varnothing 6$ mm la 30 cm în sensul nervurilor. Aceasta s-a obținut prin așezarea unui singur fier între nervuri (distanța între ele fiind de 60 cm), fierul de construcție al nervurilor folosind și ca repartiție.

Caracteristicile acestor planșee sînt următoarele: greutatea pe metru pătrat în jurul a 250 kg; rigiditate mare, avînd înălțimea de construcție în jurul a 17 cm; izolare termică și fonică mai bună ca a planșeelor obișnuite; cantitatea medie de beton în jurul a $0,078 \text{ m}^3/\text{m}^2$; cantitatea medie de oțel-beton necesară pe metru pătrat de planșeu este în jurul a 6 kg, față de circa 8 kg în soluția planșeelor obișnuite; consumul de cherestea, în cazul cofrajelor de inventar de lemn, este în jurul a $2 \text{ dm}^3/\text{m}^2$ de planșeu față de 18 dm^3 cît reprezintă în medie pierderile de cherestea la planșeele turnate în cofraje de lemn, adică numai 11% din acestea; consumul de manoperă al unei metru pătrat de planșeu turnat în tencuială-cofraj, cu plafonul

gata finisat, este de 1,4 ore muncitor calificat și 2,3 ore muncitor auxiliar. Pentru confecționarea în atelier a prefabricatelor respective se mai consumă 0,2 ore muncitor calificat și 1,6 ore muncitor auxiliar.

Planșeele reazimă pe ziduri prin intermediul unor centuri de beton armat.

Planșeele de acoperiș au fost alcătuite ca și cele curente, panta necesară învelitorii realizându-se prin beton poros.

Scările sînt alcătuite din plăci de beton armat turnate monolit, avînd rampele rezemate pe plăci podestelor, care la rîndul lor reazimă pe ziduri. În felul acesta s-au eliminat, fie spargerile în ziduri, fie realizarea de piese speciale la prefabricatele zidurilor.

TIPARELE FOLOSITE LA TURNAREA PREFABRICATELOR DE IPSOS

Pentru turnarea prefabricatelor de tencuială-cofraj de ipsos s-au folosit o serie de tipare adecvate prefabricatului respectiv.

Tiparele folosite pentru prefabricatele pereților au fost de două feluri: tipare verticale de aluminiu și tipare orizontale de oțel.

Tiparele verticale sînt alcătuite din 5 plăci nervurate din aluminiu turnat (un fund și patru laturi), formînd o cutie paralelipipedică. Cele patru fețe laterale sînt legate prin balamale la partea inferioară, putîndu-se rabata, iar la partea superioară au un dispozitiv de închidere. Pe cei doi pereți mici frontali sînt lipite cu o soluție de cauciuc cîte două piese din cauciuc, piese care vor forma rosturile semicirculare ale prefabricatelor. Pentru crearea golurilor interioare în care se va turna betonul s-a prevăzut un miez paralelipipedic de lemn tăiat în 9 pane interioare, care să permită o decofrare ușoară.

Au rezultat numai două tipuri de tipare pentru ziduri: cele cu grosime de 30 cm, pentru ziduri portante, și cele cu grosime de 15 cm, pentru ziduri despărțitoare.

Tiparele orizontale sînt realizate pe cu totul alt principiu. Ele se compun dintr-o cutie paralelipipedică al cărei fund îl formează una dintre fețele mari, avînd doi pereți de 30×90 cm rabatabili, peretele superior de 60×90 cm amovibil, iar cei doi pereți de 30×60 cm putînd căpăta o mișcare de translație cu ajutorul unor glisieri și cremaliere. Acest sistem de tipare oferă o mai ușoară manipulare, o creștere a productivității muncii, însă au dezavantajul că este nevoie de tipare speciale pentru fiecare fel de prefabricat. Din această cauză, ele au fost folosite numai pentru piesele curente, piesele speciale turnîndu-se în tiparele verticale.

Tiparele întrebuițate pentru turnarea prefabricatelor de tip Pfeifer de ipsos au fost similare cu cele orizontale de la piesele pentru pereți. În aceste tipare s-au turnat corpurile sistem Pfeifer cu dimensiunile în plan de 30×60 cm și înălțimea de 16 cm. Pereții tiparelor au fost însă executați de 20 cm înălțime, spre a se putea turna prefabricate de această înălțime numai prin schimbarea miezurilor.

SISTEMUL DE COFRAJE FOLOSITE PENTRU TURNAREA PLANȘELOR

Cofrajele, sau mai exact sistemul de susținere a prefabricatelor de ipsos la turnarea planșelor de beton armat, au fost confecționate din lemn, dat fiind caracterul oarecum experimental și limitat al acestui sistem de construcții.

După cum s-a văzut la alcătuirea planșelor, nervurile sînt așezate la 60 cm distanță, iar deschiderea prefabricatelor are aceeași dimensiune. În consecință, s-a așezat sub fiecare nervură — respectiv la rostul longitudinal al corpurilor Pfeifer — cîte o grindă pentru susținerea acestora.

Popii, așezați la distanța de cca. 2,00 m, reazimă pe paneele de decofrare și sînt contravîntuiți ca la orice cofraj obișnuit.

Folosirea acestor cofraje a fost foarte ușoară, consumul de lemn la confecționarea lor fiind de $0,03 \text{ m}^3/\text{m}^2$ cherestea de brad (respectiv $0,033 \text{ m}^3/\text{m}^2$ — inclusiv pierderile). Prin refolo-

sirea cofrajelor, așa cum s-a arătat, consumul total nu depășește $0,002 \text{ m}^3/\text{m}^2$ de cofraj.

Montajul lor a necesitat o manoperă inferioară celor obișnuite, manipularea fiind destul de comodă.

*

În ceea ce privește plastica exterioară, prin gruparea a cîte două tronsoane, fiecare bloc avînd cîte două scări cu două intrări, volumele formate din înălțimile rezultate din parter plus trei etaje au dat proporții arhitectonice bune, care s-au încadrat cu succes în plastica locuințelor din acest cartier.

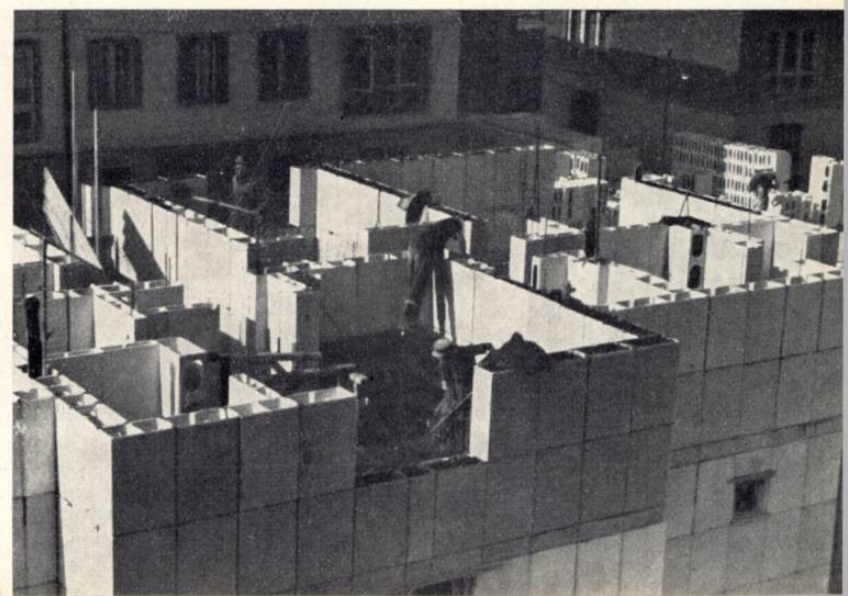
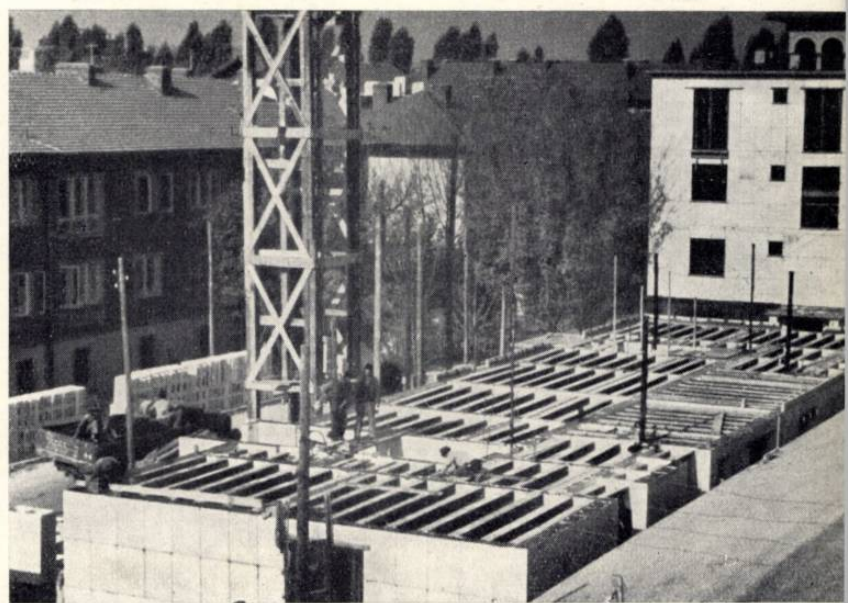
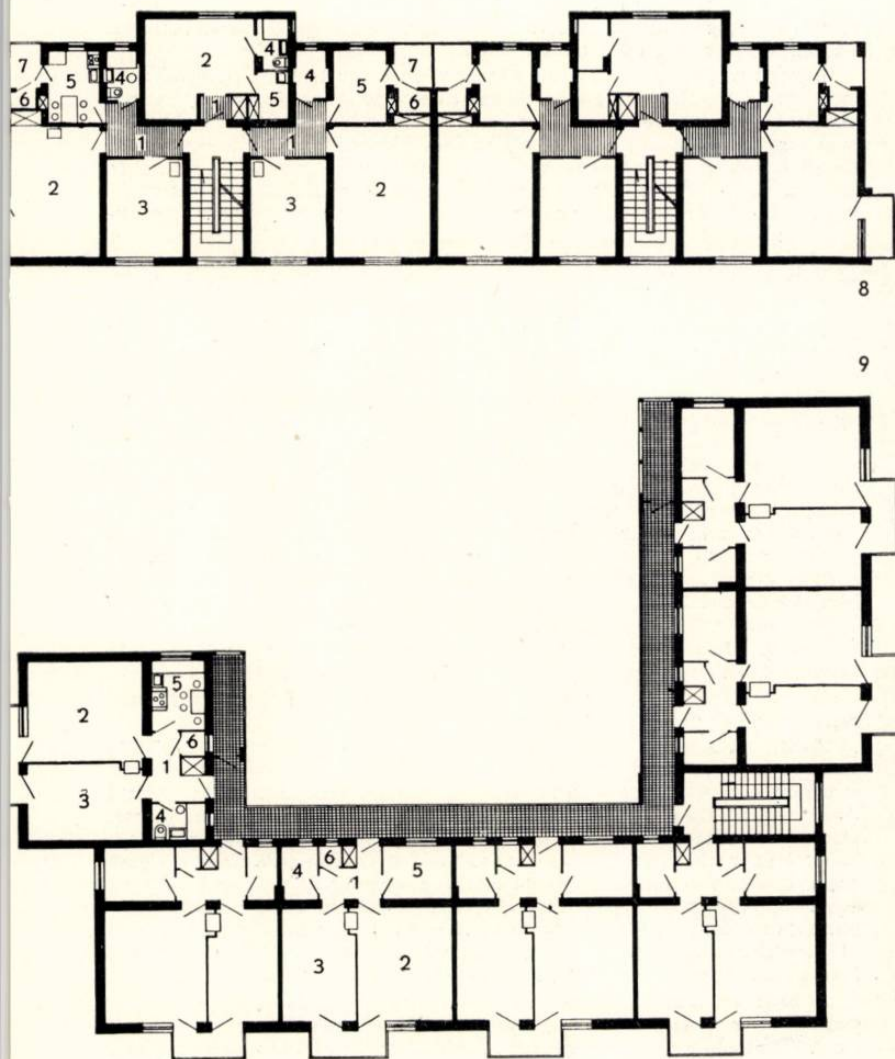
Ca idee conducătoare în compunerea plastică arhitecturală s-a păstrat principiul lăsării aparente a sistemului constructiv, cît și a elementelor din care se compune construcția; astfel, separarea etajelor este evidențiată de bandoul orizontal de 20 cm înălțime, care marchează însăși înălțimea de construcție a planșului.

Înălțimea de 90 cm a elementelor prefabricate a dat, prin suprapunerea a trei asize, înălțimea liberă a etajelor. Împărțirea fețelor aparente la exterior ale zidăriei de fugurile naturale ale elementelor prefabricate lăsa aparente a dat un element decorativ bine proporționat, care îmbracă ca o rețea toate fațadele. De asemenea, în toate celelalte elemente nu s-a urmărit găsirea efectelor de plastică decît prin expunerea bine proporționată a construcției, fără a se utiliza nimic de umplutură sau decor adăugat.

În exterior, fațadele de ipsos au fost vopsite cu soluții izolatoare și de protecție, cărora li s-au asociat culori care au mărit variația de aspecte de la un bloc la altul. S-au utilizat, în general, două sau trei tonuri derivînd din culoarea de bază dată pe cîmpurile mari, cu nuanțe deschise la șambrane, balcoane și tîmplăria exterioară.

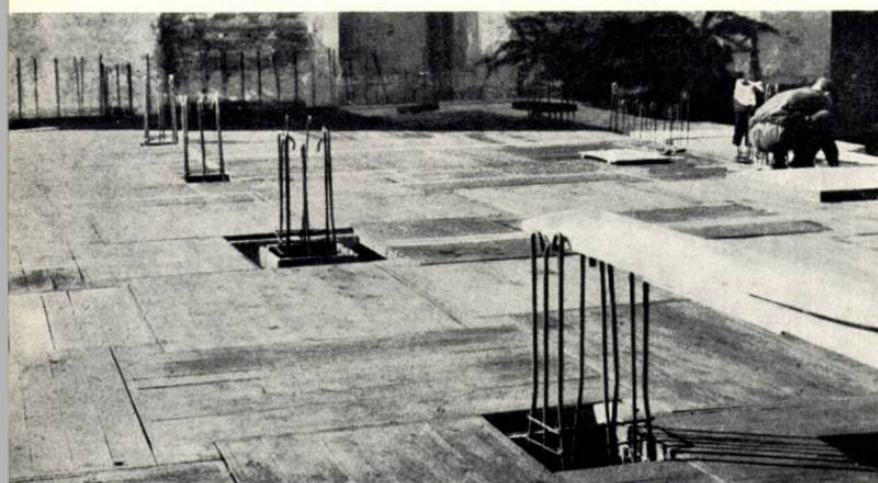
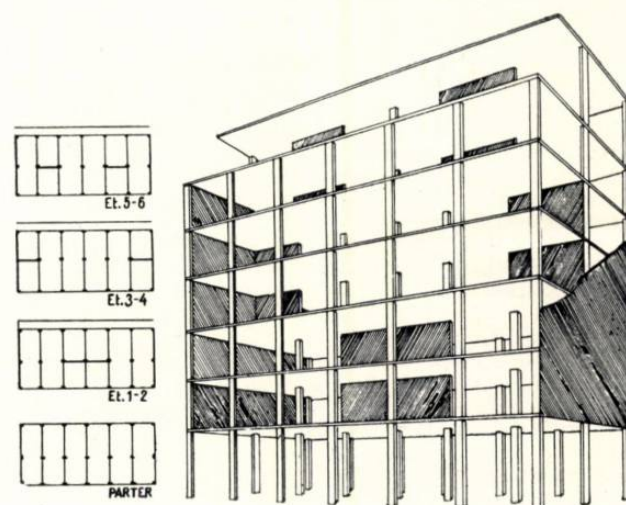
Execuția noului sistem constructiv a fost asigurată de către întreprinderea de execuție, condusă și coordonată de Gospodăria de Partid a C.C. al P.M.R.

Arh. L. GARCIA

PROCEDEE NOI DE EXECUȚIE ȘI FINISAJ LA UN BLOC DE LOCUINȚE ÎN BUCUREȘTI

Autori, arh. E. Vernescu, ing. G. Aznavorian, ing. L. Antohie
Institutul Proiect-București
Execuție, D. G. C. M. Întreprinderea 3.

Ca urmare a indicațiilor date de partid și guvern cu privire la creșterea continuă a productivității muncii prin introducerea tehnicii înaintate, Sfatul Popular al Capitalei a început execuția unui imobil parter + 6 niveluri la care să se aplice experimental soluții și materiale capabile să scadă costul apartamentului și să mărească confortul.

Costul apartamentelor poate fi redus, fie prin reducerea suprafeței construite, deci și a confortului, fie prin găsirea unor soluții ingenioase de proiectare și execuție și a unor materiale ieftine. Într-o primă etapă, eforturile depuse de proiectare s-au îndreptat spre înlăturarea exagerărilor de spațiu, studiindu-se mai atent funcțiunile apartamentului pentru o familie, posibilitățile de mobilare etc. Din păcate însă, în unele cazuri, în tendința de a scădea costul apartamentului și a se obține un «K₃ bun» s-au făcut greșeli, reducându-se nejust suprafața locuibilă și uneori confortul (camere comandate, accese directe în baie și w.c. etc.).

În etapa actuală, S.P.C. depunând în continuare eforturi pentru scăderea continuă a prețului de cost al apartamentelor, și-a îndreptat în egală măsură atenția spre obținerea unui grad de confort din ce în ce mai ridicat, folosind pentru acesta un ansamblu de măsuri: proiectare judicioasă, execuție înaintată, materiale ieftine și cu mare eficacitate.

Pentru a se putea analiza pe viu acest ansamblu de măsuri, s-a considerat necesar să se efectueze și o experimentare concretă.

Proiectarea s-a făcut în două etape. Întîi s-a studiat o secție tip de 8 apartamente, alegîndu-se soluția cu coridor exterior, cu o singură scară, iar apoi s-a aplicat acest proiect la un teren dat.

Întrucît realizarea fizică a unui tronson de 8 apartamente pe nivel ar fi fost destul de costisitoare, s-a considerat că este suficient să se execute numai jumătate din acest tronson și să se generalizeze rezultatele. S-a ales în acest scop terenul din strada Gheorghe Duca nr. 15. Analiza tehnico-economică, făcută de altfel în ambele ipoteze, demonstrează cu prisosință avantajele aplicării acestei soluții în serie mare. La alegerea soluției de arhitectură, și în special a tipului cu coridor exterior, s-a ținut seama de următoarele considerente: posibilitatea reducerii suprafeței construite prin deservirea cu o scară și un ascensor a cel puțin 8 apartamente de 2 camere + hol pe palier, posibilitatea orientării duble a apartamentelor, posibilitatea creării în locuințele bloc cu multe niveluri a unei legături mai directe cu natura, coridorul exterior putînd fi comparat cu un trotuar, iar degajamentul din dreptul intrării cu o terasă sau cu tradiționala prispă, pe care se pot juca copiii sub supravegherea unui adult.

Secția tip de bază a fost aplicată în mai multe variante în planul tip cu 8 apartamente pe palier. Planul adoptat prezintă sinoptic 4 variante de apartament.

După cum se poate urmări din planul aplicat, apartamentul este legat de coridor printr-un degajament. Apartamentul se compune dintr-un vestibul, o cameră de zi (8 m²) retrasă față de coridor și cu fereastră cu parapet înalt, o bucătărie tip laborator (5,40 m²), cu cămară rece. Din camera de zi, prin intermediul unui tampon, se accede spre camera mică (10,50 m²) și baie, și direct spre dormitor (12,20 m²). Acest apartament, în suprafață locuibilă de cca. 31 m², cu cele două dormitoare și o cameră de zi, are un confort mai ridicat, putînd fi folosit în multe ocazii, fără a deranja pe locatari. Mobilierul, proiectat special, prin coloritul său deschis și prin ușurința liniei, face ca apartamentul să fie locuit cu plăcere.

Soluțiile tehnice adoptate. După cum am mai spus, experimentarea urmărește în primul rînd aplicarea unor soluții tehnice noi.

Astfel, s-a adoptat o structură nouă special concepută pentru condițiile specifice locuințelor din centrul capitalei, din beton armat monolit casetat, structură care formează o cutie rigidă pe toată înălțimea etajelor, așezată însă pe stîlpii elastici de la parter. Casetajul este realizat din plăci groase, planșee orizontale fără grinzi și diafragme verticale amplasate armonios în locul unor ziduri în direcție longitudinală și transversală. Soluția aleasă are avantaje la reducerea oțelului-beton, a cofrajului, reducerea înălțimii construcției, libertate în plan la amplasarea zidurilor și posibilitatea folosirii eficiente a cofrajelor de inventar de mare serie și a metodelor raționalizate de execuție. Menționăm că soluția de cofraj de inventar adoptată scurtează foarte mult timpul de execuție, realizîndu-se totodată și tavane netede.

Întrucît experimentarea se referă, în primul rînd, la soluțiile tehnice, partiul de arhitectură din secția tip a trebuit să cedeze în unele privințe condițiilor impuse de experimentare. Astfel, întrucît prin structura casetată se urmărește să se demonstreze posibilitatea amplasării diafragmelor longitu-

dinale în mai multe variante, au apărut două tipuri de apartament, unul cu cele două camere spre stradă, iar al doilea cu una dintre camere spre stradă și una spre curte.

Pentru simplificarea planului, la aplicarea secției tip s-au eliminat diafragmele longitudinale, ele fiind înlocuite cu diafragme periferice, adică cu pereți exteriori de beton armat de 15 și 12 cm grosime în care s-au lăsat goluri pentru ferestre.

Se folosesc două feluri de zidării: *exterioară*, din blocuri de diatomit ($19 \times 19 \times 39$ cm), placată o dată cu zidirea, cu cărămidă de fațadă cu trei goluri sau tencuită (spre curte); *interioară*, din plăci de argilă expandată, de $50 \times 40 \times 6$ cm, cu fețele finisate, sau din plăci de ipsos de $40 \times 80 \times 8$ cm.

Timplăria interioară s-a realizat din P.A.L. după o soluție propusă de I.P.B., iar timplăria exterioară cuplată după o soluție economică propusă de I.P.C.T.

Pardoselile se vor realiza în mai multe variante, printre care și o soluție I.P.B. din panouri de parchet obișnuit înleiat și așezat pe un strat izolat fonic, însă fără dușumea oarbă.

Tencuielile se vor realiza cu mortar, dar numai pe pereții exteriori, întrucât cei de 6 și 8 cm, precum și betoanele nu necesită decât reparații sau glet. Placajul de faianță se înlocuiește cu vopsitorie pe bază de alchid.

Sistemul de încălzire adoptat (ing. L. Antohie, Orașul Stalin) este cu aer cald debitat de o sobă specială cu gaz, astfel calculată încât să asigure încălzirea întregului apartament, precum și a unui cazan de 90 l apă pentru baie și bucătărie. La același agregat se va experimenta un sistem de răcitor care să răcească aerul în timpul verii și să asigure un dulap frigider.

Instalațiile sanitare prevăd folosirea căzii de baie reduse cu fund denivelat ($70 \times 120 \times 57,5$ cm) și materiale plastice pentru țeava de scurgere și sifonul de pardoseală. Menționăm proiectarea și executarea unui prototip de baterie amestecătoare combinată de fontă, îngropată în perete, care deservește cada, dușul și lavoarul, precum și chiuveta din bucătărie.

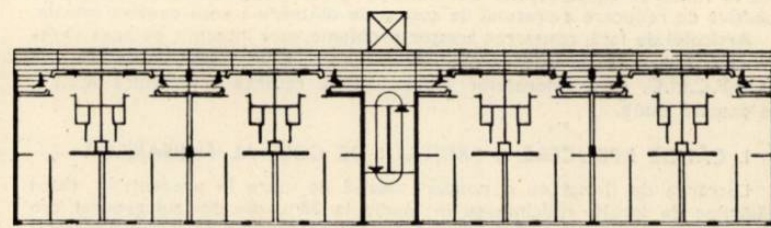
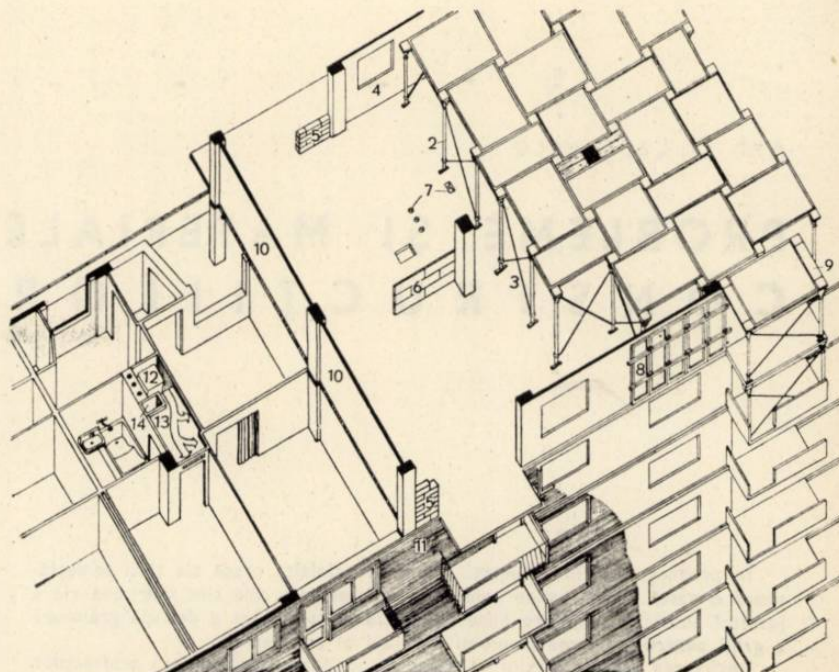
Instalația electrică este executată cu conductori INTENC.

În ceea ce privește lucrările de organizare s-a urmărit o industrializare a procesului de execuție și mutarea unor lucrări de pe șantier în atelier. Astfel: cofrajele sînt de inventar în proporție de 90% (panouri cu rame metalice cu umplutură de scindură, P.A.L. sau placaje bachelizate); betoanele se aduc gata preparate, în sortimente variate, de la o stație de betoane; o serie de prefabricate se execută într-un atelier; instalațiile se execută sub formă de noduri într-un alt atelier etc.

Ritmul de turnare a plăcilor este determinat de posibilitățile pe care le oferă cofrajul de inventar, și anume panourile se decofrează la 3 zile, iar popii la 14 zile. Acest lucru face posibilă executarea unui nivel, cu aceleași panouri și cu 2,5 rinduri de popi cu cap metalic și brățară, la 5,5 zile.

În concluzie, soluțiile mai sus enumerate fac ca într-un astfel de imobil parter și 6 etaje, cu 24 de apartamente și magazine la parter, cu spălătorie, uscătorie și ascensor, costul unui apartament să se ridice la cca. 37 500 lei.

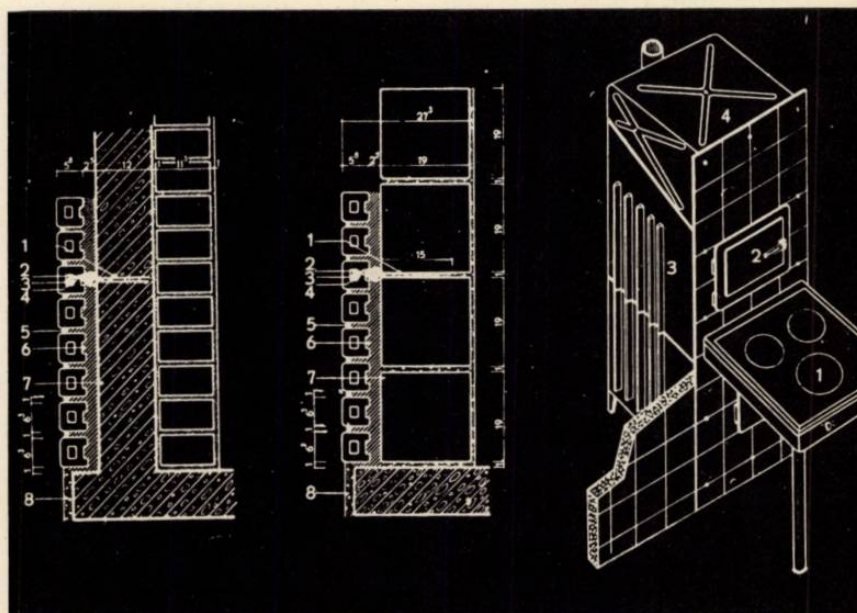
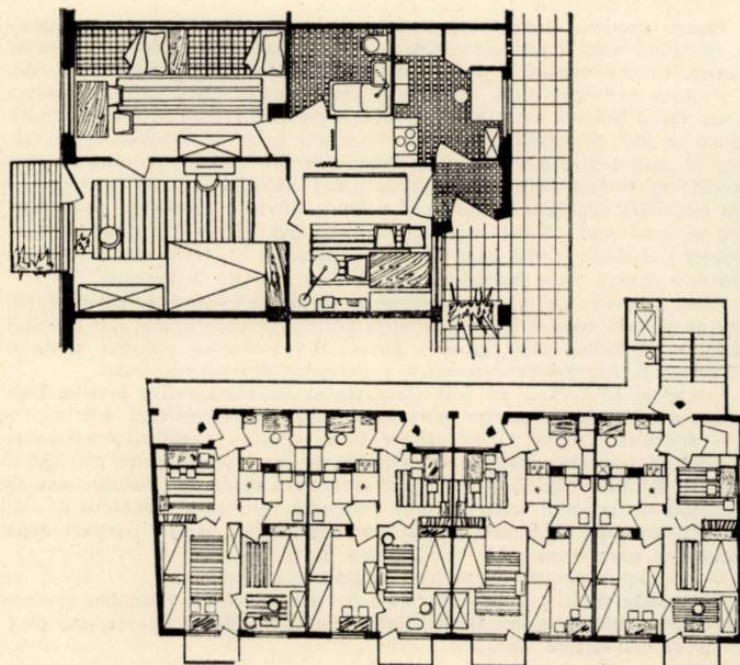
Arh. E. VERNESCU.

1	7
2 3	8
4	9 11 12 13
5 6	10

- 1—Structura de beton casetată
- 2—Popii de lemn cu cap metalic după demontarea panourilor
- 3—Montarea panourilor pentru diafragme cu distanțieri și caloți
- 4—Cofrajul pentru placa planșeului executat din panouri de inventar cu ramă metalică
- 5—Executarea pereților interiori din plăci de ipsos
- 6—Pereți interior gata executat
- 7—Perspectivă axonometrică
1. Panou cofraj de inventar cu ramă metalică—2. Pop de inventar cu cap metalic și brățări—3. Contravintuire metalică din țeavă—4. Diafragme de beton armat—5. Zidărie din blocuri de diatomit-beton—6. Zidărie din plăci de ipsos 40/80—7. Găuri lăuate în placă pentru instalații—8. Panouri re folosibile pentru diafragme cu distanțieri și caloți—9. Panou cofraj-metalic—10. Diafragmă transversală—11. Placaj din zidărie de cărămidă cu 3 goluri 12. Sobă—13. Tavanul dublu pentru distribuția aerului cald—14. Coș de ventilație

- 8—Tronson tip cu coridor exterior (8 apartamente la palier)—Plan nivel curent
- 9—Detaliu de apartament la blocul din b-dul Duca nr. 15—Plan
- 10—Bloc de locuințe executat pe b-dul Duca—Plan nivel curent
- 11—Zidărie exterioară din diafragme de beton cu căptușeli de cărămidă cu 3 găuri, la exterior, și cărămidă diatomit, la interior
1. Ancoră de fier—2. Fier longitudinal—3. Fier de ancorare—4. Sîrmă pentru prinderea fierului de ancorare—5. Fuguire—6. Mortar de prindere—7. Diafragmă de beton armat—8. Tencuială cu terasit
- 12—Zidărie exterioară din blocuri de diatomit-beton cu căptușeală de cărămidă cu 3 goluri
1. Ancoră de fier—2. Fier longitudinal—3. Fier de ancorare—4. Sîrmă pentru prinderea fierului de ancorare—5. Fuguire—6. Mortar de prindere—7. Bloc diatomit-beton—8. Tencuială cu terasit
- 13—Sobă pentru încălzire cu aer cald pe apartament
1. Plită de bucătărie—2. Cuptor—3. Corpul sobei—4. Cazan pentru apă caldă

PROBLEME ȘI MATERIALE ACTUALE ÎN FINISAREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE (I)

În prezent, atât în București, cât și în celelalte orașe ale țării se desfășoară o vastă campanie de construcții de locuințe. Ele sînt măruria vie a justeții politicii economice duse de partid și guvern, și o dovadă grăitoare a grijii pentru ridicarea nivelului de viață al populației.

Realizarea acestor sarcini de mare răspundere ridică în fața arhitecților o serie de probleme noi, printre care și aceea a materialelor actuale folosite în finisarea construcțiilor de locuințe, materiale care deschid noi perspective de reducere a prețului de cost și de obținere a unui confort maxim.

Articolul de față, consacrat acestor probleme, este întocmit pe baza experiențelor culese de la diferite șantiere din țară, a lucrărilor de specialitate ale I.P.C.M.C. și a referatelor prezentate la recenta consfătuire A.S.I.T. pe această temă.

I. CĂI DE REDUCERE A PREȚULUI DE COST AL FINISAJELOR

Lucrările de finisaj au o pondere destul de mare în prezent, în cazul clădirilor de locuit, ridicîndu-se în medie la 33% din devizul general, din care 19% este costul materialelor, în timp ce lucrările de beton simplu și armat nu depășesc în medie 25% (materiale 18%) și cele de zidărie 17% (materiale 12—13%). Cantitatea mare de manoperă necesară pe șantier pentru lucrările de finisaj, în comparație cu celelalte lucrări, arată că tehnica nouă nu este încă folosită în suficientă măsură la industrializarea și ieftinirea lucrărilor de finisaj.

Pentru a se putea reduce prețul de cost la aceste categorii de lucrări ar trebui, în primul rînd, să se urmărească obiectivele de mai jos:

1. Înlocuirea procedurilor umede — care consumă multă manoperă, măresc durata de execuție, datorită întreruperilor tehnologice pentru uscare, și ridică costul construcțiilor — prin procedee tehnologice uscate, de simplu montaj, de lipire sau fixare.

2. Folosirea de materiale noi, superioare și eficiente din punct de vedere tehnic și economic, de dimensiuni cit mai mari, cum sînt: pardoseli din mase plastice, semifabricate superioare din lemn — plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate din aşchii lemnoase, placaje speciale etc.

3. Folosirea de elemente de construcție concepute dintru început în vederea simplificării sau chiar eliminării lucrărilor de finisaj de pe șantier; aceasta se realizează în cazul executării construcțiilor prin metode industriale și în special din prefabricate de dimensiuni mari, gata finisate sau cel puțin pregătite pentru finisaj.

4. Mecanizarea proceselor tehnologice, prin folosirea de utilaje ușoare și dispozitive de mică mecanizare, care să cuprindă și mecanizarea procedurilor de finisare propriu-zisă, pe lîngă mecanizarea proceselor de transport și de manipulare.

În tabelul 1 se arată ponderea principalelor lucrări de finisaj din devizul lucrărilor de construcții pentru locuințe executate prin metode tradiționale (pereți din zidărie, planșee din beton armat monolit), în comparație cu lucrările executate prin metode industriale, cu pereți din beton turnat monolit în cofraje de inventar sau cu pereți din panouri mari (sisteme experimentate de Ministerul Construcțiilor și I.P.C.M.C. în faza semiindustrială: clădiri cu pereți din beton ușor de argilă expandată și granulat, în str. Ziduri între VII, și clădiri din panouri mari din beton ușor de granulat, în șos. Giurgiului).

Rezultă că o dată cu folosirea metodelor industriale în executarea clădirilor de locuit are loc o importantă reducere a lucrărilor de finisaj (de la cca. 47% pînă la cca. 35% din devizul lucrărilor de construcții) obținută în special prin simplificarea sau eliminarea aproape totală a lucrărilor de tencuie interioare și exterioare.

Lucrările de pardoseli, tîmplărie, placaje interioare, zugrăveli și vopsitorii reprezintă încă, și în cazul clădirilor executate prin metode industriale, procente ridicate din devizul lucrărilor și consumă multă manoperă pe șantier, deoarece la executarea acestor lucrări de finisaj n-au fost încă folosite procedee tehnologice și materiale noi.

Industrializarea finisajului, în același timp cu industrializarea executării structurilor de rezistență a clădirilor, este de altfel o condiție esențială și indispensabilă pentru introducerea în masă a metodelor industriale de executare a clădirilor.

După enunțarea acestor cîteva principii generale ce ar trebui urmărite, vom analiza mai detaliat fiecare capitol de lucrări de finisaj.

II. TENCUIELI INTERIOARE ȘI EXTERIOARE

În cazul pereților din zidărie (produse ceramice, blocuri mici din beton), tencuielile reprezintă un procent ridicat din devizul lucrărilor de construcții (peste 15%), consumă multă manoperă (cca. 10%) și măresc durata de execuție, necesitînd o durată lungă de uscare (vezi tabelul 2).

Executarea mecanizată sau înlocuirea tencuielilor umede — în încăperi cu umiditate relativă mai mică de 60% — cu tencuieli uscate din plăci fibrolemnoase dure, cu dimensiuni mari, montate pe carelaje din șipci fixate prin gheremele în zid sau prin lipire cu adezivi sintetici, nu reduce prețul de cost, obținîndu-se numai o creștere a productivității muncii (24% în cazul tencuielilor mecanizate și cca. 40% în cazul plăcilor fibrolemnoase).

Mecanizarea tencuielilor interioare privește numai operațiile de transport al mortarului, fără a cuprinde procesele de finisare propriu-zisă (netezire, dîșuire, sclivisire); deoarece acestea se execută tot manual, nu se poate realiza ieftinirea lor. Folosirea tencuielilor uscate, experimentate în cadrul I.P.C.M.C., accelerează ritmul de execuție a clădirii, nemaifiind necesară durată lungă de uscare, operațiile următoare de finisare putînd continua imediat după montarea tencuielilor uscate.

Simplificarea sau eliminarea aproape totală a tencuielilor se realizează însă în cazul structurilor de pereți proiectați dintru început în acest scop, ca de exemplu:

- pereți portanți sau despărțitori din prefabricate;
- pereți din beton turnat monolit în cofraje de inventar (metalice, placaje bachelizate).

Pereții turnați din beton ușor cu structură semicompactă nu necesită decît tencuieli subțiri de 5 pînă la 7 mm, iar pereții turnați din beton greu cu structură compactă, de felul celor executați la locuințele din piața noii săli a Palatului R.P.R. din București, necesită numai reparații la rosturile dintre cofraje, care revin la același preț de cost ca și reparațiile pereților din panouri mari. În acest caz, tencuielile interioare sînt deci aproape complet eliminate.

De asemenea, executarea pereților despărțitori din plăci și panouri prefabricate și prefinisate din ipsos, plăci aglomerate din aşchii lemnoase, din plăci fibrolemnoase sau din mase plastice, eliminînd o cantitate importantă de tencuie umedă, simplifică și accelerează lucrările de finisaj.

În tabelul 2 sînt arătate reducerile de preț și de manoperă, cit și durata de uscare pentru finisările interioare la diferite structuri de pereți.

În ultimul timp s-a lărgit sortimentul produselor ceramice pentru zidărie, fabricîndu-se produse ușoare, eficiente din punct de vedere termic, cum sînt corpurile ceramice cu goluri sau celulare din argilă de calitate bună. Totodată s-a îmbunătățit calitatea produselor de zidărie, astfel încît să se poată trece la executarea în masă a zidăriei aparente, cu și fără rosturi, avînd rosturi cit mai bine umplute cu mortar, pentru asigurarea etanșeității. În acest fel, produsele de zidărie superioară, cu fața văzută, contribuie în mod deosebit la ieftinirea locuințelor.

Pelicle protectoare din mase plastice

Pentru sporirea etanșeității și înfrumusețarea clădirilor se pot aplica pe suprafața zidului pelicle protectoare, frumos și viu colorate, din mase plastice. Pentru început se pot folosi pelicle din acetat de polivinil — care se produce cu începere din acest an — urmînd ca în viitor să se folosească și alte rășini (siliconi etc.). Acest procedeu permite creșterea productivității muncii cu 16% și reducerea costului finisajului exterior al pereților cu cca. 40% în comparație cu tencuielile exterioare din mortar var-ciment, plus spoilele exterioare obișnuite. Pe timp uscat, pelicula prezintă pori permițînd circulația vaporilor, datorită alcoolului polivinilic folosit ca emulsator, care se contractă, făcînd mici canale. Pe timp umed, sub acțiunea ploii, alcoolul polivinilic tinde să-și mărească volumul și formează o peliculă continuă, etanșă, care împiedică pătrunderea apei de la exterior.

Acest procedeu permite executarea de pe schele ușoare sau cabine susținute de cabluri, ceea ce elimină schelele grele, costisitoare, mai ales în cazul clădirilor cu multe etaje. Emulsia apoasă din acetat de polivinil poate fi folosită și la zugrăvirea exterioară a pereților din panouri mari.

În cadrul I.P.C.M.C. au fost efectuate studii comparative privind finisarea exterioară a panourilor mari, avînd fața văzută realizată diferit:

- dîșcuită, urmînd ca pe șantier să se execute zugrăveli exterioare; în acest an s-au experimentat la blocurile de locuințe din piața noii săli a Palatului R.P.R. din București zugrăveli exterioare pe bază de emulsie apoasă de acetat de polivinil, care necesită refacerea lor numai după cca. 5 ani;
- cu tencuială decorativă (de la 1 cm grosime) cu periere parțială după rostuire și periere generală după 20 de ani;
- cu plăci ceramice, cu periere parțială după rostuire.

Din aceste studii rezultă că în cele 3 variante, costul finisajului panourilor mari — țînînd seama și de cheltuielile de întreținere a fațadei timp de 20 de ani — este apropiat.

Pentru construcțiile realizate cu ziduri portante de cărămidă s-au introdus în ultimii ani, pe scară largă, tencuielile exterioare de terasit și cele cu feldspat.

În București, Direcția generală de construcții-montaj a pregătit, prin încercări de laborator, un sortiment de mortare din terasit, variat atât în privința culorii, cât și a granulației. Acesta este un amestec uscat, colorat de agregate (mozaic de marmură și calcar), lianți (ciment alb și var măcinat) cu maximum 40% apă și coloranți (oxizi metalici, mică etc.). Proportia și felul liantului (var sau ciment în principal) variază după locul de aplicare a tencuielilor.

Pe litoralul Mării Negre, unde climatul excesiv cere o calitate deosebită a tencuielilor exterioare, s-au folosit pe scară largă tencuielile cu feldspat (în amestec de minereu de feldspat, ciment alb, var deshidratat și oxizi metalici pentru culoare). Calitatea materialului este deosebit de bună și cu o mare rezistență în timp; utilizarea lui este însă limitată de prețul, destul de ridicat, la care se realizează.

Considerăm că, în viitor, ar trebui împinse înainte încercările timide de pînă acum cu betoanele rămase aparente pe fațadă; cunoaștem cu toții exemple deosebite de valoroase în străinătate, în acest sens. Pe litoralul Mării Negre s-au făcut cîteva încercări în acest fel: fie prevăzîndu-se o acoperire mai mare a fierului cu beton, după decofrare acesta fiind buciardat, fie prin turnarea în prealabil în cofraj a unui strat de mozaic și apoi a betonului propriu-zis, după decofrare executîndu-se doar o simplă frecare cu peria de sîrmă. În ambele cazuri, rezultatele au fost mulțumitoare.

În ultimul timp, Departamentul Construcțiilor a realizat experimental plăci subțiri de beton cu fața văzută tratată cu deșeuri de piatră, marmură sau ceramică, avînd un aspect deosebit de frumos și o mare rezistență. Ele pot fi folosite ca placaje, montate în cofraj pentru porțiunile turnate din pereții exteriori (stilpi izolați sau panouri).

În ceea ce privește finisajele interioare, pentru a se realiza economii, foarte multe beneficiari au hotărît suprimarea gletului de var pe tencuielile obișnuite dîșcuite. Acest procedeu a dus aparent la o mică reducere a costului de deviz, însă s-a făcut în detrimentul calității lucrărilor; toate reparațiile necesare în urma montării tîmplăriei sau a instalațiilor se fac greu și în majoritatea cazurilor rămîn aparente.

Pentru eliminarea completă a tencuielilor umede se experimentează din ce în ce mai des sistemul de turnare a pereților din betoane normale sau speciale în cofraje de inventar.

La Orașul Stalin, pereții compacți realizați cu tuf vulcanic au necesitat doar o simplă șpacluire, peste care s-a aplicat — prin intermediul unui strat suport de hîrtie — un tapet de hîrtie lavabilă, cu peliculă din rășini sintetice pe bază de lac alchidial mat; lipirea s-a făcut cu un amestec de făină și clei, dînd rezultate bune. La pereții turnați din betoane semicompacte s-au aplicat gleturi de ipsos și superficial o emulsie apoasă de vinacet P.V.A.

Tot pentru eliminarea procedeelelor umede de finisare, în București s-a trecut la producerea în mare serie a panourilor de ipsos de 40 x 80 x 8 cm din ipsos și spumogen, cu o greutate în stare uscată de 750 kg/m³. Plăcile avînd suprafețe netede, tencuiala este complet eliminată.

La Orașul Stalin s-au utilizat pereți despărțitori din P.A.L., care nu necesită lianți și tencuială; aceștia au o greutate volumetrică mică și se montează rapid. Grosimea lor este de 36 mm, realizată din 2 plăci de 12 mm și un strat intermediar de 12 mm. Plăcile au fost asamblate prin înbinarea plăcilor în lambă și uluc cu ajutorul holșuruburilor sau al cuielor. Montarea panourilor s-a făcut în pardoseală prin pervazuri de brad, iar în plafon printr-un toc din lemn de brad.

Costul acestor panouri a fost cu 3% mai scăzut decît al unei zidării de cărămidă de 6 cm tencuită și gletuită.

Acest preț va fi sensibil scăzut pe măsura mării productivității fabricilor de P.A.L.

Finisarea acestor pereți se face cu o șpriuire cu nitrolac incolor, după o prealabilă grunduire cu romalchid E 104—2. Izolarea părților supuse eventual umezelii s-a realizat prin benzi de polietilenă în foi de 0,3 mm grosime.

III. PARDOSELI

Pardoselile reprezintă un procent ridicat din devizul lucrărilor de construcții — cca. 13% în cazul locuințelor, executate atît prin metode tradiționale, cît și prin metode industriale. În utilizarea curentă, ele se pot clasifica astfel:

1. *Pardoseli calde*, la care la contactul piciorului cu pardoseala are loc o scurtă răcire, urmată imediat de ridicarea temperaturii pînă la valoarea

sa inițială; sînt pardoseli caracterizate prin cea mai mică scurgere de căldură:

- pardoseli din parchet;
- pardoseli din linoleum cu plută;
- pardoseli din plăci fibrolemnoase;
- pardoseli elastice din covoare de mase plastice (lignolit, P.V.C.) pe un strat izolator (plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate izolatoare, filț bitumat).

2. *Pardoseli semicalde*, la care are loc o răcire importantă pentru un scurt interval de timp, urmată de o ușoară ridicare de temperatură (la contact de scurtă durată, aceste pardoseli pot fi încă calde):

- pardoseli din covoare de mase plastice lipite direct pe beton;
- pardoseli din xilolit în două straturi;
- pardoseli din linoleum.

3. *Pardoseli reci*, caracterizate printr-o scurgere mare de căldură și o scădere continuă de temperatură:

- pardoseli din parchet ceramic (plăci ceramice);
- pardoseli din cărămidă;
- pardoseli din mozaic;
- pardoseli din beton.

1. *Pardoseli calde*

Soluția tradițională pentru pardoseala caldă care satisface condițiile tehnice, asigurînd o izolare fonică corespunzătoare la zgomotul aerian și de impact, în cazul planșeelor cu greutate de 300 kg/m², este pardoseala din parchet pe dușumea oarbă, grinzioare și fișii de izolare. Acest tip de pardoseli cere însă înălțime mare de construcție (cca. 12 cm) și consumă pe metru pătrat de pardoseală, 0,032 m³ de cherestea de rășinoase, 0,025 m³ de cherestea de foioase și necesită 3,40 ore transformate. Această pardoseală se poate întreține, fără inconveniente, cu apă sau benzină.

Pentru a se reduce consumul de rășinoase din structura pardoselii de parchet, s-a introdus soluția cu parchet montat pe dușumea oarbă în asfalt, utilizată în mod frecvent pînă în prezent; soluția prezintă însă o serie de inconveniente, ca: dificultăți de montare, întreținere dificilă, izolare fonică la zgomotul de impact necorespunzătoare etc.

Deoarece problema asigurării confortului în locuințe — sub toate aspectele, și mai ales din punct de vedere fonic și termic — a căpătat din ce în ce mai multă importanță, o dată cu înmulțirea surselor exterioare și interioare de zgomot și vibrații și cu folosirea de elemente de construcții cu structuri și din materiale cu o bună transmisie fonică, cum sînt pereții din beton, s-a introdus, prin normativ C.S.A.C., folosirea de pardoseli flotante, în cazul planșeelor cu greutate mai mică de 300 kg/m².

Prin modul de alcătuire a pardoselilor flotante se scumpește costul pardoselilor față de pardoselile neizolate fonic, care însă lipsesc pe locatari de confortul necesar. De aceea, în introducerea tehnicii noi la lucrările de finisaj trebuie să se urmărească rezolvarea armonioasă a problemelor de confort și de preț de cost în lumina directivelor date de C.C. al P.M.R.

Materiale folosite — Materiale fonoizolatoare

Situația actuală a materialelor fonoizolatoare, la noi, este următoarea: Plăci semirigide din vată minerală, realizate din fibre obținute prin pulverizarea unei topituri din zgură metalurgică, dolomit etc. și minimum 2% bitum, presate. Aceste plăci se fabrică la Teleajen.

Materiale în curs de introducere

a) Pudră de cauciuc în vrac, care se obține prin tocarea și măcinarea anvelopelor uzate, după îndepărtarea taloanelor. Ea se prezintă ca un amestec de granule de cauciuc (dimensiuni de la 1 pînă la 10 mm) și fibre textile.

b) Plăci din pudră de cauciuc aglomerată, fie cu suspensie de bitum filerizat (40%), fie cu emulsie de acetat de polivinil plastificată (vinicet EP).

c) Plăci din beton cu deșeuri vegetale avînd, de exemplu compoziția: — talaș 130—150 kg/m³ mineralizat cu soluție de sulfat feros, 2,5 pînă la 3,5 kg/m³;

— sulfat de sodiu 5 pînă la 10 kg/m³;

— clorură de calciu 4 pînă la 8 kg/m³;

— ciment 320 pînă la 350 kg/m³;

— apă 400 pînă la 450 kg/m³.

d) Rogojini bituminate alcătuite din două straturi de rogojini din stuf asamblate.

PONDEREA PRINCIPALELOR LUCRĂRI DE FINISAJ PENTRU CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE
(valori din devizul lucrărilor de construcții) după I.P.C.M.C.

Nr. crt.	DENUMIREA LUCRĂRII DE FINISAJ	PROCENTE DIN DEVIZUL LUCRĂRII																		OBSERVAȚII						
		TOTAL						MATERIALE						MANOPERA							UTILAJ					
		A		B		C		A		B		C		A		B		C			A		B		C	
		fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe		fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe	fără taxe	cu taxe
1	Tencuieli interioare	9,90	11,20	6,60	7,80			4,10	4,60	2,40	2,90			5,63	6,42	4,10	4,80			0,17	0,18	0,10	0,10			A-clădiri cu pereți de cărămidă și planșee monolit
2	Tencuieli exterioare	4,46	5,20	2,50	3,20			1,56	1,87	0,90	1,20			2,76	3,18	1,60	2,00			0,14	0,15					
3	Pardoseli (calde și reci) . .	14,20	12,70	13,0	12,00	13,00	14,00	11,00	9,80	10,00	9,30	10,20	11,00	3,10	2,89	3,00	2,70	2,80	3,00	0,01	0,01					
4	Placaje interioare	0,50	0,40	0,45	0,42			0,42	0,38	0,39	0,36			0,08	0,04	0,06	0,06									B-clădiri cu pereți din beton ușor turnat în cofraje de inventar
5	Timplărie uși-ferestre-geamuri	13,80	10,60	13,0	10,0	11,70	11,00	12,80	10,10	12,00	9,30	10,70	10,00	1,00	0,50	1,00	0,70	1,00	1,00							
6	Zugrăveli-vopsitorii	5,15	5,45	5,10	5,60	4,90	6,30	2,80	3,05	2,70	3,00	2,70	3,50	2,35	2,40	2,40	2,60	2,20	2,80							
7	Diverse alte lucrări de finisaj	2,50	2,20	1,20	1,50	2,90	3,30	1,50	1,30	0,50	0,60	2,20	2,50	1,00	0,90	0,70	0,90	0,70	0,80							C-clădiri din panouri mari
	TOTAL:	50,51	47,75	41,85	40,52	32,50	34,30	34,18	31,10	28,89	26,66	25,80	27,00	15,92	16,33	12,86	13,76	6,70	7,60	0,32	0,34	0,10	0,10			

FINISAJE INTERIOARE PE PEREȚI CU STRUCTURI DIFERITE (după I.P.C.M.C.)

TABELUL 2

Nr. crt.	PEREȚI DIN ZIDĂRIE	Materiale (lei/m ²)	Mano- pera (lei/m ²)	Utilaj (lei/m ²)	Total lei/m ²	Reducerea manoperei față de soluția I (%)	Timpul de uscarea a tencuielilor în vederea finisării defi- nitive (tapete, zgrăveli) (zile)	OBSERVAȚII
1	Tencuieli interioare la pereți dărăuți fin, executate manual și aplicate (C.J. 2a) pe cărămidă, cu mortar de var-ciment marca 10 b	3,14	3,60	0,39	7,13		50	
2	Tencuieli interioare la pereți dărăuți fin, executate mecanizat și aplicate (C.J. 3a) pe cărămidă, cu mortar de var-ciment marca 10 b	3,15	2,75	1,70	7,60	24	50	
3	Tencuieli uscate din P.F.L. dur (standard) fixate pe schelet din șipci de rășinoase	7,92	5,85	—	13,75	61	—	
4	Tencuieli uscate din P.F.L. dur (standard) fixate prin lipire pe suprafața de beton	10,66	2,13	—	12,79	41	3—5	
5	Glet de var pe pereți interiori din ipsos (C.J. 15)	0,16	0,15	—	1,11	95	5	
6	Pereți din beton turnat monolit. Tencuieli interioare pe pereți de beton ușor, cu granolit, cu mortar de var gros și adaos de ciment de 5 mm grosime (C.J. 2b redus)	1,23	1,75	0,19	3,17	52	25	B 35—B 50 —B 70
7	Reparații interioare pe pereți de beton greu turnați în cofraje de inventar în vederea lipirii tapetelor: — reparații cu mortar de ciment marca 100a — reparații cu ipsos	0,02 0,02	0,14 0,71/0,85	0,16 —	0,32 0,73/1,05	77	2	Clădiri înalte cu structură în fagure, beton cu structură compactă și mărci B-140, B-120, B-200
8	Pereți din panouri mari. Reparații interioare cu mortar de ciment marca 100 a și glet de ipsos pe suprafețele panourilor mari (pe beton)	0,04	0,85	0,16	1,05	77	2	

MATERIALE PENTRU STRAT DE CIRCULAȚIE PENTRU PARDOSELI CALDE

TABELUL 3

	Forma	Dimensi- uni (cm)	Grosime (mm)	Preț de cost (lei/m ²)
MATERIALE FOLOSITE				
Parchet 22×17 (stejar calitatea I)	Lamele	20×3—35×6	17 și 22	40,00
Lignolit	Covor în suluri	70—90 100—1500	2,6	24,00
Covor P.V.C. cu suport textil	Covor în suluri	90—120 1000—2500	3	91,80
MATERIALE NOI				
Panouri din lamele de 10 mm grosime	Panouri	45×45	10	16,00
Covor P.V.C. fără suport textil	Covor în suluri	90—120	2	30,00**
Plăci bituminoase extradure	Plăci rigide	260×175	4	9,51*
Plăci fibrolemnoase duplex	Plăci stratificate	260×175	12	15,00*
Covor P.V.C. stratificat cu strat izolator solidar	Covor stratificat în suluri	90—120 1000—1500	9—11	35,00***

* Preț asimilat după produse din import.

** Preț stabilit în comparație cu prețul pardoselilor similare sovietice 16,8 R m² majorat cu cca. 100% pentru producție industrială inițială. Prețul actual de vânzare 102—110 lei m², care însă nu poate fi luat în considerare.

*** Preț apreciat ca necesar și în raport cu prețurile producției industriale internaționale.

Materiale noi

a) Plăci izolatoare din așchii aglomerate, realizate prin aglomerarea cu lianți sintetici a unor așchii de lemn debitate special din sortimente inferioare de lemn și supuse la presiune și temperatură. Plăcile sînt compacte și elastice, iar producția lor experimentală este în studiu la fabrica P.A.L. din Brăila.

b) Plăci fibrolemnoase izolatoare, constituite din fibre izolatoare sau fascicule de fibre lemnoase — obținute prin debitare mecanică sau semichimică — împislate sau înleiate între ele. Aceste plăci au greutatea specifică cuprinsă între 150 și 400 kg/m³.

c) Plută minerală, similară cu plăcile semirigide din vată minerală, avînd însă o proporție de cca. 6% bitum. Procesul tehnologic de fabricare a acestora se studiază în laboratoarele INCERC.

d) Filț bituminat.

e) Filț din fibre de sticlă aglomerate, prezentîndu-se sub forma unor covoare, în grosime de 0,5 pînă la 0,8 cm, realizate din fibre de sticlă împislate și aglomerate cu rășini sintetice.

f) Plăci din spumă de poliuretani, prefabricate sau realizate pe șantier la locul de punere în operă, cu ajutorul unui pistol special de spumare.

g) Plăci de polistiren spumat, obținute prin aglomerarea granulelor de polistiren expandate la căldură.

Urmărindu-se reducerea consumului de material lemnos, s-a redus grosimea parchetului de la 22 la 17 mm și, în ultimul timp, la blocurile de locuințe din piața noii săli a Palatului R.P.R., s-au experimentat panourile de lamele de parchet de 10 mm grosime (avînd dimensiuni de 45×45 cm) care trebuie să aibă o umiditate constantă de 10%, cu toleranțe de ± 2.

Montarea parchetului cu lambă și uluc și a panourilor din lamele de 10 mm grosime, pe stratul suport din beton, se experimentează în prezent prin lipire cu adezivi sintetici pe bază de rășini alchidice; lipirea este posibilă numai în cazul unor dale flotante perfect netede, curate și uscate; umiditatea dalelor flotante se poate controla cu aparate portabile cu care poate fi dotat șantierul.

În prezent se experimentează și lipirea parchetului pe dale-suport din beton încă umed, prin folosirea adezivului adevin NC 40/50, din acetat de polivinil, cu material de umplutură din nisip fin și praf de cretă.

Deși corespunzătoare pentru încăperile de locuit, pardoselile obișnuite din lemn încep totuși a fi înlocuite cu materiale noi, printre care capătă o largă utilizare materialele cu dimensiuni mari; plăcile fibrolemnoase extradure, covoarele din mase plastice sau linoleum (tabelul 3), care se montează prin procese uscate de montaj, cu o tehnologie nouă.

În U.R.S.S., procentul pardoselilor din covoare elastice moi de linoleum și mase plastice va spori în 1960 cu cca. 400% față de anii 1957—1958.

Cu începerea din anul 1959 s-a introdus și la noi folosirea a două tipuri de covoare din mase plastice:

— covoare de lignolit, cu lățime de 70 pînă la 90 cm, lungime de 10—15 m și grosime de 2,5 pînă la 3 mm, în două straturi și cu culori variate; el se confecționează din făină de lemn ca material de umplutură, din cauciuc natural sau sintetic și cauciuc regenerat ca liant;

— covoare din policlorură de vinil cu suport textil, tip «Dermatina», cu lățimi de 90—120 cm, grosime de cca. 3 mm și lungimi de 10—25 m.

De asemenea s-au experimentat în fază semiindustrială următoarele produse:

— covor P.V.C. dintr-un singur strat, studiat de către I.C.F. CHIM și I.P.C.M.C., dar pentru care nu sînt încă asigurate condițiile de producție industrială;

— dale P.V.C., cu dimensiuni de 30×30×0,2 cm, studiate de fabrica de mase plastice din București și I.P.C.M.C.

Montarea covoarelor din mase plastice și a plăcilor fibrolemnoase sau aglomerate se face în general prin procedee tehnologice noi și uscate, constînd din lipire cu adezivi sintetici sau prin fixare.

Noua tehnologie a lipirii cere însă din partea constructorilor și a beneficiarilor o schimbare de atitudine, deoarece necesită o deosebită calitate de execuție și o întreținere atentă, prin respectarea regulilor tehnologice și a condițiilor de umiditate și temperatură în încăperi.

În tabelul 5 sînt arătate caracteristicile principale ale noilor materiale utilizate ca straturi de circulație pentru pardoseli.

Pentru a accelera ritmul de execuție și a reduce costul dalei flotante se poate înlocui dala din beton B 200 de 3 cm grosime, care are o tehnologie complicată de execuție, cu plăci rigide de 12 mm grosime, aglomerate cu rășini sintetice.

Materialele fonoizolatoare cu bune proprietăți mecanice și cu tasări mici sub sarcină permit ca stratul de circulație să se monteze direct pe stratul fonoizolator, eliminîndu-se dala flotantă din beton sau P.A.L. care complică procesul de execuție.

Ca materiale fonoizolatoare, care pot fi utilizate în același timp ca strat suport, se menționează:

— plăcile aglomerate cu rășini sintetice izolatoare în grosime de 2,5—3 cm;

— plăcile din plută minerală în grosimi de 3 cm (în viitorii 2—3 ani);

— spumele din mase plastice din poliuretani, polistiren expandat, stiropor, cu grosime de cca. 2 cm, sau filțuri izolatoare.

În tabelul 5 sînt date cîteva caracteristici tehnico-economice ale produselor calde.

2. Pardoseli semicalde

Cele mai curențe pardoseli semicalde întrebuințate au fost cele din covoare de mase plastice lipite direct pe beton. În cazul folosirii planșeelor tip dale din beton armat, cu grosimi mai mari de 16 cm și cu greutate mai mare de 300 kg/m², se asigură complet izolarea fonică la zgomotele aeriene și, în măsură acceptabilă, la zgomotele de impact. Astfel, după cercetările făcute de I.P.C.M.C., o pardoseală din lignolit lipită direct pe un planșeu de 16 cm grosime (10 cm beton armat și 6 cm beton egalizare) a dat rezultate satisfăcătoare.

Cît privește pardoselile semicalde, la clădirile cu încălzire discontinuă, comportarea lor poate fi îmbunătățită prin modul de alcătuire, amplasîndu-se stratul izolator imediat sub stratul de uzură. De aceea, pardoselile executate dintr-un strat de uzură solidar cu stratul termoizolator sau din panouri de parchet din beton ușor cu dăseuri vegetale se comportă cel mai bine din punctul de vedere al condițiilor tehnice de exploatare (fonice și termice). Totodată, acestea prezintă încă o serie de avantaje deosebite:

— înălțime redusă de construcție (3—4 cm);

— rapiditate la montaj;

TABELUL 4

CARACTERISTICI FIZICO-MECANICE ALE MATERIALELOR FONOIZOLATOARE

Nr. crt.		Forma-structura	Dimens. medii cm.	kg/m ³	Compresia elastică pentru o sarcină de 4 kg/cm ²	Grosime necesară pt. izolație fonică (cm)	Preț de cost (lei/m ²)
0	1	2	3	4	5	6	7
1	MATERIALE FOLOSITE ÎN PREZENT ÎN R.P.R. Plăci semirigide din vată minerală	Plăci fibroase elastice	70×50 2—5	350	3,5	3,0	13,20
2	MATERIALE ÎN CURS DE INTRODUCERE a) Pudră de cauciuc în vrac b) Pudră de cauciuc aglomerată (cu bitum sau cu vinacet E) c) Păci din beton cu deșeuri vegetale (talaș de lemn, puzderie de cinăpă) d) 2 rinduri rogojină de trestie bituminată	Granule elastice Plăci compacte elastice Plăci fibroase elastice Saltele	40×40 2—5 50×100 4—6	500 750—800 550—600	4,8	2,0 2,5 4,0 2,5	6,0 12,0 8,00
3	MATERIALE NOI a) Plăci izolatoare din așchii aglomerate (coji de salcie) b) Plăci fibrolemnoase izolatoare c) Plută minerală d) Filet bituminat e) Filet din sticlă aglomerată cu rășini sintetice f) Spumă de poliuretani g) Spumă de polistiren	Plăci compacte elastice Plăci fibroase elastice Plăci fibroase elastice Covor fibros elastic Covor Plăci poroase elastice idem	Dimens. mari 300×175 1,0; 1,2; 2,0 70×50 2—5 2000×100 0,4 100×50 1—10 50—100×100 1—30	400 400 400 200 200 30—50 15—30	0,9	3,0 2,0 3,0 0,5 0,8 2,0 2,0	9,00* 7,06** 12,30

* Preț evaluat.

** Preț asimilat după produse din import.

- eliminarea proceselor umede;
- mărirea confortului din punct de vedere termic și fonic;
- preț de cost redus.

Aceste tipuri de pardoseli nu se produc încă în prezent, dar vor fi produse peste un an, doi, o dată cu intrarea în funcțiune a noilor fabrici, asigurându-se creșterea confortului, industrializarea și ieftinirea locuințelor.

3. Pardoseli reci

Deocamdată, mozaicul turnat în câmp continuu este cea mai avantajoasă soluție, necesitând însă un consum ridicat de manoperă și o durată mare de execuție. Folosirea dalelor de mozaic este urmată de o creștere a productivității muncii, cu 20 până la 22%, o accelerare a ritmului de execuție, dar și de o creștere a prețului de cost.

În ultimul timp a fost experimentat un nou sistem de pardoseală rece și semicaldă pe bază de masă de șpaclu din vinacet E. Astfel, la Onești s-au experimentat două tipuri diferite:

- masă de șpaclu rigidă — pe bază de vinacet neplastificat (E. 50) care este un material dur și casant — aplicată pe o șapă de ciment sclivisit;
- masă de șpaclu elastică — pe bază de vinacet plastificat (EP 50), care este un material ce se poate îndoi fără a se rupe — aplicată pe o șapă obișnuită.

Aceasta s-a realizat aplicându-se succesiv întâi un strat termo- și fonoizolator de cca. 2 mm, dintr-un amestec de pudră de cauciuc de 0,9 mm, vinacet EP 50 și apă, apoi trei straturi succesive de masă, primul aplicat cu șpaclul și ultimele două cu pistolul tip duco. Aplicarea unui strat se face după uscarea prealabilă a celui anterior și șlefuirea lui cu glaspapir.

Aceste pardoseli sînt frumoase ca aspect, avînd posibilitatea de a se realiza în diferite culori. Prețul de cost al masei de șpaclu elastic, cu strat termo- și fonoizolator, revine la 61,60 lei/m² față de 64,10 lei/m², prețul parchetului de fag calitatea I pe dușumea oarbă în asfalt, iar al masei rigide de șpaclu, pe șapă sclivisită, la 25,08 lei/m² față de 14,65 lei/m² prețul mozaicului de calcar.

Costul ridicat al acestor pardoseli trebuie considerat de tranziție, deoarece s-a și operat o reducere a acetatului de polivinil de la 30 la 16 lei kilogramul.

Pe baza experiențelor de pînă acum se vor introduce într-un viitor apropiat:

Plăci din mase ceramice cristalizate, care se obțin din topituri de silicați, folosind procesul tehnologic al sticlelor, completat cu un tratament termic de cristalizare, iar ca agent cristalizator, fluorul. Se pot obține în plăci de grosimi de 6 pînă la 10 mm, în forme pătrate, exagonale, octogonale, pișcoturi, divers colorate. Sînt mai rezistente la șoc (6—10 kg/cm² față de 4 kg/cm²) și la uzură (3,1 g/cm² față de 3,6 g/cm²) decît gresia. În anul 1960 intră în producție la Mediaș o secție cu o capacitate de 135 000 m²/an.

Pozarea acestor plăci se face în mortar de ciment, tehnologia de punere în operă fiind în curs de studiere și experimentare.

Costul plăcilor: 22 lei/m²; costul pardoselii: 45,20 lei/m²; manoperă: 6,90 lei/m².

Sub aspect economic, ele se situează în apropierea pardoselilor de mozaic venețian, fiind însă mult mai rezistente și mai estetice decît acestea, și mai ieftine decît pardoselile din plăci de gresie (cca. 20%), cu care pot fi comparate din punctul de vedere al caracteristicilor fizico-mecanice.

IV. PLACAJE INTERIOARE

Placajele de faianță albă folosite în încăperile cu umiditate relativă mai mare de 60%, cum sînt: băile, bucătăriile etc., pot fi înlocuite cu materiale noi, rezistente la apă și vapori de apă, și anume prin:

— vopsitorie imitație de faianță cu email din rășini sintetice pe bază de alchidial, pe glet de ipsos;

— plăci de porțelan de sticlă de dimensiuni variate și frumos colorate.

În viitorii 1—2 ani, placajele interioare se vor putea executa din plăci fibrolemnoase emailate sau melaminate sau din foi de mase plastice fixate pe pereți prin presare uscată, realizîndu-se un ritm rapid de execuție, datorită dimensiunilor mari și prețului de cost mai redus.

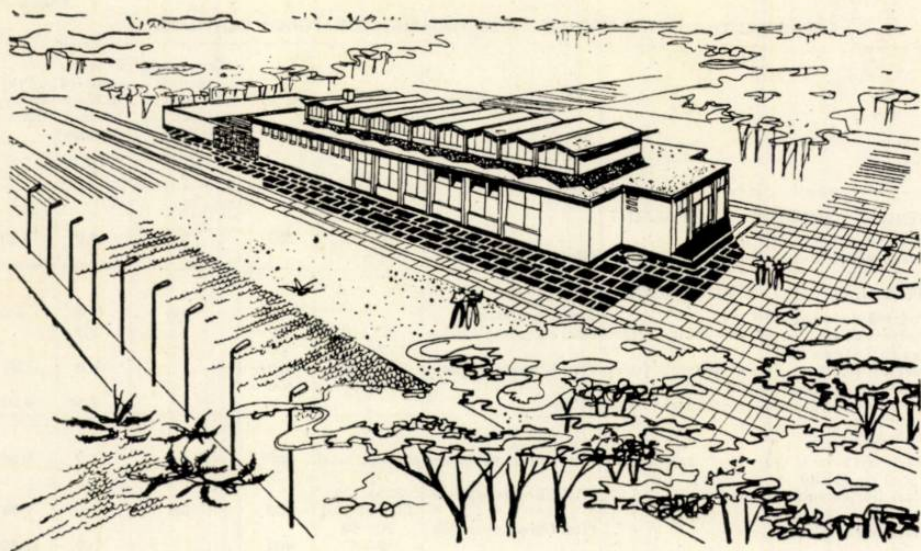
TABELUL 5

CARACTERISTICI TEHNICO-ECONOMICE ALE PARDOSELIILOR CALDE

Nr. crt.	STRUCTURA PARDOSELII	Gros. struct. pt. pardoseală (cm)	Greutatea (kg/m ²)	Consum special de material lemnos (m ² /m ²)		Manopera (lei/m ²)	Preț de cost (lei/m ²)
				rășinos	foios		
0	1	2	3	4	5	6	7
1	I. PARDOSELI TRADIȚIONALE a) Parchet LU (17 sau 22 mm) bătut în cuie pe dușumele oarbe și grinzișoare b) Parchet LU (17 sau 22 mm) bătut în cuie pe dușumele oarbe montate în asfalt	12,1 5,5	107 47,0	0,032 0,027	0,025 0,025	5,80 6,80	70,94 86,79
2	II. PARDOSELI FLOTANTE PE DALE DE BETON B200 DE 3,5 cm GROSIME CU PLĂCI SEMIRIGIDE a) Parchet LU (17 sau 22 mm) bătut în cuie pe dușumele oarbe montate în asfalt pe dale flotante b) Panouri de lamele de 10 mm grosime lipite cu adezivi sintetici c) Parchet LU (17 sau 22 mm) lipit cu adezivi sintetici d) Coveare elastice: A) Covor PVC cu suport textil B) Covor lignolit C) Covor PVC fără suport textil PE DALE FLOTANTE DIN PALSKART DE 12 mm GROSIME (PUDRETA DE CAUCIUC) a) Parchet de 17 sau 22 mm lipit cu adezivi sintetici b) Panouri de lamele de 10 cm grosime lipite cu adezivi sintetici	12,2 7,8 9,0 7,1 5,4 4,2	127 87 93 85 59 5,3	0,027 — — — — —	0,025 0,011 0,025 — 0,025 0,011	9,89 9,29 9,69 10,06 13,82 6,59 11,95 8,86	116,00 71,80 98,79 97,79* 86,31 85,55* 89,34 61,71
3	III. PARDOSELI CU STRAT DE CIRCULAȚIE MONTAT DIRECT PE STRAT FONIC IZOLATOR a) Parchet de 17 sau 22 mm grosime lipit cu adezivi sintetici b) Panouri de lamele și parchet de 10 mm grosime lipite cu adezivi sintetici c) Coveare elastice lipite prin intermediul unei șape de egalizare d) Covor cu suport textil Covor lignolit Covor PVC fără suport textil	7,8 6,6 6,0	67 61 59	— — —	0,025 0,011 —	8,99 8,99 10,52 11,40 8,05	89,84 61,00 86,78 70,36 74,54
4	IV. PARDOSELI DIN MATERIALE STRATIFICATE CU STRAT FONOIZOLATOR SOLIDAR P.F.L. DUPLEX Coveare elastice din PVC stratificate	3,4 1,9** 2,9 1,4**	54 21 50 17	— — — —	— — — —	6,20 4,65 8,05 6,50	38,64 33,70 70,46 63,49

* În calcul, prețul covorului PVC cu suport textil 44,37 lei/m² apreciat ca posibil față de prețurile internaționale.

** Grosimea șapei de egalizare 0,5, în ipoteza realizării orizontale a planșelor.

Cantine tip A și B — Perspectivă

STUDII ȘI SCHIȚE DIRECTIVE PENTRU CANTINE

Autor, arh. V. Matiușov

Intocmit în I.S.C.A.S. — I.P.C.T.

În cadrul preocupării generale de a înlocui documentația existentă în domeniul proiectării construcțiilor tip din sectorul social-cultural, cu scopul de a realiza lucrări corespunzătoare actualelor preocupări și tendințe tehnico-economice (reducerea prețului de cost, metode de construcție avansate, forme de arhitectură raționale etc.), I.S.C.A.S. — I.P.C.T. a întocmit în cursul anului 1959 un studiu directiv pentru cantine.

La baza acestui studiu stă experiența acumulată în ultimii 10 ani în proiectarea, realizarea și funcționarea unui însemnat număr de cantine de diverse capacități, precum și folosirea unui material documentar întocmit în cadrul I.P.C.T.

Scopul studiului constă în stabilirea unei serii de soluții și date directive pentru acoperirea celor mai urgente necesități din acest domeniu de investiții.

S-a considerat mai util să se insiste pe detalierea unei serii unitare adoptate, decât să se elaboreze o diversitate de tipuri expuse schematic. Detalierea dă posibilitatea să se obțină concluzii mai precise în ceea ce privește folosirea la maximum a spațiului, metodele de construcție, utilitățile și elementele prețului de cost.

Obiectivul principal fiind reducerea prețului de cost, s-a procedat la o reconsiderare a vechilor programe pentru cantine sub aspectul suprafețelor, volumelor, utilităților, instalațiilor etc.

În scopul reducerii suprafețelor construite s-au suprimat o serie de încăperi dovedite prin practică ca fiind inutile, precum: sălile de așteptare, vestiarele de tip garderobă pentru consumatori, camera de odihnă pentru personal, unele birouri administrative etc.

La aceasta mai trebuie adăugată reducerea la minimum a spațiilor de depozitare și a grupurilor frigorifice (considerând un rulaj mai mare al alimentelor, corespunzător actualului sistem de aprovizionare).

Dimensionarea efectivă a suprafețelor diverselor încăperi s-a făcut în limitele stricte ale gabaritelor de utilaje și mobilier, cu prospectele funcționale minimele respectate.

Pentru micșorarea volumului construit s-a urmărit și respectarea strictă a minimelor funcționale pentru înălțimile diverselor încăperi.

În utilizarea cantinelor de diverse capacități se prevăd utilaje fabricate în țară, omologate prin catalogul M.C.I.M.C. din anul 1959. Întrucât în costul total al unei cantine o pondere importantă este reprezentată de capitalul instalațiilor, studiul directiv își propune să realizeze toate simplificările și reducerile posibile la acest capitol.

Prin adoptarea unei secțiuni transversale corespunzătoare (asigurarea unei ventilații naturale

eficiente) se poate renunța la ventilația mecanică a sălii de mese.

Pentru realizarea tuturor factorilor arătați mai sus s-a dovedit necesară revizuirea vechilor normative pentru proiectarea cantinelor.

De altfel, necesitatea acestei revizuii pentru adaptarea normativelor la cerințele actuale a fost considerată oportună de către C.S.C.A.S., încă înainte de a se întocmi studiul de față.

Serierea. Noua temă pentru cantine propusă de I.S.C.A.S. — I.P.C.T. stabilește clasificarea și capacitatea cantinelor în funcție de specificul unităților deservite.

Seria de cantine care s-a dovedit că satisface pe cei mai mulți beneficiari se compune din următoarele tipuri: 400/2—600/3—600/2—900/3—1200/4 și 1200/3.

Pentru acoperirea acestor tipuri, studiul urmărește folosirea unui număr restrâns de secții:

— două secții pentru sectorul preparare-depozitare (pentru capacitate de 400 și 600 de porții și respectiv 900—1 200 de porții);

— o secție (travee tip) pentru sala de mese;

— două secții pentru anexe consumație (respectiv pentru săli de 200 de locuri și pentru săli de 300 sau 400 de locuri);

— patru secții pentru subsoluri, corespunzând celor două secții pentru sectorul preparare-depozitare, fiecare în varianta cu și fără centrală termică proprie.

Prin asamblarea acestor secții se realizează următoarele tipuri de cantine:

— Cantina tip A (400/2) ≡ tip B (600/3)

— Cantina tip C (600/2)

— Cantina tip D (900/3) ≡ tip E (1 200/4)

— Cantina tip F (1200/3).

Unele tipuri, deși identice în privința construcției (de exemplu tipul D ≡ tipul E), au mici diferențieri în utilare.

Toate aceste tipuri de cantine sînt rezolvate în variante cu și fără subsol și în diverse ipoteze de procurare a agentului încălzitor (racord la o centrală existentă sau centrală termică proprie).

În schema de principiu a seriei se arată evoluția tipurilor bazate pe principiul dezvoltării liniare în funcție de capacitate. Lățimea construcției (respectiv secțiunea transversală) a fost păstrată constantă, aceasta ducând la o modulară unică și la unificarea traveei constructive.

Dimensionarea. S-a adoptat traveea de 3,30 m interax, care satisface mobilarea, utilarea și duce la un front construit minim.

Prin soluționarea secțiunii transversale cu partea centrală supraînălțată, diferențele încăperi capătă înălțimea de care au efectiv nevoie, iar volumul total construit se micșorează.

În plus, descompunerea lățimii totale în mai multe elemente face lesnicioasă realizarea panțelor pentru scurgerea către exterior a apelor de ploaie.

Beneficiind de lumina bilaterală în sala de mese și de frizele de ferestre suplimentare, s-a putut adopta o lățime mare la sala de mese și tratarea pe adîncime a bucătăriei, lumina și ventilația naturală transversală fiind asigurate.

Caracteristicile soluției de plan. Indiferent de capacitatea cantinei, se folosește soluția cu o singură sală de mese, cea mai mare sală fiind de 400 de locuri, capacitate limită în propunerile C.S.C.A.S. de revizuire a vechilor normative.

Aceasta oferă avantaje evidente de economie a construcției și în exploatare, prin simplificarea acceselor și reducerea vestibulurilor și oficiului.

Se consideră că deservirea consumatorilor se face exclusiv cu cărucioare care circulă în sens unic.

Pentru ușurarea controlului s-a prevăzut o intrare unică pentru consumatori. Construcția fiind rezolvată pe parter, sala de mese poate fi evacuată ușor în caz de pericol, nemaifiind necesare ieșiri suplimentare speciale.

Vestiarul pentru consumatori se prezintă sub forma unor alveole deschise spre sală, ceea ce asigură o utilizare comodă și directă.

Sectorul preparare-depozitare are asigurat fluxul tehnologic specific; intrarea unică de serviciu (mărfuri și personal) are accesul din curtea de serviciu.

Soluția constructivă. Structura de rezistență este alcătuită din zidărie portantă de cărămidă, întărită în anumite puncte cu șimburi de beton armat, pentru susținerea acoperișului supraînălțat din zona centrală.

În sala de mese s-au prevăzut stâlpi izolați de beton armat.

Planșeul de acoperire din zona de contur este format dintr-o placă de beton armat rezemată pe zidăria portantă sau pe grinzi de beton armat.

Pentru zona centrală supraînălțată, acoperirea se realizează cu o placă subțire autoportantă, care se descarcă pe stâlpii de beton armat ce susțin și grinzele planșeului din zona de contur, sau pe șimburi de beton armat înglobați în zidăria interioară respectivă.

După cum se vede din schema soluțiilor constructive, s-au analizat mai multe posibilități de acoperire pentru zona centrală.

Cele mai avantajoase soluții, din punctul de vedere al indicilor, sînt: placa cilindrică susținută pe arce cu tirant la 3,30 m interax și placa subțire autoportantă, cu generatoare în sensul trans-

versal al construcției, cu secțiunea în arc de cerc sau triunghiulară.

Varianta cu arce a fost eliminată, deoarece, pe lângă aspectul arhitectural defavorabil al tiranților aparținând în sala de mese, se mărește înălțimea de construcție.

Din ultimele două variante s-a adoptat cea cu secțiune triunghiulară, deoarece cofrajele sînt mai simple, iar timpăria mai ușor de realizat.

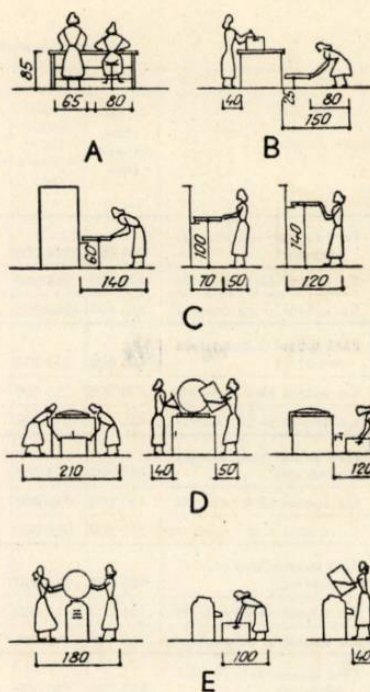
Ca indici de consum pentru beton și oțel, cele două variante sînt sensibil apropiate.

Concluzii. Considerăm că studiul de față, detaliat ca un proiect sub aspectul rezolvării de plan, al soluției constructive, al instalațiilor, precum și al calculului evaluărilor a permis să se precizeze o serie de probleme importante în domeniul proiectării cantinelor.

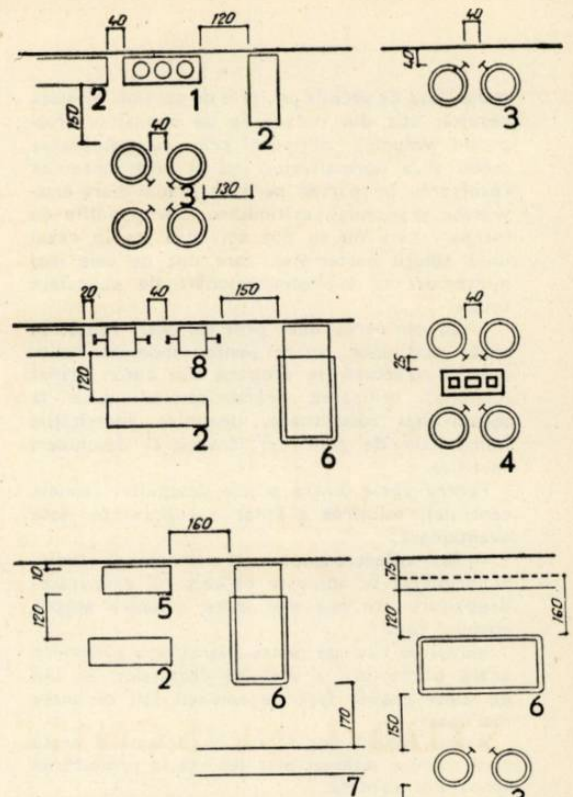
Dintre rezultatele imediate obținute, menționăm:

— Realizarea unei serii de proiecte pe bază de secții ce se assemblează, scurtează foarte mult timpul de proiectare. În acest mod, s-a trecut încă din 1959 la redactarea direct în faza de P.E. a unor tipuri de cantine prevăzute în serie, astfel încît în cursul anului 1960 vor fi gata proiecte de cantine de diverse capacități și în diverse variante, proiecte care sînt solicitate de pe acum de beneficiari.

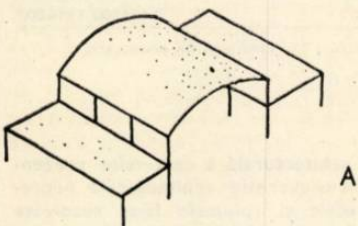
— Proiectele de cantine rezolvate pe parter se dovedesc mult superioare, sub raportul costului

Gabarite necesare la folosirea utilajelor
A. Masă de lucru
B. Mașină de gătit
C. Cuptoare
D. Marmite
E. Mașină de curățat

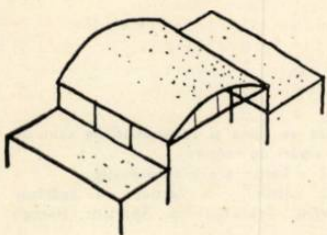

Prospecțiile minime dintre diversele utilaje ale bucătăriei
1. Baterie de cazăne — 2. Masă de lucru
3. Marmite cu aburi — 4. Marmite cu focar — 5. Cuptor de fript — 6. Mașină de gătit — 7. Masă caldă — 8. Tăvi basculante

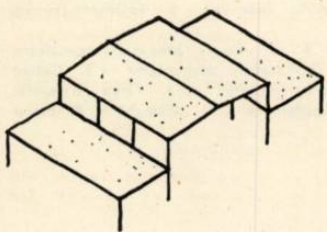
A

Schemă comparativă de structuri
Placă cilindrică lungă cu generatoarea în sensul longitudinal al construcției
beton: grosime medie — 18,9 cm
oțel: kg/m² — 21,5

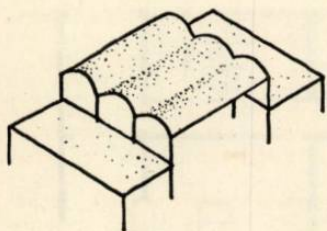
B

Placă cilindrică cu tiranți, cu generatoarea în sensul longitudinal al construcției
beton: grosime medie — 15,0 cm
oțel: kg/m² — 15,0

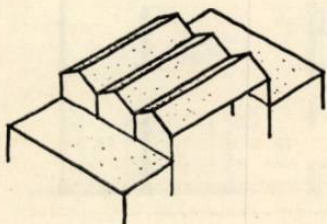
C

Placă dreaptă pe cadre (cu sau fără nervuri)
beton: grosime medie — 17,0 cm
oțel: kg/m² — 16,5

D

Placă subțire autoportantă cu secțiunea în arc de cerc, cu generatoarea în sensul transversal al construcției
beton: grosime medie — 15,0 cm
oțel: kg/m² — 14,5

E

Soluția adoptată — Placă subțire autoportantă cu secțiunea triunghiulară
beton: grosime medie — 14,5 cm
oțel: kg/m² — 15,0

PREPARATIE + ANEXE		SALA DE MESE + ANEXE	TIPUL CANTINEI
18,70	600 (400) PORTII	200 LOCURI	A 400/2
			B 600/3
5 x 3,30		4 x 3,30	
18,70	600 PORTII	300 LOCURI	C 600/2
5 x 3,30		6 x 3,30	
18,70	1200 (900) PORTII	300 LOCURI	D 900/3
			E 1200/4
6 x 3,30		6 x 3,30	
18,70	1200 PORTII	400 LOCURI	F 1200/3
6 x 3,30		7 x 3,30	

redus, față de vechile proiecte de cantine. Aceasta rezultă, atât din reducerile de suprafețe (respectiv volume), obținute prin reconsiderarea temei și a normativelor, cât și prin faptul că rezolvarea pe parter permite o mai mare elasticitate a planului, evitându-se suprapunerile de încăperi care nu se pot echilibra ca în cazul unor soluții parter-etaj, care duc de cele mai multe ori la supradimensionări de suprafețe totale.

— La obținerea unui preț de cost redus, în cazul cantinelor, apare pentru moment rațională o structură de acoperiș din beton armat monolit; utilizarea prefabricatelor duce la soluții mai costisitoare, deoarece necesită funcționale de plan cer travee și deschideri specifice.

Pentru unele dintre aceste deschideri (zonele centrale), folosirea plăcilor autoportante este avantajoasă.

— Sub aspect economic se remarcă că studiul a permis să se constate că sectorul preparare-depozitare are cea mai mare pondere asupra costului total.

Indicii de cost pe metru pătrat/aria palierelor arată o creștere a costului cantinelor cu săli de mese reduse față de cele cu săli de mese mai mari.

Acești factori sînt foarte importanți și arată cum trebuie acționat mai departe în proiectarea viitoarelor cantine.

Adoptarea secțiunii transversale cu o parte centrală suprainălțată rezolvă mult mai bine din punct de vedere funcțional, volumul construcției, asigurînd totodată o ventilație naturală mult mai eficientă în sala de mese și bucătărie, decît la tipurile de cantine proiectate anterior.

În privința expresiei arhitecturale, considerăm că în condițiile de economie și de amplasamente raționale, nu este cazul să se urmărească efecte majore de front sau de cap de perspectivă din volumul unei cantine (program strict funcțional, cu un proces tehnologic precis). Acest volum nu poate și nu este cazul să fie adus în mod artificial la scara volumelor unor blocuri de locuințe, cu atât mai puțin la scara unor hale industriale.

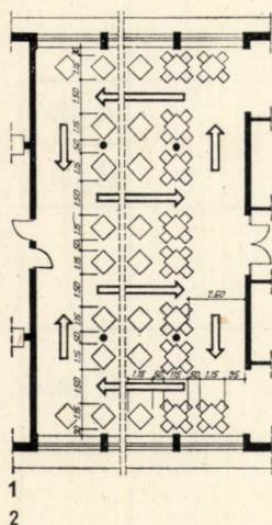
T A B E L
pentru evaluarea costului total

Tipul cantinei		Cost construcție (lei)	Cost instalații sanitare (lei)	Cost instalații electrice (lei)	Cost instalații încălzire și ventilații (lei)		Cost instalații frigorigene (lei)	Cost mobilier (lei)	Total (lei)	Cost total + 9% și rotunjiri (lei)
					gaze	combustibil special				
A 400/2	a Fără subsol (subcentrală exterior)	401 000	244 000	22 800	172 000	191 000	103 700	(270 × 200) 54 000	1 016 500	1 108 000
	b Cu subsol fără centrală	438 300	246 000	26 300	166 000	185 000			1 053 300	1 147 000
	c Cu subsol și cu centrală	455 600	246 000	27 300	204 250	281 000			1 167 600	1 273 000
B 600/3	a Fără subsol (subcentrală exterior)	401 000	253 000	22 800	172 000	191 000	103 700	(270 × 200) 54 000	1 025 500	1 118 000
	b Cu subsol fără centrală	438 300	255 000	26 300	166 000	185 000			1 062 300	1 158 000
	c Cu subsol și cu centrală	455 600	255 000	27 300	204 250	281 000			1 176 600	1 283 000
C 600/2	a Fără subsol (subcentrală exterior)	456 500	253 000	25 600	193 000	212 000	103 700	(270 × 304) 82 100	1 132 900	1 235 000
	b Cu subsol fără centrală	493 800	255 000	28 900	187 000	206 000			1 169 500	1 275 000
	c Cu subsol și cu centrală	511 200	255 000	29 800	227 250	304 000			1 285 800	1 402 000
D 900/3	a Fără subsol (subcentrală exterior)	505 700	313 000	26 900	250 000	278 500	103 700	(270 × 304) 82 100	1 309 900	1 428 000
	b Cu subsol fără centrală	546 800	315 000	30 700	244 000	272 500			1 350 800	1 473 000
	c Cu subsol și cu centrală	563 900	315 000	33 000	302 500	421 000			1 518 700	1 656 000
E 1 200/4	a Fără subsol (subcentrală exterior)	505 700	330 000	26 900	276 300	304 800	103 700	(270 × 304) 82 100	1 353 200	1 475 000
	b Cu subsol fără centrală	546 800	332 000	30 700	270 300	298 800			1 394 100	1 520 000
	c Cu subsol și cu centrală	563 900	332 000	33 000	337 800	469 800			1 584 500	1 728 000
F 1 200/3	a Fără subsol (subcentrală exterior)	530 400	330 000	28 200	297 400	325 900	103 700	(270 × 392) 106 000	1 424 200	1 553 000
	b Cu subsol fără centrală	571 500	332 000	32 100	291 400	319 900			1 465 200	1 598 000
	c Cu subsol și cu centrală	588 700	332 000	34 200	362 400	498 900			1 663 500	1 814 000

Notă: Adaosul de 9% provine din: 5% neprevăzute; 3% organizarea șantierului; 1% cheltuieli de proiectare
Costul total a fost calculat în varinata cu combustibil special

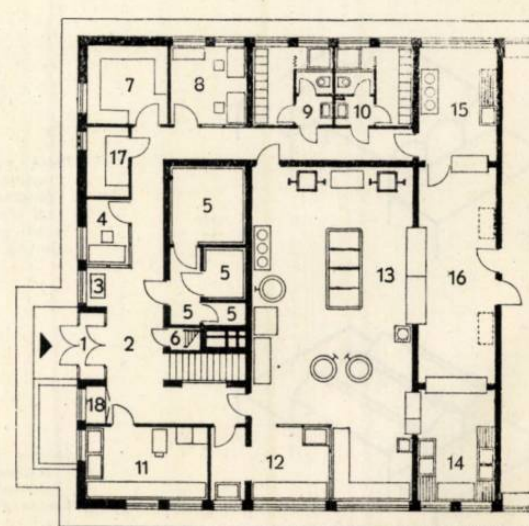
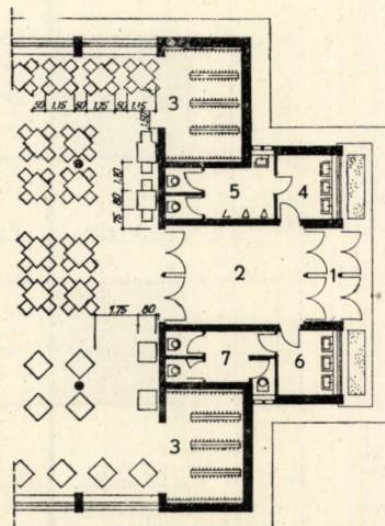
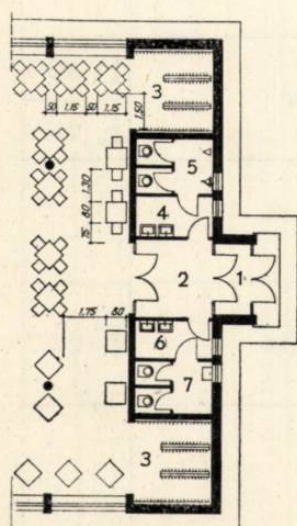
În același sens se poate pleda și împotriva inutilităților și exagerărilor stilistice sau decorative, care apăreau de multe ori la vechile tipuri de cantine, construite în ansambluri de locuințe sau în incintele diverselor industrii.

În tratarea arhitecturală a cantinelor prezentate s-a urmărit o expresie arhitecturală nepretențioasă, fațadele și volumele fiind rezolvate cu mijloace simple: raporturi între dimensiuni, raporturi între gol și plin, finisaje și culori.

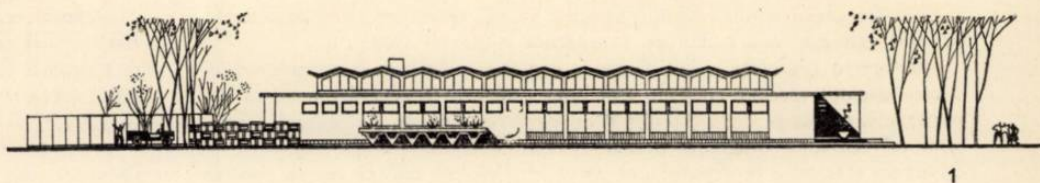

Tipul cantinei	Nr. travee	Caracteristicile sălii de mese				
		Lungime m	Latime m	Suprafață m ²	Unit. folos. Nr.	Indice m ² /Nr.
A 400/2	4	12,95	17,20	222,75	200	1,10
B 600/3	6	19,55	17,20	336,26	304	1,10
C 600/2	6	19,55	17,20	336,26	304	1,10
D 900/3	6	19,55	17,20	336,26	304	1,10
E 1200/4	7	22,85	17,20	393,00	392	1,00
F 1200/3	7	22,85	17,20	393,00	392	1,00

- 1 - Secție tip de sală de mese și caracteristicile sălii de mese la diferite tipuri de cantine
- 2 - Cantine tip A, B - Secția anexe consumație
1. Windfang - 2. Vestibul - 3. Vestiar - 4. Spălător (bărbați) - 5. W.C. (bărbați) - 6. Spălător (femei) - 7. W.C. (femei)
- 3 - Cantine tip C, D, E, F - Secția anexe consumație
1. Windfang - 2. Vestibul - 3. Vestiar - 4. Spălător (bărbați) - 5. W.C. (bărbați) - 6. Spălător (femei) - 7. W.C. (femei)
- 4 - Cantine tip A, B, C - Secția preparare-depozitare
1. Windfang - 2. Recepția alimentelor - 3. Cîntar - 4. Birou pentru recepție - 5. Grup frigorific - 6. Acces la ventilatoare - 7. Cămară - 8. Birou

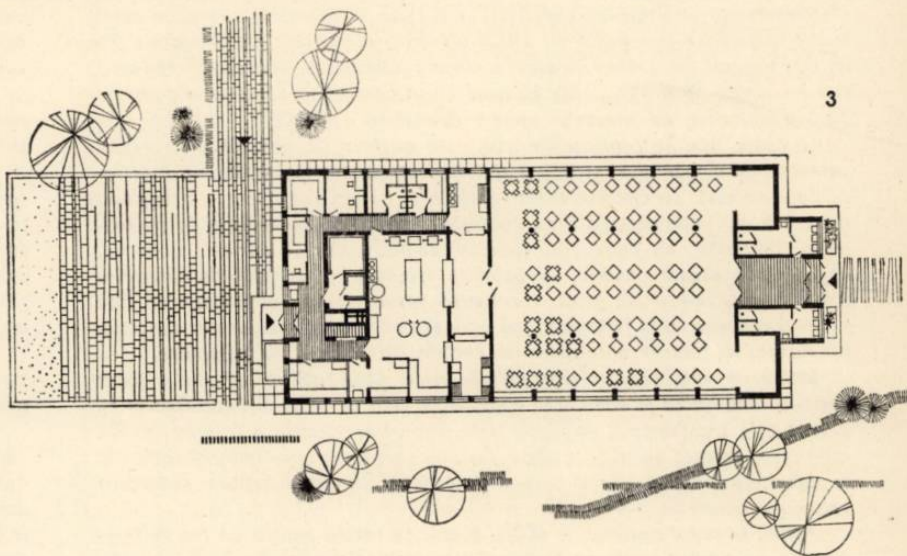
- 1 — Cantine tip D, E — Fațada lungă stînga
- 2 — Cantine tip D, E — Fațada lungă dreapta
- 3 — Cantine tip C — Plan
- 4 — Cantine tip A, B, C, D, E, F — Secțiune transversală curentă
- 5 — Cantine tip C — Secțiune longitudinală

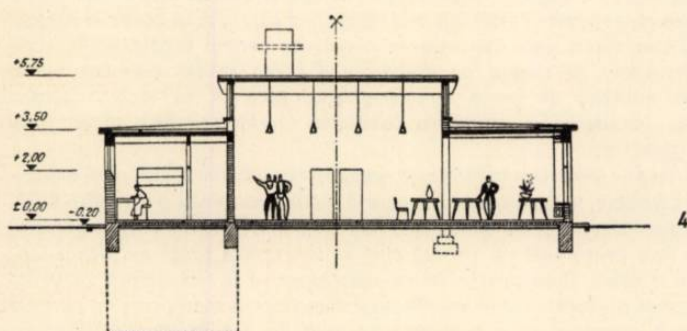
1

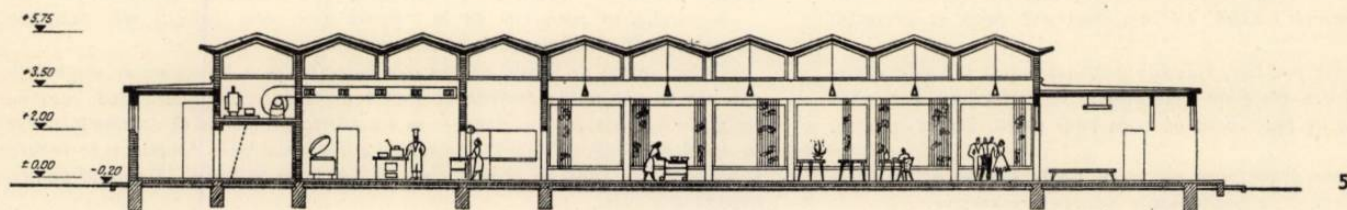
2

3

4

5

- administrativ — 9. Grup sanitar pentru personal (bărbați)
 10. Grup sanitar pentru personal (femei) — 11. Preparare (legume) — 12. Preparare (carne, pește) — 13. Bucătărie — 14. Spălător (veselă și vase) — 15. Preparare (ceai-cafea) — 16. Oficiu distribuție — 17. Depozit de inventar — 18. Depozit de zi (legume)
- 5 — Cantine tip D, E, F — Secția preparare-depozitare — 1. Windfang — 2. Recepția alimentelor — 3. Cîntar — 4. Birou de recepție — 5. Grup frigorific — 6. Acces la ventilatoare — 7. Cămară — 8. Birou administrativ — 9. Grup sanitar pentru personal (bărbați) — 10. Grup sanitar pentru personal (femei) — 11. Preparare (legume) — 12. Preparare (carne, pește) — 13. Patiserie — 14. Spălător (vase bucătărie) — 15. Bucătărie — 16. Spălător (veselă) — 17. Preparare (ceai-cafea) — 18. Oficiu distribuție — 19. Depozit de inventar — 20. Depozit de zi (legume)

OBSERVAȚII CRITICE ASUPRA STUDIULUI DE CANTINE

Studiul pentru cantine de diferite capacități, dezvoltate pe parter și în variante cu subsoluri parțiale, întocmit de I.S.C.A.S.—I.P.C.T. sub denumirea de proiect I.P.C.T. nr. 912 St. în cursul anului 1959, constituie un aport pozitiv în ceea ce privește realizările în proiectarea construcțiilor social-culturale înfăptuite în ultimul timp, ca urmare a directivelor referitoare la reducerea prețului de cost în construcții.

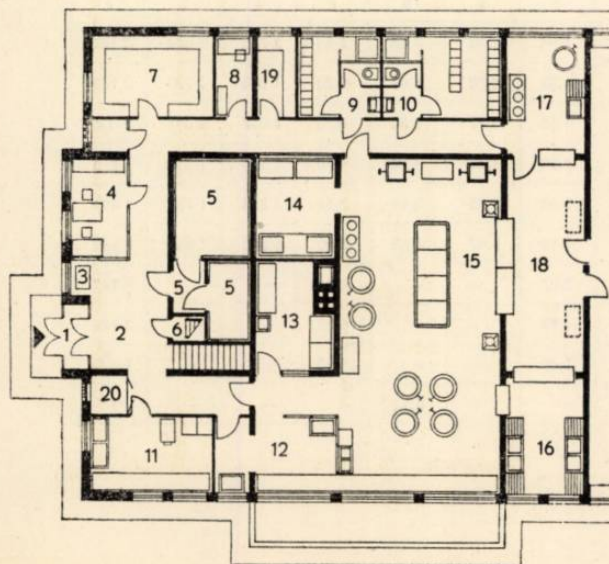
La baza proiectării cantinelor a stat pînă în prezent normativul nr. 101—53, pentru cantinele generale și normativul nr. 238—56, pentru cantinele industriale. Aceste normative au fost întocmite în urma studierii documentației din U.R.S.S. și țările de democrație populară.

Pentru satisfacerea nevoilor de investiții în acest sector, în cadrul proiectării tip s-au întocmit, pînă în anul 1955, șase proiecte tip sau re folosibile de diferite capacități (vezi revista Arhitectura R.P.R. nr. 2/1956), dintre care tipurile de 300/3 și 600/3 au fost refăcute în cursul anilor 1956—1957, stabilindu-se soluții mai economice.

Lipsa unei experiențe proprii în acest domeniu, din care să rezulte componența cea mai indicată a temelor de proiectare, precum și cea mai justă dimensionare a încăperilor, a dus la prevederea în normative a unor cerințe necorespunzătoare condițiilor noastre. Din această cauză, atît proiectele tip sau re folosibile, cît și cele unicate întocmite pînă în prezent prezintă, din punct de vedere economic, serioase deficiențe, volumul construit pentru un loc de folosință ajungînd în unele cazuri — ca, de pildă, la cantina 600/3 (proiect I.P.C.—20 A) — la 9,16 m³, ceea ce reprezintă, față de soluția cea mai dezvoltată pentru aceeași capacitate din proiectul I.P.C.T. nr. 912 St, o diferență în plus de cca. 62%.

Experiența acumulată de la data întocmirii normativelor — 1953 — și pînă astăzi, atît în domeniul proiectării, cît și al îndrumării acestora, a stat

5

la baza întocmirii noilor soluții, stabilindu-se noi teme, ale căror caracteristici sînt relevate în articolul de prezentare a acestui studiu.

Reducerea suprafețelor și volumelor construite, precum și renunțarea la unele instalații speciale care nu mai erau necesare în aceste soluții, ca de pildă: monte-charge (construcțiile fiind dezvoltate numai pe parter), instalația de ventilație mecanică la sala de mese (ventilația asigurându-se prin dispoziția specială a ferestrelor), au făcut ca prețul de cost ce revine pentru un loc de folosință să se reducă simțitor.

Soluționarea celor șase tipuri de cantine cu capacitatea cuprinsă între 400 și 1 200 de locuri s-a făcut sistematizînd proiectarea lor pe baza a trei variante de secții pentru parter și patru variante de secții pentru subsol. Combinarea acestor secții permite realizarea pentru fiecare tip a trei variante, deci în total 18 proiecte, cu un consum de ore de proiectare foarte redus față de proiectarea curentă.

Suprafețele și volumele construite rezultate la tipurile cuprinse în acest studiu și înscrise în tabelul de indici alăturat, comparate cu proiectele tip anterioare sau cu unele unicate de aceeași capacitate, reprezintă reduceri cuprinse între 36 și 44%, care au avut drept consecință o reducere substanțială a valorilor de investiții pentru asemenea construcții.

La toate tipurile cuprinse în studiu s-a asigurat, în general, prin rezolvarea pe un singur nivel și prin dispoziția rațională a încăperilor, o funcționalitate corectă, cu circuite corespunzătoare, cu circulații scurte și legături directe acolo unde acestea erau necesare. Aceasta se va reflecta în exploatarea cantinelor, nu numai sub aspectul calitativ, dar și sub cel economic, deoarece în aceste condiții, în anumite sectoare, personalul de deservire poate fi mai redus. De pildă, rezolvarea vestiarelor cu autodeservire face posibilă renunțarea la folosirea unui om necesar în cazul vestiarelor centrale, prevăzute, la tipurile anterioare de cantine, în holurile de așteptare.

Stabilirea unei secțiuni transversale avînd două înălțimi diferite a făcut posibilă renunțarea la ventilarea mecanică a sălii de mese și înlocuirea ei cu o ventilație transversală, asigurată prin dispoziția specială a ferestrelor. De asemenea, această secțiune a făcut posibilă adoptarea unor înălțimi raționale la diferitele încăperi, lucru care a determinat în mare măsură reducerea volumului construit.

Astfel, în cazul cantinei de 600/3, prețul ce revine pentru un loc de folosință în noua soluție este cu 39% mai mic decît la proiectul refolosibil I.P.C. 20 A, iar în cel al cantinei 1 200/4, cu 16% mai mic decît la proiectul ISPROR 697.

Cu toate aceste aspecte pozitive, soluțiile prezintă totuși și unele rezolvări criticabile, unele dintre ele fiind determinate de principiul rezolvării pe un singur nivel, altele de rezolvarea pe baza unor secții. Dintre acestea, cităm:

— Suprafața prea mare desfășurată pe teren poate prezenta, în unele cazuri, dificultăți de înscriere în posibilitățile situației respective.

— Pentru secția care reprezintă sectorul de preparare se dau două variante: una, comună capacității de 400 și 600 de locuri, și alta, comună capacității de 900 și 1 200 de locuri. În aceste secții se constată că unele încăperi sînt identice ca suprafață pentru toate tipurile de cantină, ceea ce nu poate fi în totul corespunzător, dacă se ține seama că diferența de capacitate variază de la 400 la 1 200 de porții. Astfel, încăperile pentru prepararea legumelor, prepararea cărnii și a peștelui, spălătorul de veselă și vase, prepararea ceaiului și tăiatul plinii, care sînt identice la toate capacitățile, vor fi prea mari pentru cantina de 400 de porții și prea mici pentru aceea de 1 200 de porții.

Această echilibrare, puțin defectuoasă, a sectorului de preparare la diferitele tipuri este ilustrată și de raportul suprafețelor acestor sectoare față de suprafața total construită pentru diferitele variante. De pildă, la cantina 400/2, sectorul de preparare reprezintă între 48 și 41% din totalul suprafeței construite, în timp ce la cantina 1 200/3 reprezintă numai 39—35%.

— Pentru secția care cuprinde anexele sălii de mese se propun tot două variante: una pentru tipurile 400/2 și 600/3 și alta pentru tipurile 600/2—1 200/3. Pentru aceasta din urmă, în cazul tipului de 1 200/3 (deci cu 400 de persoane într-o serie), vestiarele vor fi subdimensionate, ele satisfăcînd în condiții comode numai 300 de locuri simultan.

În afară de aceste observații, legate de principiul general de rezolvare, se mai pot releva și unele aspecte de detaliu, care vor necesita unele îmbunătățiri:

— la tipurile mai mari de cantine (900 și 1 200), pentru cazurile în care nu se va putea realiza subsol, depozitele de legume se vor prevedea în altă construcție (un bordei de pildă) sau aprovizionarea se va face zilnic. În acest caz este necesar un spațiu de manevrare a legumelor separat de spațiul de curățire a lor și în directă legătură cu acesta;

— biroul administrativ la cantinele de 900 și 1 200 de locuri este necorespunzător dimensionat, fiind mai mic chiar decît la cele cu capacități de 400 și 600 de locuri;

— rezolvarea bucătăriei la secția pentru 400 și 600 de locuri este defectuoasă din cauza plasării încăperii de preparare a cărnii, care ocupă în dreptul ferestrei una dintre cele două travee prevăzute pentru bucătărie. În acest caz va fi necesar ca spațiul de preparare a cărnii să fie delimitat numai printr-un mobilier de genul meselor-ghișeu, care să nu închidă spațiul pînă sus, luminarea și ventilarea bucătăriei putîndu-se face direct prin ambele ferestre;

— în secțiile pentru subsoluri este necesară restudierea soluționării depozitului de coloniale, la care trebuie asigurată o luminozitate și o ventilație bună, pentru ca umiditatea să nu depășească limitele admise pentru unele coloniale;

— la faza prezentată nu rezultă cum se va rezolva problema depozitării veselei și a plinii. Dacă pentru prima rezolvarea va fi mai simplă, rezumîndu-se doar la prevederea unui mobilier adecvat într-un spațiu care va permite acest lucru, pentru a doua problemă nu va fi tot așa de simplu, deoarece, în special la cantinele mari (de 900 și 1 200 de locuri), spațiul prevăzut pentru aceasta nu va permite o bună rezolvare, fiind necesară restructurarea lui;

— rezolvarea patiseriei de la tipurile mari este defectuoasă, deoarece nu se asigură o suficientă luminare naturală.

Ținînd seama de faptul că cea mai mare parte a defecțiunilor semnalate mai sus se vor putea remedia la fazele următoare, considerăm că, față de calitățile relevate, a căror pondere este hotărîtoare, studiul de cantine întocmit de I.S.C.A.S.—I.P.C.T. stabilește soluții corespunzătoare din punct de vedere funcțional, ele fiind în același timp și foarte economice, în special pentru capacitățile mari.

De asemenea, pe baza acestor studii s-au putut stabili noi norme de proiectare în ceea ce privește dimensionarea sălii de mese — pentru care rezultă că norma maximă admisibilă poate fi 1,10 m² pentru un loc (cu prevederea de mese pentru patru persoane și deservirea cu cărucioare) în loc de 1,20 m² cît prevedeau normativele inițiale — precum și noi principii de rezolvare a vestiarelor și spațiilor de acces ale consumatorilor. Aceste concluzii s-au introdus în normativul modificat și în curs de definitivare la C.S.C.A.S. și ele vor sta la baza proiectării și a altor tipuri de cantine, care nu sînt cuprinse în studiul de față.

Arh. AURELIA TEODORESCU, arh. C. BORCEA

T A B E L U L

Indicilor realizați la proiectele de cantine cu parter, cu capacitatea de 400 la 1 200 de persoane (proiect I.P.C.T. 912 St) în comparație cu cei realizați la proiectele tip de cantine elaborate între 1954—1957 în R.P.R.

Nr. total de locuri	Suprafața construită desfășurată Ap (m ²)			Volum total construit Ve (m ³)			Ap Nr. loc. (m ²)			Ve Nr. loc. (m ³)			Cost total Nr. loc. (lei)		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
400/2	662,55	742,90	766,10	2 823	3 024	3 139	1,65	1,85	1,94	7,05	7,56	7,85	2 770	2 864	3 182
600/3	662,55	742,90	766,10	2 823	3 024	3 139	1,10	1,24	1,29	4,70	5,04	5,23	1 863	1 930	2 138
600/2	817,00	897,35	920,55	3 583	3 784	3 899	1,36	1,50	1,53	5,97	6,30	6,50	2 037	2 097	2 306
900/3	878,70	980,35	997,40	3 875	4 129	4 245	0,97	1,09	1,10	4,30	4,58	4,70	1 566	1 615	1 816
1 200/4	878,70	980,35	997,40	3 875	4 129	4 245	0,73	0,78	0,83	3,23	3,44	3,53	1 213	1 250	1 421
1 200/3	940,40	1 042,05	1 059,10	4 167	4 421	4 537	0,78	0,87	0,88	3,47	3,68	3,80	1 320	1 358	1 542
600/3 pr. I.P.C. 20 A	—	—	1 242	—	—	5 500	—	—	2,07	—	—	9,16	—	—	3 542
600/3 pr. tip SC—33—57	—	—	1 084	—	—	4 920	—	—	1,80	—	—	8,20	—	—	2 725
1 200/4 pr. ISPROR 697	—	—	1 791	—	—	7 200	—	—	1,49	—	—	6,00	—	—	1 698
1 200/4 pr. I.P.I.U.—505	—	1 538	—	—	7 360	—	—	1,28	—	—	6,13	—	—	—	—

NOTA

a — fără subsol
b — cu subsol, fără centrală termică
c — cu subsol și cu centrală termică

MOBILIER TIP PENTRU LOCUINȚE

Studiu întocmit în cadrul I.P.C.T., în atelierul arh. D. Hardt

Pentru ca locuința să dea deplină satisfacție în folosință, dispoziția încăperilor și celorlalte elemente ale planului trebuie să îngăduie amplasarea judicioasă a mobilierului și a echipamentului fix (sobe, mașini de gătit, obiecte și aparate sanitare etc.).

Atunci când, așa cum se întâmplă astăzi, unul dintre obiectivele principale ale arhitectului proiectant este reducerea costului locuințelor — printre altele și prin raționalizarea la maximum a suprafeței construite — paralel cu ridicarea confortului lor, punerea la îndemâna proiectanților de locuințe a datelor elementare necesare proiectării raționale a spațiilor de locuit în raport cu necesitățile de dotare cu echipament fix și mobilier a acestora, apare foarte necesară.

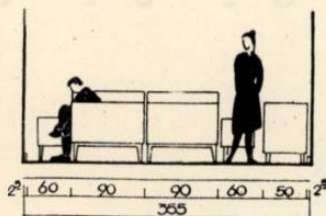
Într-adevăr, concepțiile proiectanților în ceea ce privește baremul de dotare a locuințelor sînt foarte diferite. Mobilierul și echipamentul sanitar aflat în producție prezintă o mare varietate de tipuri și dimensiuni.

Lipsa unei normări a dotării locuințelor, lăsarea acestei probleme pe seama proiectantului, poate duce în unele cazuri la exagerări și supradimensionări, iar în altele la neglijarea unor funcțiuni esențiale; lipsa unei tipizări din punctul de vedere al gabaritelor în producția mobilei obligă pe proiectanți la dimensionări acoperitoare și deci la supradimensionarea — adesea nejustificată — a unor spații construite.

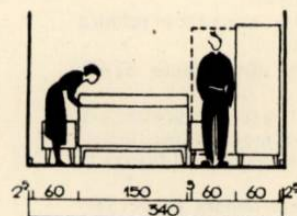
Studiul întocmit de I.P.C.T. cu titlul «Tipuri economice de echipament pentru locuințe cu suprafețe reduse», ca rezultat al unei analize bazate pe o amplă documentare, precizează unele principii privind dotarea încăperilor cu mobilier, precum și gabaritele unor piese de mobilier și echipament rațional dimensionate.

Pe drumul rezolvării cu succes a problemei mobilierului necesar locuințelor, trebuie consemnat substanțialul pas înainte pe care-l reprezintă expoziția de prototipuri de mobilă organizată de M.C.M.L. în vara anului 1959.

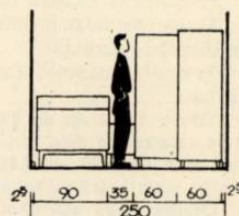
În cele ce urmează se prezintă unele extrase din sus-menționatul studiu, întocmit în cadrul I.P.C.T.

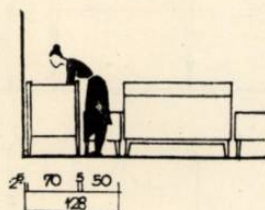
1

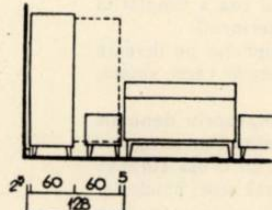
2

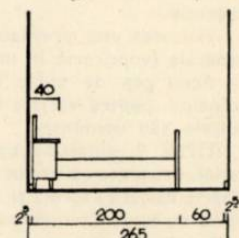
3

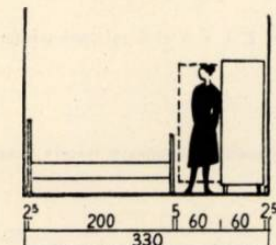
4

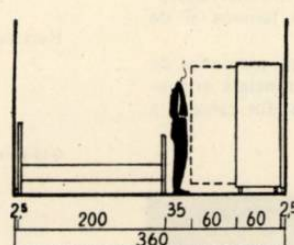
5

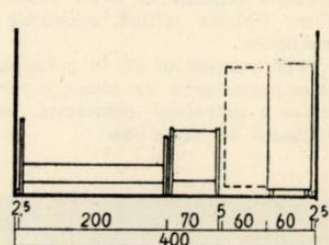
6

7

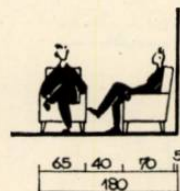
8

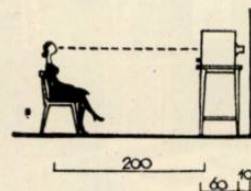
9

10

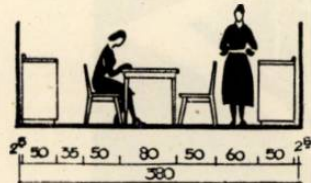
11

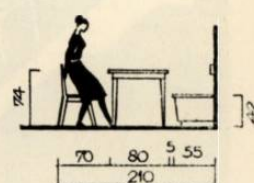
12

13

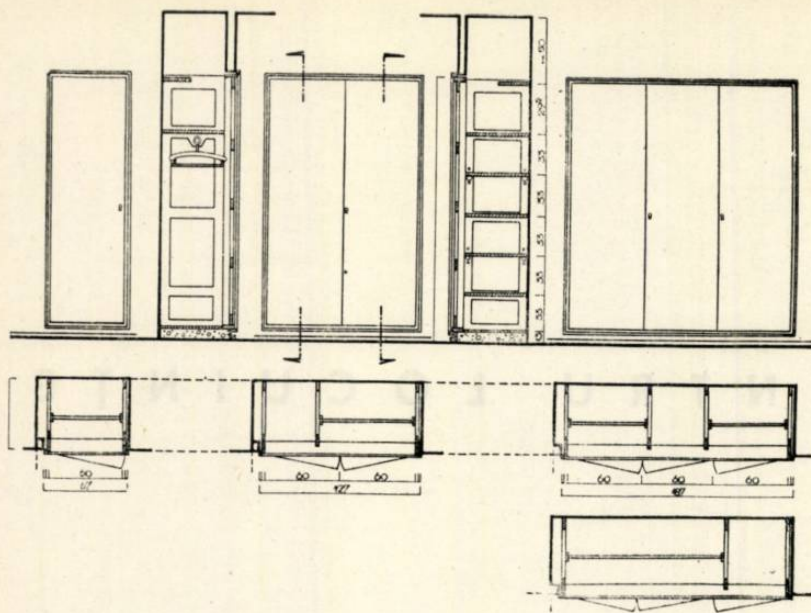

14

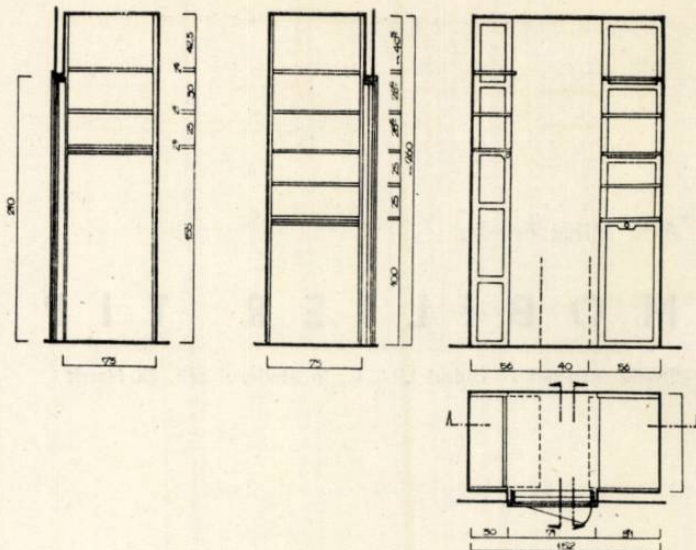

15

Gabarite de mobilier și de funcționare-trecere

Dulap înzidit cu uși de 0,60 m

Dulap-debara (panderie)

DULAPURI ÎNZIDITE

Propunerea noastră cuprinde două tipuri:

1) tipul de dulap înzidit cu uși de 0,60 m, executat în tehnica de tâmplărie curentă;

2) tipul dulap-debara, cu folosirea ușii curente STAS, de bina.

TIPUL 1, cu uși de 0,60 m, este în întregime prefabricat și se cazează în nișe dimensionate după modulul ușii; înălțimea este de $2,00 + 0,10$ m parapet, astfel încât el filează la partea superioară cu ușile locuinței.

Dimensiunea ușii (0,60 m) a fost determinată de doi factori: confort de manevră și pierdere minimă la croire.

Execuția este mult ușurată față de clasicul dulap înzidit. Menționăm economisirea spatelui (rückwand-ul) și simplitatea execuției.

Finisarea este prevăzută a fi identică cu cea a tâmplăriei generale (vopsitoria în ulei, eventual și interiorul).

Acest gen de dulap înzidit poate fi amenajat pe diverse adâncimi, pentru variate funcțiuni de depozitare: cărți, veselă, rufărie sau veșminte.

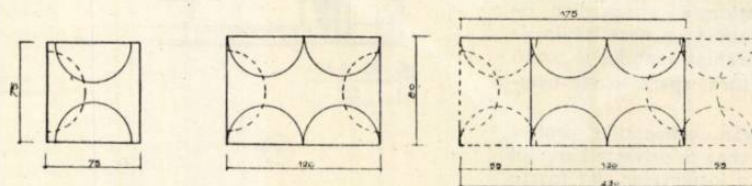
TIPUL 2, dulapul-debara, este poate impropriu denumit astfel, deoarece constă în amenajarea depozitării într-un spațiu (foarte variat ca formă și dimensiuni) închis, cu o ușă curentă STAS de bina. Denumirea sa cea mai adecvată este: panderie.

În ceea ce privește amenajarea interioară, ea se poate face folosind aceleași detalii ca ale tipului 1.

Ambele tipuri de «dulapuri înzidite» expuse mai sus, prezintă avantaje de ordin economic asupra mobilei dulap-liber: finisare ieftină, economie de material lemnos și de manoperă.

Mai menționăm că, în principiu, prevederea panderiei de către proiectarea de locuințe permite o substanțială economisire a suprafeței construite, prin dispariția din camere a dulapului de haine liber.

LOCUL DE LUAT MASA

Masa de mâncare pentru 2, 3, 4, 5 și 6 persoane (studiu dimensional)

Gabarite de mobilier și spații de folosire și trecere (masa de mâncare)

